

ירושלים, ט"ו באייר תשע"ב

7 במאי 2012

חוזר מס' ח-06 - 2336

לכבוד

התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי

הנדון: העברות ושירות של נכסים פיננסיים ואיחוד של ישויות בעלות זכויות משתנות

(הוראות הדיווח לציבור)

רקע

1. תקן חשבונאות אמריקאי מספר 140 בדבר "כללי חשבונאות להעברות ושירות של נכסים פיננסיים, ולסילוק של התחייבויות" אומץ בהוראות הדיווח לציבור בשנת 2006 בחוזר מס' ח-06-2186 מיום 29.5.06 (להלן - החוזר) וחל על עסקאות של תאגידים בנקאיים שבוצעו מיום 31.12.2006 ואילך. בחוזר נקבע בין היתר כי על התאגידים הבנקאיים ועל רואי החשבון שלהם לעקוב אחר ההנחיות הרלבנטיות בארה"ב, ולעדכן את הטיפול החשבונאי בהתאם.
2. ביום 12.6.09 פרסם ה-FASB את התקנים הבאים:
 - 2.1. תקן חשבונאות אמריקאי מספר 166, העברות ושירות של נכסים פיננסיים (תיקון לתקן חשבונאות אמריקאי מספר 140) – להלן תקן 166 ;
 - 2.2. תקן חשבונאות אמריקאי מספר 167, תיקונים לפרשנות 46 מתוקנת (FIN 46(R) - איחוד ישויות בעלות זכויות משתנות) – להלן תקן 167.התקנים שינו בצורה משמעותית את הטיפול החשבונאי בעסקאות העברת נכסים פיננסיים בכלל, ובפרט הגדירו מחדש את התנאים הדרושים כדי שתאגיד בנקאי יגרע נכסים פיננסיים בעסקאות איגוח, ויאחד ישויות למטרה מיוחדת.
3. ביום 6.9.09 (מכתבנו מס' הס-171) הבהרנו כי על תאגיד בנקאי וחברת כרטיסי אשראי (להלן – תאגיד בנקאי) לוודא כי הוא התאים מיום 1.1.2010 ואילך את הטיפול החשבונאי המיושם על ידו, לרבות הגילוי שניתן על ידו, לנוסח המעודכן של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושאים אלה, לרבות התאמות הנדרשות כדי לעמוד בדרישות תקן 166 ותקן 167, בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בתקנים אלה.
4. בחודש אפריל 2011 פורסם על ידי ה-FASB עדכון 2011-03 לתקני החשבונאות בדבר שקילה מחדש של שליטה אפקטיבית בהסדרי רכש חוזר, שמעדכן את כללי החשבונאות שנקבעו בנושא בתקן 166 (להלן – עדכון 2011-03).
5. לאור האמור, נוצר צורך לשלב את הוראות תקן 166 ותקן 167 בהוראות הדיווח לציבור. לאחר התייעצות בוועדת הקשר של לשכת רואי חשבון בישראל עם המפקח על הבנקים ובוועדה המייעצת בעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות, אני מתקן בזה את הוראות הדיווח לציבור כמפורט להלן.

התיקונים להוראות הדיווח לציבור

6. סעיף 21 להוראות הדיווח לציבור יוחלף, כמפורט בהוראה.

7. יתווסף נספח א' להוראות הדיווח לציבור, כמפורט בהוראה.

הסבר :

7.1. התיקונים לסעיף 21 משלבים בהוראות הדיווח לציבור את דרישות תקן 166, כפי שעודכן על ידי עדכון 2011-03. השילוב בהוראות הדיווח לציבור נערך בהתאם לעקרונות שנקבעו בחוזר ח-2186-06.

7.2. נספח א' להוראות הדיווח לציבור מעדכן ומשלב בהוראות הדיווח לציבור עמדות והנחיות שנמסרו בנושא עסקאות השאלת ניירות ערך המנוהלות כעסקאות אשראי במכתבינו מס' d6615114 מיום 4.6.07, ומס' d6615119 מיום 19.2.08. עמדות והנחיות אלה נדרשות לאור העובדה כי הכללים בארה"ב אינם כוללים התייחסות מפורשת לעסקאות השאלת ניירות ערך המנוהלות כעסקאות אשראי.

8. סעיף 22 הקיים בהוראות הדיווח לציבור ימוספר מחדש כסעיף 17א.

9. יתווסף להוראות הדיווח לציבור סעיף 22 חדש, כמפורט בהוראה. תתווסף הפניה לסעיף 22 מסעיף 9 להוראות הדיווח לציבור.

10. יתווסף להוראות הדיווח לציבור נספח ט"ו, כמפורט בהוראה.

הסבר :

10.1. כדי לשלב בהוראות הדיווח לציבור את דרישות תקן 167.

10.2. שילוב התקן נערך בהתאם לעקרונות הבאים :

10.2.1. בכל מקום שבו נכללה דרישת מדידה או גילוי שכללה את המילה "תאגיד" (תאגיד נדרש, על התאגיד וכו'), היא הוחלפה במילה "תאגיד בנקאי". בכל מקום אחר, ככלל, נותרה המילה תאגיד. זאת, לאור העובדה שכדי לקבוע מי הנהנה העיקרי בישות בעלת זכויות משתנות יתכן שראוי לנתח את הזכויות של כל הצדדים המעורבים בישות, לרבות צדדים שאינם תאגיד בנקאי.

10.2.2. בכל מקום שבו נכללה הפניה לכללי החשבונאות המקובלים הכלליים בארה"ב בנושא צירופי עסקים ובנושא איחוד דוחות כספיים, ההפניה הוחלפה להפניה לסעיפים הרלבנטיים בהוראות הדיווח לציבור, ולתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים הרלבנטיים שאומצו בהוראות הדיווח לציבור. בנקודות ספציפיות נותרה הפניה לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב.

תחולה

11. הוראות אלו יחולו על כל התאגידים הבנקאיים ועל חברות כרטיסי האשראי (להלן – תאגידים בנקאיים).

תחילה והוראות מעבר

12. במכתבנו מס' הס-171 מיום 6.9.09 נקבע כי על תאגיד בנקאי וחברת כרטיסי אשראי לוודא כי הוא התאים מיום 1.1.2010 ואילך את הטיפול החשבונאי המיושם על ידו, לרבות הגילוי שניתן על ידו, לנוסח המעודכן של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושאים אלה, לרבות

התאמות הנדרשות כדי לעמוד בדרישות תקן 166 ותקן 167, בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בתקנים אלה. כפי שצוין במכתבנו, בהתאם להוראות מעבר אלה נדרש:

12.1. ליישם מיום 1.1.2010 ואילך את תקן חשבונאות אמריקאי מספר 166 (שולב בחוזר זה בסעיף 21 להוראות הדיווח לציבור). דרישות ההכרה והמידה בתקן ייושמו על העברות של נכסים פיננסיים שיבוצעו ביום 1.1.2010 ואילך.

12.2. ליישם מיום 1.1.2010 ואילך את תקן חשבונאות אמריקאי מספר 167 (שולב בחוזר זה בסעיף 22 להוראות הדיווח לציבור). במסגרת זו יש, בין היתר, לבחון ביום 1.1.2010 ואילך האם נדרש לאחד בהתאם לתקן זה ישויות שהוגדרו לפי הכללים הישנים כישויות כשירות למטרה מיוחדת (QSPE).

13. השינויים בסעיף 21 הנובעים מיישום עדכון 2011-03 (השינויים בסעיפים 21.47-21.49, והשינויים הקשורים אליהם בסעיפים 21.98 ו-21.100), והשינויים בנספח א' להוראות הדיווח לציבור, יחולו על עסקאות או על שינויים בעסקאות קיימות שיבוצעו ביום 1.1.2012 ואילך.

14. תאגידים בנקאיים ורואי החשבון שלהם ימשיכו לעקוב אחר ההנחיות הרלבנטיות שנקבעו בכללי החשבונאות החלים על בנקים בארה"ב, ולעדכן את הטיפול החשבונאי בהתאם. בשלב מאוחר יותר נעדכן את הוראות הדיווח לציבור בהתאם לנוסח המעודכן של הקודיפיקציה של כללי החשבונאות בארה"ב.

15. תאגיד בנקאי שיישם הוראות אלו, העביר נכסים פיננסיים בעסקת איגוח שנרשמה כמכירה, והכיר בעת ההעברה בזכויות נידחות בנכסים שהועברו, יטפל בזכויות אלו לאחר ההכרה לראשונה כמפורט להלן:

(1) היתרה המאזנית של הזכויות הנידחות תופחת לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת הפירעון של הזכויות הנדחות, אך לא יותר מאשר בתוך תקופה של 36 חודשים ממועד יצירתן (בתום החודש הראשון יופחת 1/36 מהיתרה, בתום החודש השני יופחת 1/35 מהיתרה וכן הלאה).

(2) בכל מועד דיווח יש לבחון את הצורך ברישום ירידת ערך של הזכויות הנידחות, בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

(3) אם, לאחר האיגוח, נמכר חלק מהותי מהזכויות הנדחות לצדדים שאינם קרובים למעביר, הזכויות הנידחות שנותרו ימדדו לפי הסעיפים הרלבנטיים בהוראות הדיווח לציבור.

עדכון קבצים

16. מצ"ב בנספח דפי העדכון לקובץ הוראות הדיווח לציבור.

בכבוד רב,

דוד זקן

המפקח על הבנקים

נספח - עדכון קבצים

1. מצ"ב דפי העדכון לקובץ הוראות הדיווח לציבור. להלן הוראות העדכון:

<u>להוציא עמוד</u>	<u>להכניס עמוד</u>
(11/11) [16] 661-2	(5/12) [17] 661-2
(4/11) [1] 661-14.2	(5/12) [2] 661-14.2
(12/11) [2] 661-14.3	*(12/11) [2] 661-14.3
(4/11) [10] 661-19	(5/12) [11] 661-19
(4/11) [10] 661-20	*(4/11) [10] 661-20
(5/06) [9] 661-21	(5/12) [10] 661-21
(5/06) [1] 661-21.1-21.2	(5/12) [2] 661-21.1-21.2
(12/11) [2] 661-21.3	(5/12) [3] 661-21.3
(5/06) [1] 661-21.4	(5/12) [2] 661-21.4
(12/11) [2] 661-21.5	(5/12) [3] 661-21.5
(5/06) [1] 661-21.6-21.7	(5/12) [2] 661-21.6-21.7
(4/11) [2] 661-21.8	(5/12) [3] 661-21.8
(5/06) [1] 661-21.9-21.25	(5/12) [2] 661-21.9-21.25
(4/11) [2] 661-21.26-21.27	(5/12) [3] 661-21.26-21.27
(5/06) [1] 661-21.28-21.41	(5/12) [2] 661-21.28-21.41
(4/11) [2] 661-21.42	(5/12) [3] 661-21.42
-----	(5/12) [1] 661-21.43-21.69
(4/11) [1] 668-3	(5/12) [2] 668-3
(12/11) [17] 669-74	*(12/11) [17] 669-74
-----	(5/12) [1] 669-75-76
(11/00) [8] 669-85	*(11/00) [8] 669-85
(4/11) [1] 669-135	*(4/11) [1] 669-135
(4/11) [1] 669-136	#(4/11) [1] 669-136
-----	(5/12) [1] 669-137-171
(11/11) [2] 680-14.2	*(11/11) [2] 680-14.2
(11/11) [3] 680-14.3	#(11/11) [3] 680-14.3
(12/11) [3] 680-24	*(12/11) [3] 680-24
(12/11) [3] 680-25	(5/12) [4] 680-25
(3/12) [1] 699-92	(5/12) [2] 699-92
-----	(5/12) [1] 699-93

* עמוד זה לא עודכן, אך הודפס מחדש בעקבות המעבר להדפסה דו צדדית.
תיקון טכני.

תוכן העניינים

חלק א' - כללי

סעיף	עמוד
1. הגדרות	661-6
2. תחולת ההוראות	661-11.1
א2. מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות	661-11.1
3. כללים לעריכת דוח כספי	661-11.2
א3. סימון הנתונים בדוחות ובביאורים	661-12
4. דוחות כספיים בסכומים מדווחים	661-13
א4. דוחות כספיים של שלוחות או חברות כלולות בכלכלות היפר אינפלציוניות	661-13
5. דוחות השוואתיים	661-13
6. הצגה בנפרד	661-13
7. מבנה הדוחות הכספיים	661-13.1
8. ציון סכומים	661-14
9. צירופי עסקים ואיחוד דוחות כספיים	661-14
א9. אירועים לאחר תקופת הדיווח	661-14.3
10. ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער	661-14.3
11. הצמדה	661-15
12. מטבע חוץ	661-16
א12. עלויות אשראי	661-16
13. תרגום דוחות כספיים של שלוחות בחו"ל	661-16
14. ביטוח הפרשי הצמדה ושער	661-18
15. עסקאות בנאמנות	661-18
א15. קיזוז נכסים והתחייבויות	661-18
16. חתימות ותאריך הדוחות הכספיים	661-19
17. חליפין בניירות ערך	661-19
א17. מענקי ממשלה	661-19
18. חכירות	661-19
א18. ירידת ערך נכסים	661-20
19. מדידות שווי הוגן	661-20.1
20. חלופת השווי ההוגן עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות	661-20.17
21. העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות	661-21
22. איחוד ישויות בעלות זכויות משתנות	661-21.53

- (4) תאגיד בנקאי ישתמש במבחנים שנקבעו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב, לצורך קביעה האם קיימת שליטה, כל עוד לא נקבעו בתקינה הבינלאומית מבחנים ספציפיים הסותרים אותם.
- (5) תאגיד בנקאי ימדוד שווי הוגן של נכסים והתחייבויות בצירוף עסקים בהתאם להגדרת שווי הוגן בהוראות הדיווח לציבור.
- (6) תאגיד בנקאי יטפל בצירופי עסקים של חברות שנמצאות תחת שליטה משותפת לפי כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.
- (7) תאגיד בנקאי ימדוד בצירוף עסקים זכויות שאינן מקנות שליטה לפי השווי ההוגן במועד הרכישה. תאגיד בנקאי יפנה למנהל יחידת דיווח כספי בפקוח על הבנקים לקבלת הנחיה מקדמית במצבים בהם הוא סבור כי אין זה מעשי למדוד את השווי ההוגן של הזכויות שאינן מקנות שליטה.
- (8) תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בדבר מדידה לאחר צירוף עסקים של אשראי וניירות ערך אשר נרכשו בצירוף עסקים (או בדרך אחרת), כאשר במועד הרכישה איכות האשראי שלהם כבר הידרדרה.
- (9) לעניין הטיפול בהתחייבויות תלויות, לרבות הפרשה לשינוי מבני, במקום ההפניות בתקן דיווח כספי בינלאומי 3 לתקן חשבונאות בינלאומי 37 יבואו הפניות לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב, בהתאם לסעיף 47 להוראות הדיווח לציבור.
- (10) תאגיד בנקאי יטפל בהתחייבויות או בנכסים המתייחסים להסדרי הטבת עובד של התאגיד הנרכש על פי כללי חשבונאות מקובלים בישראל והוראות הדיווח לציבור, כל עוד לא אומצו בהוראות הדיווח לציבור תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים בנושא.
- (11) אם נותרה בצירוף עסקים יתרת עודף עלות שלילי מהותית שלא יוחסה, לאחר שבוצעה בדיקה נוספת של הייחוס לנכסים ולהתחייבויות של הישות הנרכשת, תאגיד בנקאי יפנה למנהל יחידת דיווח כספי בפקוח על הבנקים לקבלת הנחיה מקדמית, תוך פירוט נהלי ייחוס השווי ההוגן לנכסים ולהתחייבויות שנקט והנסיבות הספציפיות הגורמות לו להסיק כי במקרה זה קיים מוניטין שלילי.
- (12) תאגידים בנקאיים לא יישמו את פרשנות 12 של הוועדה המתמדת לפרשנויות בדבר "איחוד – ישויות למטרות מיוחדות". להנחיות נוספות בדבר איחוד ישויות בעלות זכויות משתנות ראה סעיף 22 להוראות הדיווח לציבור.

ד. חברות נכסים וחברות שרות שלכל אחת מהן יש עיסוק יחיד תיכללנה במסגרת הדוח הכספי של התאגיד הבנקאי (לא מאוחד) באיחוד מלא בהתקיים התנאים כדלקמן:

16. חתימות ותאריך הדוחות הכספיים

- א. הדוחות הכספיים יחתמו בשם התאגיד הבנקאי, בידי יו"ר הדירקטוריון, המנהל הכללי והחשבונאי הראשי, כאמור בסעיף ג. להלן. יצוין תאריך החתימה ובצד כל חתימה יצוין שם החותם ותפקידו בתאגיד הבנקאי.
- ב. כאשר נבצר מיו"ר הדירקטוריון, המנהל הכללי או החשבונאי הראשי לחתום על הדוחות הכספיים, התאגיד הבנקאי יפנה אל המפקח על הבנקים שבמקרים מיוחדים יהיה מוכן לשקול להתיר חתימה בידי דירקטור שהדירקטוריון הסמיך במקום כל אחד מאלה לצורך חתימה על הדוחות הכספיים למועד מסוים.
- ג. כאשר נושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים לעניין הדוח הכספי מקיים את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 305 "חשבונאי ראשי", יחתום החשבונאי הראשי ויצוין תוארו.

17. חליפין בניירות ערך

נרכשו ניירות ערך חלף ניירות ערך אחרים שהחזיק התאגיד הבנקאי יובאו פרטי העסקה ונסיבותיה ויצוינו כללי החשבונאות לפיהם נרשמה (ראה, אם רלבנטי, סעיף 21 להוראות הדיווח לציבור). למרות האמור לעיל, בעסקאות בהן החליף בנק ישראל מלווה קצר מועד במלוות מדינה אחרים, יצוינו סך העסקאות וכללי החשבונאות לפיהם נרשמו.

17א. מענקי ממשלה

תאגיד בנקאי יישם את תקן חשבונאות בינלאומי 20 "הטיפול החשבונאי במענקים ממשלתיים וגילוי לגבי סיוע ממשלתי". ביישום התקן יחול האמור להלן:

א. במקום ההפניות המפורטות להלן תבוא הפנייה להוראות הדיווח לציבור וכללי חשבונאות מקובלים בישראל:

- (1) ההפניה לתקן חשבונאות בינלאומי 39, שנכללה בסעיף 10א לתקן.
- (2) ההפניה לתקן חשבונאות בינלאומי 37, שנכללה בסעיף 11 לתקן.
- (3) ההפניה לתקן חשבונאות בינלאומי 1, שנכללה בסעיף 29א לתקן.

ב. יש להשתמש בהגדרת שווי הוגן בסעיף 19 להוראות הדיווח לציבור.

18. חכירות

תאגיד בנקאי יישם את תקן חשבונאות בינלאומי 17, חכירות (להלן – בסעיף זה התקן). ביישום התקן יחול האמור להלן:

- א. כאשר קיימת הגדרה בהוראות הדיווח לציבור למונח שמוגדר בתקן, יש להשתמש בהגדרה בהוראות הדיווח לציבור במקום ההגדרה שנכללה בתקן.
- ב. במקום הפניות שנכללו בתקן לתקני דיווח כספי בינלאומיים שטרם אומצו בהוראות הדיווח לציבור, תבוא הפניה להוראות הדיווח לציבור וכללי חשבונאות מקובלים בישראל.
- ג. כאשר תאגיד בנקאי מחליט לסווג חכירה כחכירה מימונית או כחכירה תפעולית במקום שבו יישום כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב היה מביא לסיווג אחר של החכירה, על התאגיד הבנקאי לתעד את הסיבה להחלטה זו.

21. העברות ושירות של נכסים פיננסיים לפי תקן חשבונאות אמריקאי SFAS 166 – "Accounting for Transfers of Financial Assets an amendment of FASB Statement No.140 (להלן – תקן 166)*"

מבוא ותחולה – scope.

21.1. סעיף זה מתמקד בסוגיות של כללי חשבונאות של העברות¹ ושירות של נכסים פיננסיים, וסילוק של התחייבויות בדוח כספי של תאגיד בנקאי.

21.2. העברות של נכסים פיננסיים מתרחשות בצורות רבות. לא קיימת מחלוקת לגבי הטיפול החשבונאי בהעברות שבהן למעביר (transferor) אין מעורבות נמשכת בנכסים הפיננסיים שהועברו או במקבל (transferee). יחד עם זאת, לעתים קרובות מתרחשות העברות של נכסים פיננסיים שבהן למעביר יש מעורבות נמשכת מסוימת בנכסים שהועברו או במקבל. דוגמאות של מעורבות נמשכת בקשר לנכסים פיננסיים שהועברו כוללות, בין היתר, הסדרי מתן שירות, חזרה (recourse) או הסדרי ערבות, הסכמים לרכישה או לפדיון של נכסים פיננסיים שהועברו, אופציות שנכתבו או אופציות שמוחזקות, מכשירים פיננסיים נגזרים שנקשרו (entered into) בעת ובעונה אחת עם ההעברה או כהשלמה להעברה (Contemporaneously with, or in contemplation of), הסדרים למתן תמיכה פיננסית, שעבודים של ביטחון, וזכויות המוטב (beneficial interests) של המעביר בנכסים הפיננסיים שהועברו. העברות של נכסים פיננסיים שבהן קיימת מעורבות נמשכת מעלות סוגיות לגבי הנסיבות שבהן ראוי יהיה להתייחס אל ההעברות כמכירות של כל הנכסים או של חלק שלהם או כחובות מובטחים ולגבי האופן שבו ראוי שמעבירים ומקבלים יטפלו חשבונאית במכירות ובחובות מובטחים. סעיף זה קובע כללים כדי לפתור סוגיות אלו.

21.3. תאגיד בנקאי יכול לסלק התחייבות על ידי העברה של נכסים פיננסיים למלווה או על ידי קבלה של שחרור בלתי מותנה (unconditional release) בדרך אחרת. לחילופין, תאגיד בנקאי יכול להיכנס להסדרים אחרים שתוכננו במטרה להקצות נכסים כך שייועדו באופן בלעדי לסילוק בסופו של דבר של התחייבות. הטיפול החשבונאי בהסדרים אלה העלה סוגיות לגבי העיתוי שבו נחשב שהתחייבות סולקה. סעיף זה קובע כללים כדי לפתור סוגיות אלו.

21.4. סעיף זה אינו מתייחס אל: העברות של נכסים פיננסיים לשמירה במשמורת (custody of financial assets for safekeeping), תרומות², העברות של זכויות בעלות שבמהותן הן מכירות של נכסי דלא-ניידי, או השקעות של בעלים או חלוקות לבעלים של תאגיד בנקאי. סעיף זה אינו מתייחס למדידה של נכסים והתחייבויות לאחר רישומם לראשונה,

* הערה: מספור הסעיפים הקטנים בסעיף זה תואם את מספור הסעיפים בתקן 166. בהערות שוליים נכללו הערות שוליים מתוך תקן 166, סעיפים מסוימים מתוך דברי ההסבר של תקן 166 ושאלות ותשובות מסוימות שנכללו בקובץ שאלות ותשובות שפורסם בחודש פברואר 2001 על ידי ה-FASB: FASB Special Report, A Guide to Implementation of Statement 140 on Accounting for Transfers and Servicing of Financial Assets and Extinguishments of Liabilities (להלן קובץ שו"ת), כפי שעודכנו על ידי תקן 166.

¹ הערה מספר 1 לתקן 166: מונחים המוגדרים בסעיף ההגדרות (להלן בסעיף 21.364), מודגשים בפעם הראשונה שבה הם מופיעים.

² הערה מספר 2 לתקן 166: תרומות – העברות לא מותנות (unconditional) ולא הדדיות (nonreciprocal) של נכסים.

למעט לגבי (א) נכסי שירות והתחייבויות שירות ו-(ב) רצועות ריבית-בלבד (interest only strips), זכויות מוטב אחרות, הלוואות, חייבים אחרים, או נכסים פיננסיים אחרים שעל פי תנאיהם החוזיים יכול שיפרעו בפרעון מוקדם או יסולקו בדרך אחרת כך שהמחזיק לא יכסה, במהות, את כל (substantially all) השקעתו הרשומה ואשר אינם מטופלים במסגרת חלק א'1 להוראות הדיווח לציבור בדבר מכשירים נגזרים ופעילויות גידור. סעיף זה אינו משנה את הוראות הדיווח לציבור בדבר זכויות עובדים וחכירות. סעיף זה אינו חל על העברות של נכסים לא פיננסיים, לדוגמה, נכסי שירות, או על העברות של נכסים פיננסיים שלא הוכרו, לדוגמה, תשלומי חכירה מינימליים שיתקבלו בגין חכירה תפעולית.

21.5. המטרה של הטיפול החשבונאי בהעברות של נכסים פיננסיים היא שכל תאגיד בנקאי שהוא צד לעסקה יכיר רק בנכסים שהוא שולט בהם ובהתחייבויות שנגרמו (incurred) לו, יגרע (derecognize) נכסים רק כאשר ויתר על השליטה בהם (control has been surrendered) ויגרע התחייבויות רק כאשר הן סולקו (extinguished). לעיתים, התוצאה של מכירות ושל העברות אחרות של נכסים והתחייבויות פיננסיים עשויה להיות פיצולם (disaggregation) למרכיבים, ההופכים לנכסים ולהתחייבויות נפרדים.

21.6. מטרה אחרת של הטיפול החשבונאי בהעברות של נכסים פיננסיים היא שהכרה בנכסים ובהתחייבויות פיננסיים לא תהיה מושפעת מהסדר של העסקאות, שתוצאתן היא רכישת הנכסים או היגרמות (incurrence) ההתחייבויות, אלא אם התוצאה של עסקאות אלו היא שמירת שליטה אפקטיבית בנכס הפיננסי שהועבר. לדוגמה, אם מעביר מוכר נכסים פיננסיים שבבעלותו ובאותה עת כותב אופציית מכר "בכסף" (כמו ערבות או מחויבות חזרה (recourse obligation)) על נכסים אלו, הוא צריך להכיר במחויבות המכר באותו אופן שבו היה מכיר בה תאגיד בלתי קשור (unrelated) אחר הכותב אופציית מכר זהה על נכסים שמעולם לא היו בבעלותו. באופן דומה, יכול שמלווה ישחרר חייב בתנאי שצד שלישי נוטל על עצמו את המחויבות והחייב המקורי הופך להיות חייב משני. בנסיבות אלו, החייב המקורי הופך להיות ערב והוא צריך להכיר במחויבות הערבות באותו אופן שבו היה מכיר בה ערב צד שלישי, שמעולם לא היה חייב עיקרי למלווה זה, בין אם שולמה בגין ערבות זו תמורה מפורשת ובין אם לאו. עם זאת, הסכמים מסוימים לרכוש חזרה או לפדות נכסים פיננסיים שהועברו משמרים שליטה אפקטיבית על נכסים אלה ולפיכך צריכים להיות מטופלים באופן שונה מהסכמים לרכוש נכסים שמעולם לא היו בבעלות.

21.7 - 21.8. לא נכלל.

21.8. בוטל.

כללי חשבונאות להעברות ושירות של נכסים פיננסיים

21.א8 מטרת סעיף 21.9 ומדריך היישום הנלווה היא לקבוע אם המעביר והתאגידים המאוחדים (consolidated affiliates) שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים ויתרו על השליטה בנכסים הפיננסיים שהועברו. קביעה זו חייבת להביא בחשבון את המעורבות הנמשכת של המעביר בנכסים הפיננסיים שהועברו ומחייבת להפעיל שיקול דעת בהתייחס לכל ההסדרים או ההסכמים שנעשו (Made) בעת ובעונה אחת עם ההעברה, או כהשלמה (in contemplation of) להעברה, גם אם הם לא נקשרו (Entered into) במועד ההעברה.

21.ב8 דרישות סעיף 21.9 חלות על העברות של נכס פיננסי שלם (entire financial asset), על העברות של קבוצת נכסים פיננסיים שלמים, ועל העברות של זכות משתתפת (participating interest) בנכס פיננסי שלם (כולם יחד נקראים בסעיף זה נכסים פיננסיים שהועברו). לזכות משתתפת יש את כל המאפיינים הבאים :

א. מתאריך ההעברה ואילך, היא מייצגת זכות בעלות יחסית (pro rata) בנכס פיננסי שלם. שיעור זכויות הבעלות בנכס הפיננסי השלם המוחזק על ידי המעביר עשוי להשתנות על פני זמן, בשעה שהנכס הפיננסי השלם עדיין לא נפרע (outstanding), ושהחלקים המוחזקים כתוצאה מכך על ידי המעביר (לרבות זכות משתתפת כלשהי הנשמרת על ידי המעביר, התאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, או על ידי סוכניו (agents)) ועל ידי המקבלים מקיימים את יתר המאפיינים של זכות משתתפת. לדוגמה, אם זכות המעביר בנכס פיננסי שלם משתנה מפני שלאחר מכן המעביר מוכר זכות אחרת בנכס הפיננסי השלם, הזכויות שהוחזקו על ידי המעביר בתחילה ולאחר מכן חייבות לענות על ההגדרה של זכות משתתפת.

ב. ממועד ההעברה ואילך, כל תזרימי המזומנים המתקבלים מהנכס הפיננסי השלם מחולקים באופן יחסי בין מחזיקי הזכויות המשתתפות בסכום השווה לחלקם בבעלות. תזרימי מזומנים שהוקצו כפיצוי בגין שירותים שבוצעו, אם קיימים, לא ייכללו בקביעה זו, בתנאי שאותם תזרימי מזומנים אינם נדחים לעומת (subordinate) תזרימי המזומנים היחסיים של הזכות המשתתפת ואינם גבוהים משמעותית (not significantly above) מהסכום שהיה משולם כפיצוי נאות לספק שירות חלופי, הכולל גם הרווח שהיה נדרש בשוק במידה וספק חלופי היה נדרש. בנוסף, תזרימי מזומנים המתקבלים על ידי המעביר כתקבולים (proceeds) מהעברת הזכות המשתתפת יוחרגו מקביעת תזרימי המזומנים היחסיים בתנאי שההעברה אינה גורמת לכך שהמעביר יקבל זכות בעלות על הנכס הפיננסי, המאפשרת לו לקבל תזרימי מזומנים בלתי יחסיים.

ג. לזכויותיהם של כל אחד ממחזיקי הזכויות המשתתפות (לרבות המעביר, בתפקידו כמחזיק זכויות משתתפות) יש קדימות זהה, ולא קיימת זכות של מחזיק זכות משתתפת כלשהו, הנחותה לעומת זכות של מחזיק זכות משתתפת אחר. קדימות זו

אינה משתנה במקרה של פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר (receivership) של המעביר, של בעל החייב, או של כל מחזיק זכות משתתפת אחר. למחזיקי זכויות משתתפות אין זכות חזרה למעביר (או לתאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים או לסוכניו) או זה לזה, למעט **מצגים ומחויבויות סטנדרטיים** (standard representations and warranties), מחויבויות חוזיות שוטפות לתת שירות לנכס הפיננסי השלם ולנהל (administer) את חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בהטבות קיזוז (set-off) כלשהן המתקבלות על ידי מחזיק זכות משתתפת כלשהו. כלומר, לא קיים מחזיק זכות משתתפת כלשהו הזכאי, מתוקף זכויותיו החוזיות כמחזיק זכות משתתפת, לקבל מזומן לפני מחזיק זכות משתתפת אחר. לדוגמה, אם מחזיק זכות משתתפת הוא גם נותן השירות (servicer) לנכס הפיננסי השלם, והוא מקבל מזומן מתוקף תפקידו כנותן שירות, הסדר זה לא יהווה הפרה של דרישה זו.

ד. לאף צד אין את הזכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי השלם, אלא אם כל מחזיקי הזכויות המשתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי השלם.

אם העברה של חלק מנכס פיננסי שלם מקיימת את ההגדרה של זכות משתתפת, המעביר יישם את ההנחיות בסעיף 21.9. אם העברה של חלק מנכס פיננסי לא מקיימת את ההגדרה של זכות משתתפת, המעביר והמקבל יטפלו בהעברה בהתאם להנחיות שבסעיף 21.12. עם זאת, אם המעביר מעביר נכס פיננסי שלם בחלקים, אשר כל אחד מהם אינו מקיים את ההגדרה של זכות משתתפת, סעיף 21.9 יחול על הנכס הפיננסי השלם מהמועד שבו כל החלקים הועברו.

21.9 העברה של נכס פיננסי שלם, של קבוצת נכסים פיננסיים שלמים, או של זכות משתתפת בנכס פיננסי שלם, שבה המעביר מוותר על שליטה בנכסים פיננסיים אלה, תירשם כמכירה¹ אם ורק אם מתקיימים כל התנאים הבאים:

א. הנכסים הפיננסיים שהועברו בודדו מהמעביר – סביר להניח שהונחו (put presumptively) מעבר להישג יד של המעביר ונושיו אפילו בפשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר (receivership)². נכסים פיננסיים שהועברו הינם מבודדים בפשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר, רק אם הנכסים הפיננסיים שהועברו יהיו מעבר להישג ידו של נאמן פשיטת הרגל או כונס נכסים אחר של המעביר או של כל אחד מהתאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים. במקרה של העברות המבוצעות במספר שלבים, ישות שתוכננה כך שתהיה סבירות קלושה שהיא תיקלע לפשיטת רגל או לכינוס נכסים אחר (ישות המרוחקת מפשיטת רגל (bankruptcy-remote entity)) לא תחשב לתאגיד מאוחד לצורך ניתוח הבידוד. למרות ניתוח הבידוד, כל ישות המעורבת בהעברה כפופה להנחיות הרלבנטיות בנוגע לשאלה האם יש לאחד אותה (סעיפים 21.27-21.28 וסעיפים 21.84-21.80).

ב. לכל מקבל (או, אם המקבלת היא ישות שמטרתה היחידה היא לעסוק בפעילויות איגוח או בפעילויות מימון מגובה נכסים וישות זו מוגבלת מלשעבד או להחליף את הנכסים שהיא מקבלת, כל צד שלישי המחזיק בזכויות מוטב של הישות) יש זכות לשעבד או להחליף את הנכסים (או את זכויות המוטב) שקיבל, ואין תנאי שגם מגביל את המקבל (או את הצד השלישי המחזיק בזכויות המוטב) מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית (trivial benefit) (סעיפים 21.29-21.33)³.

ג. המעביר, התאגידים המאוחדים הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, או סוכניו אינם משמרים שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים שהועברו או בזכויות המוטב של צד שלישי הקשורות לאותם נכסים שהועברו (סעיף 21.46). דוגמאות לשליטה אפקטיבית של המעביר בנכסים הפיננסיים שהועברו כוללות, בין היתר:

(1) הסכם שמקנה למעביר זכות וגם מחייב אותו (both entitles and obligates) לחזור ולרכוש או לפדות אותם לפני מועד פירעונם (סעיפים 21.47-21.49),

¹ שאלה: (מס' 21 בקובץ שו"ת) בוטלה במקור.

⁴ שאלה: (מס' 18 בקובץ שו"ת) האם הדרישה בסעיף א. 21.9 מתמלאת על ידי כך שהסבירות לפשיטת רגל קלושה?

תשובה: לא. הדרישה בסעיף א. 21.9 לא מתמלאת רק מפני שנקבע שהסבירות לפשיטת רגל של המעביר היא קלושה. הדרישה בסעיף א. 21.9 מתמקדת בשאלה האם הנכסים שהועברו יהיו מבודדים מהמעביר במקרה של פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר, מבלי שמובאת בחשבון סבירות פשיטת הרגל או כינוס הנכסים האחר במועד ההעברה.

³ סעיף 165 לתקן 140: לא בכל מקרה ברור האם מגבלה מעניקה למעביר יותר מאשר הטבה טריוויאלית. מעבירים נושאים בעלויות כאשר הם מציבים מגבלות, מפני שסביר להניח שמקבלים ישלמו פחות מהסכום שהם היו מוכנים לשלם בעבור השגת הנכס ללא מגבלה. סביר להניח שמעבירים נושאים בעלויות אלו מסיבות טובות. לפיכך נקבע שבהיעדר ראיות המצביעות אחרת, הצבת מגבלה על ידי המעביר גורמת לכך שהמעביר יקבל יותר מאשר הטבה טריוויאלית.

- (2) הסכם שמקנה למעביר **יכולת חד-צדדית (unilateral ability)** לגרום לכך שהמחזיק יחזיר נכסים פיננסיים מסוימים וגם הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית המיוחסת ליכולת זו, למעט באמצעות **אופציית רכש מנקה (a cleanup call)** (סעיפים 21.54-21.50), או
- (3) הסכם המתיר למקבל לדרוש מן המעביר לרכוש מחדש את הנכסים הפיננסיים שהועברו במחיר המקנה תנאים כה עדיפים למקבל כך שצפוי שהמקבל ידרוש מהמעביר לרכוש אותם בחזרה (סעיף 21.54א).

טיפול חשבונאי בהעברות של זכויות משתתפות

- 21.10. עם ההשלמה של העברה⁶ של זכות משתתפת המקיימת את התנאים לרישום כמכירה (סעיף 21.9), המעביר **(המוכר)** :
- א. יקצה את היתרה המאזנית הקודמת של הנכס הפיננסי השלם בין הזכויות המשתתפות שנמכרו לבין הזכות המשתתפת הנשמרת בידי המעביר, לפי השווי ההוגן היחסי שלהן במועד ההעברה (סעיפים 21.58 ו-21.60)
- ב. יגרע את הזכות/יות המשתתפת/ות שנמכרה/ו
- ג. יכיר וימדוד לראשונה לפי שווי הוגן נכסי שירות, התחייבויות שירות, וכל נכסים אחרים שהתקבלו (obtained) והתחייבויות שנגרמו במכירה (כגון מזומן) (סעיפים 21.61-21.64)
- ד. יכיר בדוח רווח והפסד בכל רווח או הפסד בגין המכירה
- ה. ידווח על זכות משתתפת כלשהי או על זכויות כלשהן הנשמרות בידי המעביר כהפרש בין היתרה המאזנית הקודמת של הנכס הפיננסי השלם לבין הסכום שנגרע.
- המקבל יכיר בזכות/יות המשתתפות שהתקבלו, בנכסים אחרים שהתקבלו, ובהתחייבויות אחרות כלשהן שנגרמו, וימדוד אותם לראשונה לפי שווי הוגן.
- 21.10א. עם ההשלמה של העברה של זכויות משתתפות שאינה עומדת בתנאים לרישום כמכירה, יחולו ההנחיות בסעיף 21.12.

טיפול חשבונאי בהעברות של נכס פיננסי שלם או של קבוצת נכסים פיננסיים שלמים

- 21.11. עם ההשלמה של העברה של נכס⁷ פיננסי שלם או של קבוצת נכסים פיננסיים שלמים, המקיימת את התנאים לרישום כמכירה (סעיף 21.9), המעביר **(המוכר)** :

⁶ הערה מספר 2א לתקן 166 : למרות שיכול שהעברת ניירות ערך לא תיחשב למושלמת עד למועד הסילוק, סעיף זה אינו משנה כללי חשבונאות מקובלים אחרים, אם לפיהם נדרש טיפול חשבונאי לפי יום העסקה בחוזים מסוימים של רכישה או מכירה של ניירות ערך.

⁷ הערה מספר 3 בתקן 166 : ראה הערת שוליים מספר 6.

- א. יגרע את הנכסים הפיננסיים שהועברו.
- ב. יכיר וימדוד לראשונה לפי שווי הוגן נכסי שירות, התחייבויות שירות, ונכסים אחרים כלשהם שהתקבלו במכירה (לרבות זכות מוטב של המעביר בנכסים הפיננסיים שהועברו) והתחייבויות כלשהן שנגרמו⁸ במכירה (סעיפים 21.56, 21.57, וכן 21.65-21.61).
- ג. יכיר בדוח רווח והפסד בכל רווח או הפסד בגין המכירה⁹.
- המקבל יכיר בכל הנכסים שהתקבלו ובכל ההתחייבויות שנגרמו לראשונה וימדוד אותם לראשונה לפי שווי הוגן¹⁰.
- 21.א11 עם השלמת ההעברה של נכס פיננסי שלם או של קבוצת נכסים פיננסיים שלמים, שאינה מקיימת את התנאים לרישום כמכירה, יחולו ההנחיות בסעיף 21.12.

חוב מובטח

- 21.12 אם העברה של נכס פיננסי שלם, של קבוצת נכסים פיננסיים שלמים, או של זכות משתתפת בנכס פיננסי שלם איננה מקיימת את תנאי המכירה שבסעיף 21.9, או אם העברה של חלק מנכס פיננסי שלם אינה מקיימת את ההגדרה של זכות משתתפת (סעיף 21.ב8), המעביר והמקבל ירשמו את ההעברה כחוב מובטח (secured borrowing) עם שיעבוד של ביטחון (pledge of collateral) (סעיף 21.15). המעביר ימשיך לרשום במאזן את הנכסים הפיננסיים שהועברו, ללא שינוי במדידה שלהם (דהיינו, בסיס הטיפול החשבונאי).

הכרה ומדידה של נכסי שירות והתחייבויות שירות

- 21.13 תאגיד בנקאי יכיר בנכס שירות או בהתחייבות שירות וימדוד אותם לראשונה לפי שווי הוגן, בכל פעם שהוא מתחייב לשרת נכס פיננסי באמצעות התקשרות בחוזה שירות, בכל אחד מהמצבים הבאים:
- א. העברה על ידי נותן שירות של נכס פיננסי שלם, של קבוצת נכסים פיננסיים שלמים או של זכות משתתפת בנכס פיננסי שלם, המקיימת את הדרישות לרישום כמכירה; או
- ב. רכישה או נטילה של מחויבות שירות, שאינה קשורה לנכסים פיננסיים של נותן השירות או של התאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים.

⁸ הערה מספר 3א לתקן 166: נכסים מסויים שעשויים להתקבל והתחייבויות מסוימות שעשויות להיגרם כוללים מזומן, אופציות רכש או מכר המוחזקות או נכתבות (לדוגמה, ערבות או מחויבות חזרה (recourse obligation)), התקשרויות אקדמה (forward commitments) (לדוגמה, התחייבויות למסור חייבים נוספים במהלך תקופת המיחזור (revolving) של איגוחים מסוימים), חוזי החלפה (swaps) (לדוגמה, הוראות להחלפת שיעורי ריבית קבועה לריבית משתנה).

⁹ הרווח הנובע ממכירת הלוואות יוצג בנפרד בביאור על רווח מפעולות מימון לפני הפרשות לחובות מסופקים במסגרת הסעיף "אחר" (ביאור 20.ד).

¹⁰ שאלה: (מס' 58 בקובץ שו"ת) בוטל במקור.

תאגיד בנקאי המעביר נכסים פיננסיים שלו אל ישות שאינה מאוחדת, במסגרת העברה המקיימת את התנאים לרישום כמכירה, שבה המעביר מקבל את כל איגרות החוב שנוצרו, ומסווג אותן, לפי הוראות הדיווח לציבור, כאיגרות חוב המוחזקות לפדיון, רשאי להכיר בנפרד בנכסי השירות או בהתחייבויות השירות שלו, או לחלופין, לדווח על נכסי שירות או התחייבויות שירות אלו יחד עם הנכס שלגביו ניתן שירות.

21.א13 לאחר הרישום לראשונה, תאגיד בנקאי ימדוד כל אחד מסוגי נכסי השירות והתחייבויות השירות באחת מהשיטות הבאות:

א. שיטת ההפחתה (*Amortization method*): נכסי שירות או התחייבויות שירות יופחתו באופן יחסי לאומדן ההכנסה נטו בגין השירות (אם ההכנסות בגין השירות עולות על העלויות בגין השירות) או לאומדן ההפסד נטו בגין השירות (אם העלויות בגין השירות גדולות מההכנסות בגין השירות), ולאורך התקופה שבה תתקבל ההכנסה נטו או ייגרם ההפסד נטו בגין השירות. יש לבחון ירידות ערך או גידול בהתחייבות בנכסי שירות או התחייבויות שירות על בסיס שוויים ההוגן בכל מועד דיווח.

ב. שיטת מדידה לפי שווי הוגן (*Fair value measurement method*): מדידת נכסי שירות או התחייבויות שירות לפי שוויים ההוגן בכל מועד דיווח, ודיווח על שינויים בשווי ההוגן של נכסי שירות או של התחייבויות שירות בדוח רווח והפסד בתקופה שבה אירעו השינויים.

הבחירה המתוארת בסעיף זה תבוצע בנפרד עבור כל סוג של נכסי השירות והתחייבויות השירות. ישות תיישם את אותה שיטה למדידה לאחר הרישום לראשונה של כל אחד מנכסי השירות ולכל אחת מהתחייבויות השירות מאותו הסוג. סוגים של נכסי שירות והתחייבויות שירות יזוהו על סמך (א) זמינות נתוני שוק המשמשים לקביעת השווי ההוגן של נכסי השירות או של התחייבויות השירות, (ב) השיטה שמשמשת את התאגיד הבנקאי לניהול הסיכונים של נכסי השירות או של התחייבויות השירות שלו, או (ג) שניהם. מרגע שישות בוחרת את שיטת המדידה לפי שווי הוגן עבור סוג של נכסי שירות והתחייבויות שירות, היא אינה רשאית להחליף את השיטה הנבחרת (סעיף 21.63).

21.ב13 תאגיד בנקאי ידווח על נכסי שירות והתחייבויות שירות שהוכרו, שנמדדים לאחר רישומם לראשונה באמצעות שיטת המדידה לפי שווי הוגן, באופן שמפריד בגוף המאזן בין יתרות מאזניות אלו לבין היתרות המאזניות בגין נכסי שירות והתחייבויות שירות הרישום שהוכרו בנפרד ונמדדים לאחר הרישום לראשונה לפי שיטת ההפחתה. כדי ליישם את הדיווח הנפרד, תאגיד בנקאי עשוי לבחור באחת משתי דרכים: (א) להציג בסעיפים נפרדים את היתרות שנמדדות לאחר רישומן לראשונה על בסיס השווי ההוגן ואת היתרות שנמדדות לאחר רישומן לראשונה לפי שיטת ההפחתה, או (ב) להציג ביחד את הסכום של היתרות שנמדדות לאחר הרישום לראשונה על בסיס השווי ההוגן ושל היתרות שנמדדות לאחר רישומן לראשונה לפי שיטת ההפחתה (סעיף 21.63), ולתת גילוי בסוגריים ליתרה שנמדדה לאחר הרישום לראשונה על בסיס השווי ההוגן, שנכללה בסכום הכולל.

נכסים פיננסיים הניתנים לפירעון מוקדם

21.14. נכסים פיננסיים, למעט מכשירים המטופלים בהתאם לחלק א' של הוראות הדיווח לציבור אשר לפי תנאיהם החוזיים יכול שייפרעו בפירעון מוקדם או יסולקו בדרך אחרת כך שהמחזיק לא יכסה במהות את כל (substantially all) השקעתו הרשומה, יימדדו כהשקעות באיגרות חוב בתיק הזמין למכירה או בתיק למסחר בהתאם לסעיפים 24-27 בהוראות הדיווח לציבור. דוגמאות של נכסים פיננסיים מסוג זה כוללות, בין היתר, רצועות ריבית-בלבד, זכויות מוטב אחרות, הלוואות או חייבים אחרים.

חוב מובטח וביטחון

21.15. יכול שחייב (debtor) יעניק למלווה (הצד המובטח) זכות ביטחון (security interest) בנכסים מסוימים כדי שישמשו כביטחון למחויבותו על פי הסכם חוב, עם זכות חזרה לנכסים אחרים של החייב, או בלעדית. צד מחויב (obligor) לפי סוגים אחרים של מחויבויות קיימות או פוטנציאליות, לדוגמה חוזי החלפת ריבית, יכול גם הוא להעניק לצד המובטח זכות ביטחון בנכסים מסוימים. אם ביטחון מועבר אל הצד המובטח, מקובל להתייחס אל הסכם המשמורת (custodial arrangement) כאל שיעבוד. צדדים מובטחים רשאים לפעמים למכור או לשעבד (או להעביר בדרך אחרת) את הביטחון שמוחזק על ידם תחת שיעבוד. יחסים דומים, בשמות אחרים, קיימים בהעברות שלפי התיעוד שלהן הן מכירות ולפי הטיפול החשבונאי הן חוב מובטח (סעיף 21.12). הטיפול החשבונאי של החייב (או הצד המחויב) ושל הצד המובטח בביטחון שאינו במזומן¹¹ תלוי בשאלות האם לצד המובטח זכות למכור או לחזור ולשעבד את הביטחון, והאם החייב כשל (defaulted).

¹¹ הערה מספר 4 לתקן 166: "ביטחון" במזומן, בו נעשה לפעמים שימוש, לדוגמה בעסקאות השאלת ניירות ערך (סעיפים 21.91-21.95), יגרע על ידי המשלם ויכור ע"י מקבל המזומן, לא כביטחון, אלא כתקבולים ממכירה או כקבלת הלוואה.

לעניין זה מובהר כי, בהתאם לדוחות כספיים של בנקים בארה"ב:

- הנכס או ההתחייבות שנוצרו בגין תשלום "בטחון" במזומן בגין עסקאות רכש חוזר והשאלות ניירות ערך המטופל כקבלת הלוואה יסווגו במאזן בסעיפים נפרדים שיקראו "ניירות ערך שנשאלו או נרכשו בכפוף להסכמים למכר חוזר" ו"ניירות ערך שהושאלו או נמכרו בכפוף להסכמים לרכש חוזר", לפי העניין.
- הכנסות בגין "בטחון" במזומן שהתאגיד הבנקאי העביר בעסקת מכר חוזר ובעסקת שאלת ניירות ערך, יסווגו בדוח רווח והפסד בהכנסות ריבית, בסעיף נפרד, במסגרת הכנסות בגין נכסים: "מניירות ערך שנשאלו או נרכשו בכפוף להסכמים למכר חוזר".
- הוצאות בגין "בטחון" במזומן שהתאגיד הבנקאי קיבל בעסקת רכש חוזר ובעסקת השאלת ניירות ערך, יסווגו בדוח רווח והפסד בהוצאות ריבית, בסעיף נפרד, במסגרת הוצאות בגין התחייבויות: "על ניירות ערך שהושאלו או נמכרו בכפוף להסכמים לרכש חוזר".
- בהסתמך על סעיף 21.94, שאלה מס' 114 בקובץ שו"ת, סעיף 257 לתקן 140, דוחות כספיים של ברוקרים-דילרים בארה"ב, מובהר כי לגבי המשאיל בעסקאות השאלת ניירות ערך (המעביר), האמור חל גם לגבי ניירות ערך אשר ניתן למכור אותם או לשעבד אותם תמורת מזומן, אשר התקבלו מהשואל כ"ביטחון". במצב זה, כאשר העסקה לא מטופלת חשבונאית כמכירה:
- ניירות הערך אשר התקבלו מהשואל כ"ביטחון" ירשמו אצל המשאיל (המעביר) בסעיף "ניירות ערך" והתחייבות המשאיל (המעביר) להשיב אותם לשואל תירשם בסעיף "התחייבויות אחרות". אם המשאיל (המעביר) מסווג את ניירות הערך שהתקבלו כ"ביטחון" כניירות ערך למסחר עליו למדוד את ההתחייבות להשיב אותם לשואל לפי שווי השוק של ניירות הערך.
- השואל לא יגרע את ניירות הערך שהועברו למשאיל כ"ביטחון" ולא יסווג אותם מחדש לפי סעיף 21.15.

- א. אם לצד המובטח (המקבל) קיימת, לפי חוזה או לפי נוהג, זכות למכור או לחזור ולשעבד את הביטחון, אז החייב (המעביר) יסווג מחדש את הנכס ויצג אותו במאזן (למשל, כנייר ערך משועבד למלווים) בנפרד מנכסים אחרים שאינם כאלה^{12, 13}.
- ב. אם הצד המובטח (המקבל) מוכר ביטחון ששועבד לטובתו, הוא יכיר בתקבולים מהמכירה ובמחויבותו להחזיר את הביטחון. המכירה של הביטחון היא העברה הכפופה לדרישות הוראות אלה.
- ג. אם לפי תנאי החוזה המובטח החייב (המעביר) כשל, ואינו זכאי יותר לפדות את הנכס המשועבד, הוא יגרע את הנכס המשועבד, והצד המובטח (המקבל) יכיר בביטחון כנכס שלו ובעת הרישום לראשונה ימדוד אותו לפי שווי הוגן, או אם כבר מכר את הביטחון, יגרע את מחויבותו להחזיר את הביטחון.
- ד. למעט במקרה האמור בסעיף קטן ג., החייב (המעביר) ימשיך לרשום את הביטחון כנכס שלו, והצד המובטח (המקבל) לא יכיר בנכס המשועבד.

סילוק התחייבויות

21.16. חייב יגרע התחייבות אם ורק אם היא סולקה. התחייבות סולקה אם אחד משני התנאים הבאים מתקיים:

- א. החייב משלם למלווה ומשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות. תשלום למלווה כולל מסירה של מזומן, נכסים פיננסיים אחרים, סחורות, או שירותים או רכישה מחדש על ידי החייב של אגרות החוב שהנפיק, בין אם אגרות החוב מתבטלות ובין אם הן מוחזקות במה שמכונה - איגרות חוב באוצר (treasury bonds).
- ב. החייב משוחרר משפטית¹⁴ בהליך משפטי או בהסכמת המלווה, מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

¹² בהתאם לדוחות כספיים של בנקים בארה"ב, כאשר הנכס שהועבר הוא נייר ערך, יצוין בגוף המאזן בסעיף ניירות ערך כי ניירות הערך כוללים ניירות ערך המועמדים כבטחון למלווים בסך... ש"ח. נכסים שאינם ניירות ערך יוצגו במסגרת "נכסים אחרים", כ"נכסים המועמדים כבטחון למלווים". הסיווג מחדש אינו משפיע על אופן המדידה של הנכס. הכנסות ריבית, הכנסות מימון שאינן מריבית, רווחים או הפסדים שמומשו ורווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך, שסווגו מחדש כאמור לעיל, יוצגו באותו אופן בו מוצגים ההכנסות, הרווחים או ההפסדים המתייחסים של ניירות ערך שלא סווגו מחדש כאמור לעיל.

¹³ שאלה: (מס' 117 בקובץ שו"ת): כיצד מעביר ימדוד ביטחון שהעביר שנדרש לסווג מחדש (לדוגמה, כניירות ערך המועמדים כבטחון למלווים)?

תשובה: לפי סעיף א. 21.15 מעביר נדרש לסווג מחדש ולדווח בנפרד על ביטחון שהועבר אשר הצד המובטח יכול, על פי חוזה או על פי נוהג, למכור או לחזור ולשעבד. יחד עם זאת, סעיף זה אינו משנה את האופן שבו המעביר מודד את הביטחון. משום שהמעביר ממשיך באופן אפקטיבי לשלוט בביטחון, הוא לא יגרע את הביטחון ויפעל לפי אותם עקרונות מדידה שיושמו לפני ההעברה. לדוגמה, ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לניירות ערך המשועבדים למלווים ימשיכו להימדד לפי שווי הוגן, כאשר השינויים בשווי ההוגן ידווחו ברווח כולל, בעוד שאגרות חוב המוחזקות לפדיון שסווגו מחדש לניירות ערך המשועבדים למלווים ימשיכו להימדד לפי עלות מופחתת.

¹⁴ הערה מספר 5 לתקן 166: אם במסגרת מכירה של נכס המשמש כביטחון יחיד לחוב ללא אפשרות חזרה (nonrecourse debt, כגון להלוואות משכנתא מסוימות) צד שלישי מקבל על עצמו מחויבות לשלם את החוב, המכירה ונטילת החוב הקשורה יוצרות, לעניין יישום פרק זה, שחרור משפטי אפקטיבי של המוכר/החייב.

גילוי

21.א.16. המטרות העיקריות של דרישות הגילוי בסעיף זה הן לספק למשתמשי הדוחות הכספיים הבנה לגבי כל הפרטים הבאים :

א. מעורבותו הנמשכת של המעביר (כמוגדר במילון מונחים של סעיף זה), אם קיימת, בנכסים הפיננסיים שהועברו

ב. מהותן של מגבלות כלשהן על הנכסים המדווחים במאזן התאגיד הבנקאי, המתייחסות לנכס פיננסי שהועבר, לרבות היתרה המאזנית של נכסים אלה

ג. כיצד נכסי שירות והתחייבויות שירות מדווחים על פי סעיף זה

ד. האופן שבו משפיעה העברת נכסים פיננסיים על מצבו הכספי של המעביר, על ביצועיו הכספיים, ועל תזרימי המזומנים שלו, לגבי העברות שנרשמו כמכירה, שבהן יש למעביר מעורבות נמשכת בנכסים הפיננסיים שהועברו, ולגבי העברות של נכסים פיננסיים שנרשמו כחובות מובטחים.

מטרות אלו חלות בלא קשר לשאלה אם סעיף זה מחייב גילוי ספציפי. הגילויים הספציפיים הנדרשים בסעיף זה מהווים את דרישת המינימום ויתכן שתאגיד בנקאי יצטרך להוסיף על הגילויים הנדרשים המפורטים בסעיף 21.17 בהתאם לעובדות ולנסיבות ההעברה, למהות המעורבות הנמשכת של התאגיד הבנקאי בנכסים הפיננסיים שהועברו, ולהשפעת מעורבותו הנמשכת של התאגיד הבנקאי על מצבו הכספי של המעביר, על ביצועיו הפיננסיים, ועל תזרימי המזומנים שלו. גילויים הנדרשים מכוח סעיפים אחרים בהוראות הדיווח לציבור לגבי צורה ספציפית של מעורבות נמשכת יובאו בחשבון בעת הקביעה האם התקיימו מטרות הגילוי של סעיף זה.

21.ב.16. ניתן לדווח באופן מקובץ (aggregate) בגין העברות דומות את הגילויים הנדרשים על פי סעיף זה, אם הדיווח בגין כל העברה בנפרד לא מספק מידע שימושי יותר למשתמשי הדוחות הכספיים. המעביר ייתן גילוי לאופן שבו קובצו (aggregated) העברות דומות. המעביר יבחין בין העברות שנרשמו כמכירות, לבין העברות שנרשמו כחובות מובטחים. בעת הקביעה האם יש לקבץ את הגילויים בגין מספר העברות, התאגיד הבנקאי המדווח יביא בחשבון מידע כמותי ואיכותי אודות מאפייני הנכסים הפיננסיים שהועברו. לדוגמה, יובאו בחשבון, בין היתר, הנושאים הבאים :

א. מהות מעורבותו הנמשכת של המעביר

ב. סוגי הנכסים הפיננסיים שהועברו

ג. סיכונים הקשורים לנכסים הפיננסיים שהועברו, שהמעביר ממשיך להיות חשוף אליהם לאחר ההעברה, והשינוי בפרופיל הסיכון של המעביר כתוצאה מההעברה

ד. דרישות תקן ארה"ב FSP SOP 94-6-1, תנאים של מוצרי הלוואה העשויים ליצור ריכוזיות סיכון אשראי (Terms of Loan Products That May Give Rise to Concentration of Credit Risk).

21.ג.16. הגילויים יוצגו באופן שמסביר בצורה ברורה ומלאה למשתמשי הדוחות הכספיים את החשיפה לסיכון של המעביר הקשורה לנכסים הפיננסיים שהועברו, והאם ישנן הגבלות כלשהן על נכסי התאגיד הבנקאי. תאגיד בנקאי יקבע, לאור העובדות והנסיבות, כמה פרטים עליו למסור כדי לקיים את דרישות הגילוי בסעיף זה, וכיצד הוא מקבץ את המידע אודות נכסים בעלי מאפייני סיכון שונים. על התאגיד הבנקאי למצוא את האיזון בין טשטוש (obscuring) מידע חשוב כתוצאה מקיבוץ מופרז, לבין פירוט מופרז שעשוי לא לסייע למשתמשי הדוחות הכספיים להבין את מצבו הכספי של התאגיד הבנקאי. לדוגמה, תאגיד בנקאי לא יסתיר יטשטש מידע חשוב על ידי הכללתו יחד עם כמות גדולה של פרטים זניחים. בדומה לכך, תאגיד בנקאי לא ייתן גילוי למידע שמקובץ על כדי כך שהוא מטשטש הבדלים משמעותיים בין סוגים שונים של מעורבות או של סיכונים נלווים.

21.ד.16. הגילויים בסעיף ו.21.17 חלים על העברות שנרשמו כמכירות, כאשר למעביר יש מעורבות נמשכת בנכסים הפיננסיים שהועברו כתוצאה מאיגוח, מהסדר מימון מגובה-נכסים, או מהעברה מסוג דומה. אם סעיף אחר בהוראות הדיווח לציבור דורש גילויים ספציפיים בגין צורה מסוימת של מעורבות נמשכת של המעביר, המעביר יספק את המידע הנדרש בסעיפים (א)(1) ו.21.17 - (א)(2) ו.21.17 תוך הפניה לביאורים נפרדים בדוחות הכספיים, כך שמשתמש בדוחות הכספיים יוכל להבין את הסיכונים שנשמרו בהעברה. התאגיד הבנקאי אינו חייב לתת את כל אחד מהגילויים הספציפיים הנדרשים בסעיפים (ב)(1) ו.21.17, (i)-(iv) ו.21.17 (א)(2) - (ב)(ה) ו.21.17, אם הגילוי אינו נדרש לפי סעיף אחר בהוראות הדיווח לציבור והוראות סעיף 21.א.16 מתקיימות. לדוגמה, אם הצורה היחידה של מעורבות נמשכת של המעביר היא נגזר, התאגיד הבנקאי ייתן את הגילויים הנדרשים בסעיפים (א)(1) ו.21.17 - (א)(2) ו.21.17 ואת הגילויים הנדרשים בעניין בנושא נגזרים הנדרשים בסעיפים אחרים בהוראות הדיווח לציבור. בנוסף, על התאגיד להעריך אם נחוץ לתת את הגילויים האחרים המפורטים בסעיף ו.21.17 על מנת שהתאגיד הבנקאי יעמוד במטרות הגילוי המפורטות בסעיף 21.א.16.

21.ה.16. כדי ליישם את דרישות הגילוי שבסעיף ו.21.17, תאגיד בנקאי יתייחס לכל מעורבות מצד המעביר, מצד התאגידים המאוחדים הכלולים בדוחותיו הכספיים המוצגים, או מצד סוכניו כאל מעורבות של המעביר.

21.17. תאגיד בנקאי ייתן גילוי לפרטים הבאים¹⁵:

¹⁵ בנוסף יש לתת גילוי לתנאים העיקריים של עסקה מהותית של מכירת הלוואות ולהיקף תיקי הלוואות של אחרים שהתאגיד הבנקאי מנהל. בביאור יש לפרט את סכומי ההלוואות שנמכרו במשך השנה.

א. לגבי ביטחונות :

(1) אם תאגיד בנקאי נכנס להסכמי רכש חוזר או לעסקאות השאלת ניירות ערך, מדיניותו לגבי דרישת ביטחונות או בטוחות אחרות.

(2) אם תאגיד בנקאי שיעבד נכס כלשהו מנכסיו כביטחון שאינו מסווג מחדש ואינו מוצג בנפרד במאזן לפי סעיף א.21.15, היתרות המאזניות והסיווגים גם של נכסים אלו וגם של ההתחייבויות הקשורות ביום המאזן האחרון המוצג בדוחות הכספיים, לרבות מידע איכותי אודות הקשרים בין נכסים אלה להתחייבויות קשורות. לדוגמה, אם נכסים הוגבלו אך ורק לצורך פירעון התחייבות ספציפית, יינתן גילוי ליתרה המאזנית של נכסים אלה ושל ההתחייבויות הקשורות, לרבות תיאור מהות המגבלות שהוטלו על נכסים אלו.

(3) אם תאגיד בנקאי קיבל ביטחון שלפי חוזה או לפי נוהג, הוא רשאי למכור או לחזור ולשעבד, השווי ההוגן של הביטחון לכל תאריך מאזן המוצג בדוחות הכספיים ושל החלק של הביטחון שמכר או שיעבד מחדש, ומידע על המקורות והשימושים של ביטחון זה.

ב. לא נכלל.

ג. לגבי כל נכסי השירות והתחייבויות השירות:

(1) שיקולי ההנהלה בקביעת הסוגים של נכסי השירות והתחייבויות השירות (סעיף 21.13א).

(2) תיאור הסיכונים המובנים בנכסי שירות והתחייבויות שירות, ואם רלוונטי, המכשירים ששימשו להפחתת השפעת השינויים בשוויים ההוגן של נכסי שירות והתחייבויות שירות על דוח רווח והפסד. (מומלץ, אך לא נדרש, לתת גילוי למידע כמותי אודות מכשירים המשמשים לניהול הסיכונים המובנים בנכסי שירות והתחייבויות שירות, לרבות השווי ההוגן של מכשירים אלה בתחילת התקופה ובסופה).

(3) סכומים של **עמלות שירות שנקבעו במפורש בחוזה** (Contractually specified servicing fees), עמלות פיגור, ועמלות נלוות (ancillary fees) שהתקבלו בגין כל תקופה לגביה מוצג דוח רווח והפסד, לרבות תיאור המציין את הסעיף בדוח רווח והפסד שבו מדווח כל אחד מהסכומים.

(4) מידע כמותי ואיכותי לגבי ההנחות ששימשו לאמידת השווי ההוגן (לדוגמה, שיעורי היוון, הפסדי אשראי צפויים, וקצב פירעון מוקדם). (לגבי תאגיד בנקאי שנותן מידע כמותי אודות המכשירים ששימשו לניהול הסיכונים המובנים בנכסי השירות ובהתחייבויות השירות, כפי שמומלץ בסעיף ג.21.17, מומלץ בנוסף, אך לא נדרש, לתת גילוי כמותי ואיכותי לגבי ההנחות ששימשו לאמידת השווי ההוגן של מכשירים אלה).

ד. נכסי שירות והתחייבויות שירות שלאחר הרישום לראשונה נמדדו לפי שווי הוגן:

(1) עבור כל סוג של נכסי שירות והתחייבויות שירות, התנועה ביתרת נכסי השירות והתנועה ביתרת התחייבויות השירות (לרבות תיאור המציין את הסעיף בדוח רווח

והפסד שבו מדווחים השינויים בשווי ההוגן, עבור כל אחת מהתקופות שלגביה מוצגות תוצאות הפעולות), לרבות, בין היתר, הפרטים הבאים :

- (א) יתרות פתיחה וסגירה
- (ב) תוספות (באמצעות רכישות של נכסי שירות, נטילה של מחויבויות שירות, והכרה במחויבויות שירות שנוצרו כתוצאה מהעברות של נכסים פיננסיים)
- (ג) מימושים (Disposals)
- (ד) שינויים בשווי ההוגן במהלך התקופה הנובעים מ :

(i) שינויים בנתונים או בהנחות הערכת שווי ששימשו במודל הערכת השווי.

(ii) שינויים אחרים בשווי ההוגן ותיאור השינויים הללו

(ה) שינויים אחרים אשר משפיעים על היתרה המאזנית ותיאור השינויים הללו.

ה. לגבי נכסי שירות והתחייבויות שירות שלאחר הרישום לראשונה הופחתו באופן יחסי לאומדן ההכנסות נטו או ההפסד נטו בגין השירות, ולאורך תקופת ההכנסות נטו או ההפסד נטו, ונבחנו לירידת ערך או לגידול בהתחייבות :

(1) לגבי כל סוג של נכסי שירות והתחייבויות שירות, התנועה ביתרה המאזנית של נכסי השירות והתנועה ביתרה המאזנית של התחייבויות השירות (לרבות תיאור המציין את הסעיפים בדוח רווח והפסד שבהם דווחו השינויים ביתרה המאזנית עבור כל אחת מהתקופות שבגינה מוצגות תוצאות הפעולות) לרבות, בין היתר, הפרטים הבאים :

- (א) יתרות פתיחה וסגירה
- (ב) תוספות (באמצעות רכישות של נכסי שירות, נטילה של מחויבויות שירות, והכרה במחויבויות שירות שנוצרו מהעברות של נכסים פיננסיים)
- (ג) מימושים (Disposals)
- (ד) הפחתה (Amortization)
- (ה) רישום הפרשה לירידת ערך (valuation allowance) לצורך התאמת היתרה המאזנית של נכסי שירות.

(ו) ירידות ערך שהינן בעלות אופי אחר מזמני

(ז) שינויים אחרים שמשפיעים על היתרה המאזנית ותיאור שינויים אלו.

(2) לגבי כל סוג של נכסי שירות והתחייבויות שירות, השווי ההוגן של נכסי שירות והתחייבויות שירות שהוכרו בתחילת התקופה ובסופה.

(3) מאפייני הסיכון של הנכסים הפיננסיים בגינם ניתן השירות אשר שימשו לריבוד (to stratify) נכסי שירות שהוכרו כדי למדוד ירידת ערך בהתאם לנדרש לפי סעיף 21.63.

(4) התנועה לפי סוג בכל הפרשה לירידת ערך של נכסי שירות שהוכרו – לרבות יתרות פתיחה וסגירה, סך הכל תוספות והפחותות (recoveries) שנזקפו לדוח רווח והפסד, וסך הכל מחיקות (write-downs) שנרשמו כנגד ההפרשה – לכל תקופה שלגביה מוצגות תוצאות הפעולות.

ו. לגבי איגוחים, הסדרי מימון מגובי-נכסים, והעברות דומות שנרשמו כמכירות, כאשר יש למעביר מעורבות נמשכת (כמוגדר במילון המונחים) בנכסים הפיננסיים שהועברו:

(1) לכל דוח רווח והפסד שמוצג:

(א) המאפיינים של ההעברה (לרבות תיאור של המעורבות הנמשכת של המעביר בנכסים הפיננסיים שהועברו, המהות והשווי ההוגן במועד הרישום לראשונה של הנכסים שהתקבלו כתקבולים בהעברה ושל ההתחייבויות שנגרמו בהעברה, והרווח או ההפסד ממכירה של נכסים פיננסיים שהועברו. לגבי מדידות שווי הוגן בעת הרישום לראשונה של נכסים שהתקבלו והתחייבויות שנגרמו בהעברה, יש לתת גילוי למידע הבא:

(i) הרמה בהיררכיית השווי ההוגן (כמתואר בסעיף 19, מדידות שווי הוגן) אליה משתייכות מדידות השווי ההוגן בשלמותן, תוך הפרדה בין מדידות שווי הוגן המתבססות על מחירים מצוטטים בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים (רמה 1), לבין אלה שמשתמשות בנתונים נצפים אחרים משמעותיים (רמה 2), לבין אלה המתבססות על נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3).

(ii) נתונים והנחות המפתח¹⁶ שבהם נעשה שימוש למדידת השווי ההוגן של נכסים שהתקבלו והתחייבויות שנגרמו כתוצאה מהמכירה הקשורים למעורבות הנמשכת של המעביר (כולל, לכל הפחות, אך לא רק, ואם רלבנטי, מידע כמותי על שיעורי היוון, פירעונות מוקדמים צפויים לרבות תקופת החיים הצפויה, לפי ממוצע משוקלל, של נכסים פיננסיים

¹⁶ הערה מספר 7 לתקן 166: אם תאגיד בנקאי קיבץ מספר העברות במהלך תקופה של נכסים בהתאם לסעיפים 21.16ג ו-21.16א, הוא רשאי לתת גילוי לטווח ההנחות.

הניתנים לפירעון מוקדם¹⁷, והפסדי אשראי חזויים, לרבות הפסדים צפויים מקבוצת נכסים סטטית (expected static pool losses)¹⁸ (19).

(iii) טכניקות/ות הערכת השווי ששימשו למדידת שווי הוגן.

(ב) תזרימי מזומנים בין מעביר לבין מקבל, לרבות תקבולים מהעברות חדשות, תקבולים מגביות שהושקעו מחדש בהעברות בתקופת המיחזור (revolving), רכישות של נכסים פיננסיים שהועברו קודם לכן²⁰, עמלות בגין מתן שירות, ותזרימי מזומנים שהתקבלו מזכויות מוטב של מעביר.

(2) לכל מאזן שמוצג, ללא קשר למועד שבו התרחשה ההעברה:

(א) מידע איכותי וכמותי אודות מעורבותו הנמשכת של המעביר בנכסים הפיננסיים שהועברו, שנותן למשתמשי הדוחות הכספיים מידע מספק כדי להעריך את הסיבות למעורבות הנמשכת ואת הסיכונים הקשורים לנכסים הפיננסיים שהועברו, שהמעביר ממשיך להיות חשוף אליהם לאחר ההעברה, ואת מידת השינוי שחל בפרופיל הסיכון של המעביר כתוצאה מההעברה (לרבות, בין היתר, סיכון אשראי, סיכון ריבית, וסיכונים אחרים), לרבות:

(i) סכום הקרן הכולל שטרם נפרע, הסכום שנגרע, והסכום שממשיך להיות מוכר במאזן.

¹⁷ הערה מספר 8 לתקן 166: ניתן לחשב את תקופת החיים הצפויה, לפי ממוצע משוקלל, של נכסים הניתנים לפירעון מוקדם במונחי תקופות (לדוגמה, חודשים או שנים) על ידי הכפלה של גביות הקרן הצפויות בכל תקופה עתידית במספר התקופות שיחלפו עד לתקופה העתידית הזו, סיכום המכפלות, וחלוקת הסכום ביתרת הקרן ההתחלתית.

¹⁸ הערה מספר 8א לתקן 166: הפסדים צפויים מקבוצת נכסים סטטית יכולים להיות מחושבים על ידי סכימת הפסדי האשראי בפועל והפסדי האשראי הצפויים וחלוקת הסכום ביתרה המאזנית המקורית של קבוצת הנכסים.

¹⁹ הערה מספר 8ב לתקן 166: העיתוי והסכום של תזרימי המזומנים העתידיים הנובעים מזכויות המעביר בנכסים הפיננסיים שהועברו אינם ודאיים בדרך כלל, בייחוד אם הזכויות הללו נחותות לעומת זכויות מוטב בכירות יותר. לפיכך, אומדנים לגבי תזרימי מזומנים עתידיים שמשמשים למדידת השווי ההוגן תלויים באופן ניכר בהנחות לגבי כשל אשראי ופירעונות מוקדמים של כל הנכסים הפיננסיים שהועברו, בשל התמיכה המשתמעת (implicit enhancement) בסיכון האשראי או בסיכון פירעון מוקדם, הנובעת מנחיתות זו.

מובהר כי השווי ההוגן של זכויות נחותות של המעביר בנכסים הפיננסיים שהועברו יחושב על בסיס הנחות סבירות ושמרניות, הניתנות לביסוס באופן אובייקטיבי. יש לשמור תיעוד מדויק התומך בנאותות החישוב של השווי ההוגן ושל הנחות שעמדו בבסיסו, לפי הסטנדרטים שנקבעו על ידי רשויות הפיקוח על בנקים בארה"ב (ראה - "Interagency Guidance on Asset Securitization Activities", מיום 13.12.99). אם לא ניתן לבסס את חישוב השווי ההוגן באופן אובייקטיבי, יש למחוק מיידית את הזכויות הנחותות בנכסים הפיננסיים שהועברו (ראה סעיף 6.2.2.2 בדוח ועדת חיימוביץ' - אשר).

²⁰ תאגיד בנקאי רשאי לרכוש חזרה הלוואה שאוגחה רק לפי כללים ברורים שנקבעו בעסקת האיגוח ואושרו על ידי המפקח על הבנקים.

(ii) תנאיהם של הסדרים כלשהם שעשויים לדרוש מהמעביר לספק תמיכה פיננסית (לדוגמה, הסדרי נזילות ומחויבויות לרכוש נכסים) למקבל או למחזיקי זכות מוטב במקבל, לרבות תיאור אירועים או נסיבות כלשהם שעשויים לחשוף את המעביר להפסד ואת סכום החשיפה המרבית להפסד.

(iii) האם המעביר סיפק למקבל או למחזיקי זכות המוטב במקבל תמיכה פיננסית או תמיכה אחרת במהלך התקופות שהוצגו, אשר על פי חוזה הוא לא נדרש לספק, לרבות במקרה שהמעביר סייע למקבל או למחזיקי זכות המוטב במקבל בקבלת תמיכה, לרבות:

(1) סוג התמיכה וסכומה

(2) הסיבות העיקריות למתן התמיכה

(iv) מומלץ לתת גילוי למידע על הסדרי נזילות, ערבויות, ו/או מחויבויות אחרות שסופקו על ידי צדדים שלישיים הקשורים לנכסים הפיננסיים שהועברו, אשר עשויים להשפיע על חשיפת המעביר להפסד או על הסיכון בזכויות הקשורות של המעביר.

(ב) המדיניות החשבונאית של התאגיד הבנקאי למדידה לאחר הרישום לראשונה של נכסים או של התחייבויות הקשורים למעורבות הנמשכת בנכסים הפיננסיים שהועברו.

(ג) נתונים והנחות המפתח²¹ שבהם נעשה שימוש למדידת שווי הוגן של הנכסים או ההתחייבויות הקשורים למעורבות הנמשכת של המעביר (כולל, לכל הפחות, אך לא רק, ואם רלבנטי, מידע כמותי על שיעורי היוון, פירעונות מוקדמים צפויים לרבות תקופת חיים צפויה, לפי ממוצע משוקלל, של נכסים פיננסיים הניתנים לפירעון מוקדם²², והפסדי אשראי חזויים, לרבות הפסדים צפויים מקבוצת נכסים סטטית²³ (static pool losses)²⁴.

(ד) עבור זכויות המעביר בנכסים הפיננסיים שהועברו, ניתוח רגישות או מבחן קיצון המראה את ההשפעה ההיפותטית על השווי ההוגן של זכויות אלה (כולל נכסי שירות או התחייבויות שירות כלשהם) של לפחות שתי סטיות (variations) לא רצויות מהרמות הצפויות עבור כל אחת מהנחות המפתח להן ניתן גילוי בהתאם לאמור לעיל

²¹ ראה הערת שוליים מספר 16 – הערת שוליים מספר 8 בתקן 166..

²² ראה הערת שוליים מספר 17 – הערה מספר 18 בתקן 166.

²³ ראה הערת שוליים 18 – הערה מספר 9 בתקן 166.

²⁴ ראה הערת שוליים 19 – הערה מספר 9א בתקן 166.

בסעיף קטן (ג)(2)ו.21.17, ללא תלות בשינוי כלשהו בהנחת מפתח אחרת, ותיאור של המטרות, השיטה והמגבלות של ניתוח הרגישות או מבחן הקיצון.

(ה) מידע על איכות הנכסים הפיננסיים שהועברו ושל נכסים אחרים כלשהם המנוהלים יחד איתם. מידע זה יופרד בין נכסים שנגרעו לבין נכסים שממשיכים להיות מוכרים במאזן. מידע זה נועד לאפשר למשתמשי הדוחות הכספיים להבין את הסיכונים המובנים בנכסים הפיננסיים שהועברו ובנכסים ובהתחייבויות אחרים המנוהלים יחד עם הנכסים הפיננסיים שהועברו. לדוגמה, מידע בגין חייבים (receivables) יכלול, בין היתר:

- (i) יתרת נכסים בפיגור (Delinquencies) בסוף התקופה.
- (ii) הפסדי אשראי (מחיקות חשבונאיות), בניכוי גביות, במשך התקופה.

ז. דרישות גילוי בגין העברות של נכסים פיננסיים שנרשמו כחובות מובטחים: היתרות המאזניות והסיווגים הן של נכסים והן של התחייבויות קשורות שהוכרו במאזן של המעביר לסוף כל תקופה שהוצגה, לרבות מידע איכותי אודות הקשר/ים שבין נכסים אלה להתחייבויות הקשורות אליהם. לדוגמה, אם הנכסים הוגבלו אך ורק לצורך פירעון התחייבות ספציפית, יינתן גילוי ליתרות המאזניות של נכסים אלה ושל ההתחייבויות הקשורות אליהם, לרבות תיאור מהות המגבלות שהוטלו על נכסים אלו.

מדריך ליישום

21.18. נספח א' מתאר הוראות מסוימות של סעיף זה בפירוט רב יותר ומפרט כיצד יש ליישמן לסוגי עסקאות מסוימות. נספח א' מהווה חלק אינטגרלי של סעיף זה.

21.19-25 לא נכלל.

נספח א'

מדריך ליישום

תוכן עניינים

<u>סעיף</u>	
21.26-21.א26	הקדמה
21.ג26-21.ב26	יחידה חשבונאית
21.ד26-21.ח26	זכויות משתתפות בנכס פיננסי שלם
21.27-21.28	בידוד מעבר להישג ידם של המעביר והנושים שלו
21.29-21.34	תנאים המגבילים מקבל
21.32-21.33	זכויות או מחויבויות של מעביר לרכוש חזרה נכסים או זכויות מוטב שהועברו
21.34-21.46	בוטלו
21.א46-21.54	שליטה אפקטיבית על נכסים פיננסיים או זכויות מוטב שהועברו
21.47-21.49	הסכם לרכוש חזרה או לפדות נכסים פיננסיים שהועברו
21.50-21.54	יכולת חד צדדית לגרום להחזרה של נכסים פיננסיים מסוימים שהועברו
21.א54	הסדרים לרכישה בחזרה של נכסים פיננסיים שהועברו
21.55-21.א55	שינויים שתוצאתם חזרת השליטה של המעביר על נכסים פיננסיים שנמכרו
21.56-21.60	מדידה של זכויות מוחזקות לאחר ההעברה של נכסים פיננסיים
21.56	נכסים שהתקבלו והתחייבויות שנגרמו כתמורה
21.57	דוגמה (לא נכללה)
21.58-21.59	זכויות משתתפות בנכסים פיננסיים הנשמרות על ידי המעביר
21.60	דוגמה (לא נכללה)
21.61-21.67	נכסי שירות והתחייבויות שירות
21.65-21.66	דוגמה (לא נכללה)
21.67	דוגמה (לא נכללה)

סעיף	
21.68-21.72	בוטלו
21.73-21.84	איגוחים
21.77-21.79	איגוחים עם תקופת מיחזור
21.80-21.84	בידוד של נכסים פיננסיים שהועברו באיגוחים
21.85-21.88	הוראות להסרת נכסים (הלי"נ - Removal-of-Accounts Provisions (ROAP)
21-89-21.90	חייבים בגין חכירות מסוג מכירה וחכירות מימוניות ישירות (לא נכלל)
21.90	דוגמה (לא נכללה)
21.91-21.95	עסקאות השאלת ניירות ערך
21.95	דוגמה (לא נכללה)
21.96-21.101	הסכמי רכש חוזר ו-WASH SALES
21.102-21.103	התאגדויות אשראי (Loan syndications)
21.104-21.106	השתתפויות באשראי (Loan participations)
21.107-21.111	קיבולים בנקאיים (banker's acceptances) והשתתפויות בסיכונים שבהם
21.111	דוגמה (לא נכללה)
21.112	הסכמי ניכיון (Factoring)
21.113	העברות של חייבים עם זכות חזרה
21.114	סילוק התחייבויות

נספח א'**מדריך ליישום****הקדמה**

21.26. נספח זה מתאר הוראות מסוימות של סעיף זה בפירוט רב יותר ומפרט כיצד יש ליישמן לסוגי עסקאות מסוימות. נספח זה דן במצבים כלליים. בעת היישום של סעיף זה יש להביא בחשבון בזהירות עובדות, נסיבות וחוזים ספציפיים. נספח זה מהווה חלק אינטגרלי של סעיף זה.

21.26.א8. סעיף 21.קובע כי מטרת סעיף 21.9 ומדריך היישום המתייחס היא לקבוע אם מעביר ותאגידים מאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, ויתרו על שליטה (surrendered control over) על הנכסים הפיננסיים שהועברו. כתוצאה מכך, בעת הקביעה אם המעביר ויתר על שליטה על הנכסים הפיננסיים שהועברו, על המעביר לשקול תחילה אם המקבל צריך להיות מאוחד על ידי המעביר. לפיכך, אם כל יתר הוראות סעיף זה מתקיימות ביחס להעברה ספציפית, והמקבל יאוחד על ידי המעביר, אזי הנכסים הפיננסיים שהועברו לא יטופלו כנכסים שנמכרו בדוחות הכספיים המוצגים. אולם, אם המקבל הוא חברה בת מאוחדת של המעביר (המעביר הוא החברה האם של המקבל), המקבל יכיר בנכסים הפיננסיים שהועברו בדוחות הכספיים הנפרדים שלו, אלא אם כן מהות ההעברה היא חוב מובטח עם שיעבוד של ביטחון (לדוגמה, הסכם רכישה חוזרת שלא יטופל כמכירה לפי הוראות סעיפים 21.47-21.49).

יחידה חשבונאית

21.26.ב. סעיף 21.ב8 קובע מהי היחידה החשבונאית (unit of account) שעליה יחולו התנאים בסעיף 21.9 לרישום כמכירה. סעיף 21.ב8 קובע כי סעיף 21.9 יחול על העברות של נכס פיננסי שלם, על העברות של קבוצה של נכסים פיננסיים שלמים, ועל העברות של זכות משתתפת בנכס פיננסי שלם. בעיקרון זה גלום התנאי, שכדי שתושג כשירות לרישום כמכירה, לא ניתן לחלק נכס פיננסי שלם לרכיבים לפני ההעברה, אלא אם כל הרכיבים מקיימים את ההגדרה של זכות משתתפת.

21.26.ג. בעת הקביעה מהו נכס פיננסי שלם, יש להביא בחשבון את צורתו החוקית של הנכס ואת מה שהנכס מקנה למחזיקים בו. הדוגמאות הבאות ממחישות כיצד לקבוע מהו נכס פיננסי שלם:

א. הלוואה ללווה יחיד (one borrower) לפי חוזה יחיד שהועברה לישות איגור (securitization entity) לפני האיגור תיחשב לנכס פיננסי שלם. באופן דומה, זכות מוטב בנכסים פיננסיים מאוגחים, לאחר שהושלם תהליך האיגור, תיחשב לנכס פיננסי שלם. בניגוד לכך, זכות שהועברה בהלוואה יחידה לא תיחשב לנכס פיננסי שלם, אולם אם הזכות שהועברה מקיימת את ההגדרה של זכות משתתפת, הזכות המשתתפת תהיה כשירה לרישום כמכירה.

ב. בעסקה שבה המעביר יוצר רצועת ריבית-בלבד (interest only strip) מהלוואה ומעביר את רצועת הריבית-בלבד, רצועת הריבית בלבד אינה מקיימת את ההגדרה של נכס פיננסי שלם (ורצועת ריבית-בלבד אינה מקיימת את ההגדרה של זכות משתתפת);

לפיכך, לא ניתן לרשום מכירה). בניגוד לכך, אם נכס פיננסי שלם הועבר לישות איגור שהוא לא מאחד, וההעברה מקיימת את התנאים לרישום כמכירה, המעביר רשאי לקבל רצועת ריבית-בלבד כתקבולים (proceeds) מהמכירה. רצועת ריבית-בלבד שהתקבלה כתקבולים מהמכירה היא נכס פיננסי שלם לצורך בחינת העברות עתידיות כלשהן, שעשויות אז להיות כשירות לרישום כמכירה.

ג. אם ניתנו מספר מקדמות (advances) ללווה יחיד לפי חוזה יחיד (כגון קו אשראי, הלוואה בכרטיס אשראי, או הלוואה לבנייה), מקדמה בגין חוזה זה תהיה יחידה חשבונאית נפרדת אם המקדמה שומרת על זהותה, אינה הופכת לחלק מיתרה של הלוואה גדולה יותר, ומועברת שלמה. אולם, אם המעביר מעביר מקדמה שלמה והמקדמה מאבדת את זהותה והופכת לחלק מיתרה של הלוואה גדולה יותר, המעביר יהיה כשיר לחשבונאות מכירה רק אם התוצאה של העברת המקדמה תהיה שהמעביר לא ממשיך להחזיק בזכות כלשהי ביתרה הגדולה יותר, או אם התוצאה של ההעברה תהיה שזכות המעביר ביתרה הגדולה יותר תקיים את ההגדרה של זכות משתתפת. בדומה, אם המעביר מעביר זכות במקדמה שאיבדה את זהותה, הזכות חייבת להיות זכות משתתפת ביתרה הגדולה יותר על מנת שהיא תהיה כשירה לרישום כמכירה.

זכויות משתתפות בנכס פיננסי שלם

21.26. סעיף (ב) 21.ב8 דורש שכל תזרימי המזומנים המתקבלים מן הנכס הפיננסי השלם יחולקו בין מחזיקי הזכויות המשתתפות (לרבות זכות כלשהי שנשמרה בידי המעביר, בידי התאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, או בידי סוכניו) באופן יחסי לחלקם בבעלות. דהיינו, הגדרת הזכות המשתתפת אינה מתירה להקצות תזרימי מזומנים ספציפיים, אלא אם כל תזרים מזומנים מוקצה באופן יחסי למחזיקי הזכויות המשתתפות. לדוגמה, במקרה של הלוואה יחידה שבה החייב נדרש להעביר תשלום חוזי המורכב מסכום קרן ומסכום ריבית על ההלוואה, המעביר והמקבל ישתתפו בתשלומי הריבית והקרן על בסיס זכות הבעלות היחסית שלהם בהלוואה. לעומת זאת, אם המעביר זכאי לקבל סכום המייצג את תשלומי הקרן, והמקבל זכאי לקבל סכום המייצג את תשלומי הריבית על ההלוואה, הסדר זה לא יעלה בקנה אחד עם הגדרת הזכות המשתתפת מפני שהמעביר והמקבל אינם משתתפים באופן יחסי בתזרימי המזומנים המתקבלים מן ההלוואה. במקרים אחרים, יכול שמעביר יעביר חלק מהלוואה מסוימת המייצגת זכות בכורה (senior interest) או זכות נחותה (junior interest) בהלוואה. בשני המקרים, המעביר יטפל חשבונאית בהעברה כחוב מובטח מכיוון שהזכות הבכורה או הזכות הנחותה בהלוואה לא מקיימות את התנאים הנדרשים כדי להיות זכויות משתתפות (ראה סעיף 21.ח26).

21.26. סעיף (ב) 21.ב8 קובע שתזרימי מזומנים שהוקצו כפיצוי בגין שירותים שבוצעו, אם קיימים, לא יכללו בקביעה זו כל עוד שאותם תזרימי מזומנים אינם נדחים לעומת תזרימי המזומנים היחסיים של הזכות המשתתפת ואינם גבוהים משמעותית (not significantly above).

מהסכום שהיה משולם כפיצוי הוגן לנותן שירות חלופי, במקרה שיידרש כזה, לרבות רווח כלשהו שיידרש בשוק. תזרימי מזומנים המוקצים כפיצוי בגין שירותים שבוצעו, שסכומם

גבוה משמעותית מהסכום שהיה משולם כפיצוי הוגן לנותן שירות חלופי, יגרמו לחלוקה בלתי יחסית של תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי השלם בין מחזיקי הזכויות המשתתפות, ולפיכך, יגרמו לכך שהחלק בנכס הפיננסי שהועבר לא יקיים את ההגדרה של זכות משתתפת. דוגמאות לתזרימי מזומנים המהווים פיצוי בגין מתן שירות כוללות עמלות יצירת הלוואה (כהגדרתן בסעיף 10א, עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות) המשולמות על ידי החייב למעביר, עמלות הנחוצות להסדרת ההעברה ולהשלמתה המשולמות על ידי המקבל למעביר, ועמלות בגין השירות לנכס הפיננסי.

21.126. העברת חלק מנכס פיננסי שלם עשויה לגרום לרווח או הפסד על ההעברה כאשר קיים הבדל בין שיעור הריבית החוזי על הנכס הפיננסי השלם לבין ריבית השוק במועד ההעברה. סעיף (ב) 21.ב8 קובע שתזרימי מזומנים כלשהם שהתקבלו על ידי המעביר כתקבולים מהעברת זכות משתתפת יוחרגו בעת הקביעה אם תזרימי המזומנים של הזכות המשתתפת הינם יחסיים, בתנאי שכתוצאה מההעברה המעביר לא יקבל לידיו זכות בעלות בנכס הפיננסי, המתירה לו לקבל תזרימי מזומנים בלתי יחסיים. לדוגמה, אם המעביר מעביר זכות בנכס פיננסי שלם והמקבל מסכים לכלול את הריבית העודפת (ההפרש בין שיעור הריבית החוזי על הנכס הפיננסי השלם לבין שיעור ריבית השוק במועד ההעברה) בעמלות השירות שנקבעו במפורש בחוזה, עודף הריבית צפוי לגרום לוודאי להעברה מהמקבל למעביר של רצועת ריבית-בלבד. רצועת ריבית-בלבד תגרום לחלוקה בלתי יחסית של תזרימי מזומנים מהנכס הפיננסי בין מחזיקי הזכויות המשתתפות ותגרום לכך שאותו חלק לא יקיים את ההגדרה של זכות משתתפת.

21.126. סעיף (ג) 21.ב8 דורש שתהיה קדימות זהה לזכויות של כל אחד ממחזיקי הזכויות המשתתפות (לרבות המעביר בתפקידו כמחזיק זכות משתתפת) וכי זכותו מחזיק זכות משתתפת כלשהו לא תהיה נחותה לעומת הזכות של מחזיק זכות משתתפת כלשהו אחר. בהעברות מסוימות, ניתנת למקבל חזרה (recourse) המחייבת את המעביר לפצות את המקבל בגין פרמיה כלשהי ששולמה על ידי המקבל, אם הנכס הפיננסי שבבסיס ההעברה נפרע מוקדם בתוך פרק זמן מוגדר מתאריך ההעברה. חזרה כזאת תמנע מהחלק שהועבר לקיים את ההגדרה של זכות משתתפת. עם זאת, מהמועד שבו תנאי החזרה יפוג, החלק שהועבר יבחן מחדש על מנת לקבוע אם הוא מקיים את ההגדרה של זכות משתתפת.

21.126. כמו כן, סעיף (ג) 21.ב8 דורש שלמחזיקי זכויות משתתפות לא תהיה חזרה למעביר (או לתאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, או לסוכניו) או זה לזה, למעט מצגים ומחויבויות סטנדרטיים, מחויבויות חוזיות שוטפות למתן שירות לנכס הפיננסי השלם ולנהל את חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בהטבות קיזוז כלשהן. חזרה בצורה של ערבות מצד שלישי בלתי תלוי לא תיכלל בעת הערכה אם מתקיימת ההגדרה של זכות משתתפת. באופן דומה, תזרימי מזומנים שהוקצו לצד שלישי ערב בגין עמלת הערבות לא יובאו בחשבון בעת הקביעה אם תזרימי המזומנים חולקו באופן יחסי בין מחזיקי הזכויות המשתתפות.

בידוד מעבר להישג ידם של המעביר והנושים שלו

21.27. האופי וההיקף של הראיות התומכות הנדרשים כדי לקבוע בדוחות הכספיים שנכס פיננסי שלם, שקבוצה של נכסים פיננסיים שלמים, או שזכות משתתפת בנכס פיננסי שלם (הנקראים יחד בסעיף זה **נכסים פיננסיים שהועברו**) בודדו – סביר להניח (presumptively) שהונחו מעבר להישג ידם של המעביר, של התאגידים המאוחדים של המעביר (למעט ישויות שתוכננו כך שקיימת סבירות קלושה שהן ייקלעו לפשיטת רגל או לכינוס נכסים אחר) הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, ושל נושיו, בין אם ע"י עסקה אחת או ע"י סדרה של עסקאות שמתייחסים אליהן כמכלול אחד – תלויים בעובדות ובנסיבות. יש לשקול את כל הראיות הזמינות, התומכות או שוללות קביעה זו, לרבות האם החוזה או הנסיבות מתירים למעביר לבטל את ההעברה. יכול שתידרש בנוסף הערכה לגבי ההשלכות המשפטיות של ההעברה בתחום השיפוט שבו פשיטת הרגל או כינוס נכסים אחר עצמם עשויים להתבצע, האם העברה של נכסים פיננסיים תיחשב למכירה אמיתית לפי חוק (true sale at law) (כמתואר בסעיף 21.א27) או תבודד בדרך אחרת (21.ב27), האם המעביר קרוב למקבל, וגורמים חשובים אחרים על פי החוק הרלבנטי. גריעת הנכסים הפיננסיים שהועברו נאותה רק אם הראיות הקיימות מספקות ביטחון סביר²⁵ שהנכסים הפיננסיים שהועברו יהיו מעבר להישג ידו של נאמן בפשיטת רגל או כונס נכסים אחר של המעביר או של תאגיד מאוחד כלשהו שלו (למעט ישויות שתוכננו כך שקיימת סבירות קלושה שהן ייקלעו לפשיטת רגל או לכינוס נכסים אחר) הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, ונושיו (סעיף ג.21.83).

21.א27. בהקשר לחוקי פשיטת הרגל בארה"ב, לעתים קרובות נדרשת חוות דעת בדבר מכירה אמיתית (true sale opinion) מיועץ משפטי (attorney) על מנת לתמוך במסקנה שנכסים פיננסיים שהועברו בודדו מן המעביר, מכל תאגיד מאוחד שלו הכלול בדוחות הכספיים המוצגים, ומנושיו. בנוסף, כאשר ההעברה היא לישות קרובה (affiliated entity), לעתים קרובות נדרשת חוות דעת בדבר אי-איחוד (nonconsolidation) של הישות הקרובה עם המעביר. בהקשר של חוקי פשיטת רגל בארה"ב:

א. חוות דעת בדבר מכירה אמיתית היא מסקנתו של יועץ משפטי כי הנכסים הפיננסיים שהועברו נמכרו והינם מעבר להישג ידם של נושי המעביר וכי בית משפט יקבע (would conclude) כי הנכסים הפיננסיים שהועברו לא יכללו ברכוש (estate) המעביר בפשיטת הרגל.

ב. חוות דעת בדבר אי-איחוד היא מסקנה של יועץ משפטי כי בית משפט יכיר בכך שישות המחזיקה בנכסים הפיננסיים שהועברו קיימת בנפרד מהמעביר. בנוסף, חוות

²⁵ כדי לבחון האם הראיות הזמינות מספקות ביטחון סביר לכך שהנכסים שהועברו בודדו מעבר להישג ידו של המעביר ושל נושיו, רואה חשבון מבקר של תאגיד בנקאי יישם את האמור בהבהרה שפורסמה בנושא על ידי ה-AICPA בחודש דצמבר 2001, כפי שעודכנה, בהתאמות הנדרשות:

Au Section 9336 - "Using the Work of a Specialist: Auditing Interpretations of Section 336 – 1. The Use of Legal Interpretations As Evidential Matter to Support Management's Assertion That a Transfer of Financial Assets Has Met the Isolation Criterion in Paragraph 9(a) of Financial Accounting Standards Board Statement No. 140."

דעת בדבר אי-איחוד היא מסקנה של יועץ משפטי כי בית משפט לא יורה על איחוד
במהות (substantive consolidation) של הנכסים וההתחייבויות של הישות

המחזיקה בנכסים הפיננסיים שהועברו עם הנכסים וההתחייבויות של המעביר (ושל התאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים) במקרה של פשיטת רגל או כינוס נכסים של המעביר.

יתכן שחוות דעת משפטית לא תידרש אם יש למעביר יסוד סביר להסיק שחוות הדעת המתאימה/ות תנתן/ינתנו במקרה שתתבקש/יתבקשו. לדוגמה, המעביר עשוי להגיע למסקנה מבלי להיוועץ עם היועץ המשפטי אם (1) ההעברה היא העברה שגרתית של נכסים פיננסיים ואינה גורמת למעורבות נמשכת כלשהי על ידי המעביר, או (2) למעביר היה ניסיון בהעברות אחרות עם עובדות ונסיבות דומות תחת אותם חוקים ותקנות החלים בעניין.

21.27. במקרה של ישויות הכפופות לתהליכים אפשריים אחרים של פשיטת רגל, אפוטרופוסות (conservatorship) או כינוס נכסים אחר (לדוגמה, תאגידים בנקאיים הכפופים לכינוס נכסים על ידי ה-Federal Deposit Insurance Corporation בארה"ב [FDIC]) בארצות הברית או בתחומי שיפוט אחרים, יש להפעיל שיקול דעת על מנת להכריע אם נכסים פיננסיים שהועברו בודדו לאור סמכויות בתי המשפט או הנאמנים בפשיטת רגל, האפוטרופוסים או כונסי הנכסים, בתחומי שיפוט אלה.

21.28. קביעה האם נכסים פיננסיים שהועברו באיגוחים בודדו מהמעביר עשויה להיות תלויה בגורמים כגון האם האיגוח בוצע במהלך אחד או במספר העברות (ראה סעיפים 21.80-21.84). עסקאות פיננסיות מקובלות מסוימות, לדוגמה, עסקאות אופייניות של הסכמי רכש חוזר ושל עסקאות השאלת ניירות ערך, עשויות לבדוד נכסים פיננסיים שהועברו מהמעביר, הגם שיכול שהן לא יעמדו בתנאים האחרים של ויתור על שליטה (סעיף 21.9).

תנאים המגבילים מקבל

21.29. חשבונאות מכירה מותרת לפי סעיף 21.9. רק אם לכל מקבל (או במקרה שהמקבל הוא ישות שמטרתה היחידה היא לעסוק באיגוח או בהסדרי מימון מגובי-נכסים וישות זו מוגבלת מלשעבד או להחליף את הנכסים שהיא מקבלת, כל אחד מהצדדים השלישיים המחזיקים בזכויות המוטב שלה) יש זכות לשעבד או להחליף את הנכסים או את זכויות המוטב שקיבל, ואין תנאי אשר מגביל את המקבל (או את הצד השלישי המחזיק בזכויות המוטב שלו) מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית. תנאים רבים שכופים המעביר או אחרים על זכות של מקבל לשעבד או להחליף, מגבילים את המקבל מלשעבד או מלהחליף ובאמצעות מגבלה זו, מעניקים למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית. יש להפעיל שיקול דעת על מנת להעריך אם נגרמת מגבלה כתוצאה ממצב מסוים. בנוסף, יש להפעיל שיקול דעת על מנת להעריך אם מגבלה מעניקה למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית. אם

המקבל הוא ישות שמטרתה היחידה היא לעסוק בפעילויות איגוח או בפעילויות מימון מגובה-נכסים, ייתכן שישות זו מוגבלת מלשעבד או להעביר את הנכסים הפיננסיים שהועברו כדי להגן על הזכויות של מחזיקי זכות המוטב בנכסים הפיננסיים של הישות. סעיף ב.21.9 דורש שמעביר יסתכל דרך הישות המוגבלת כדי לקבוע אם לכל אחד מהצדדים השלישיים המחזיקים בזכויות המוטב בה יש את הזכות לשעבד או להחליף את זכויות המוטב המוחזקות על ידו. השיקולים בסעיפים 21.32 – 21.29 חלים על המקבל או על צדדים שלישיים המחזיקים בזכויות המוטב בישות שמוגבלת מלשעבד או להחליף את הנכסים שהיא מקבלת ואשר מטרתה היחידה היא לעסוק בפעילויות איגוח או בפעילויות של מימון מגובה-נכסים.

21.29.א. תנאים מסוימים עשויים להגביל מקבל מלשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי ועשויים להעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית. לדוגמה, הוראה האוסרת על מכירה או שעבוד של הלוואה שהועברה לא רק מגבילה את המקבל, אלא גם מקנה למעביר את הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית, של ידיעה מי מחזיק בנכס הפיננסי (תנאי מוקדם לרכישה חוזרת של הנכס הפיננסי) ושל יכולת לחסום את העברת הנכס הפיננסי לידי מתחרה עסקי של הלקוח/הלווה. מגבלות חוזיות שמטיל המעביר, המגבילות ומצירות באופן משמעותי את העיתוי או את התנאים, כגון מגבלות המתירות למקבל לשעבד את הנכסים אך ורק ביום שבו הם התקבלו או רק לפי תנאים שסוכמו (agreed terms) עם המעביר, מגבילות גם הן את המקבל וסביר להניח (presumptively) שהן מקנות למעביר הטבות גדולות יותר מאשר הטבה טריוויאלית. בנסיבות מסוימות, שבהן אין למעביר מעורבות נמשכת בנכסים הפיננסיים שהועברו, תנאים מסוימים עשויים להגביל את המקבל מלשעבד או להחליף את הנכסים הפיננסיים. אם אין למעביר, לתאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, ולסוכניו מעורבות נמשכת כלשהי בנכסים הפיננסיים שהועברו, מתקיים התנאי בסעיף ב.21.9. לדוגמה, אם המעביר מקבל מזומן בלבד בתמורה לנכסים הפיננסיים שהועברו ואין למעביר, לתאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, ולסוכניו מעורבות נמשכת כלשהי בנכסים הפיננסיים שהועברו, חשבוונאות מכירה מותרת לפי סעיף ב.21.9 גם במקרה שהישות המקבלת מוגבלת משמעותית ביכולתה לשעבד או להחליף את הנכסים שהועברו.

21.30. יחד עם זאת, תנאים מסוימים עשויים לא להגביל מקבל מלשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי שהועבר. לדוגמה, סביר להניח שזכות סירוב ראשונה של המעביר כאשר למקבל מוגשת הצעה בתום לב (bona fide) של צד שלישי, אינה מגבילה את המקבל. זאת מכיוון שהזכות בפני עצמה אינה מאפשרת למעביר לכפות על המקבל למכור את הנכס הפיננסי והמקבל יהיה במצב שבו יוכל לקבל את הסכום המוצע על ידי החלפת הנכס הפיננסי, הגם שיתכן שהסכום יתקבל מהמעביר ולא מצד שלישי. דוגמאות נוספות של תנאים אשר סביר

להניח שאינם מגבילים את המקבל, למטרות סעיף זה, כוללות: (א) דרישה לקבל הסכמה של המעביר למכור או לשעבד, והוא לא יכול להימנע מלתת אותה מסיבות בלתי סבירות,

(ב) איסור מכירה למתחרה של המעביר אם קיימים קונים פוטנציאליים אחרים הרוצים לקנות, (ג) מגבלה פיקוחית, כמו מגבלה על המספר או האופי של מקבלים כשירים ו-(ד) חוסר נזילות, לדוגמה, אי קיומו של שוק פעיל. עם זאת, יש צורך בשיקול דעת כדי להעריך את מידת המשמעותיות של תנאים מסוימים. לדוגמה, איסור מכירה למתחרה של המעביר יחשב למגבלה אם מתחרה זה הוא הקונה הפוטנציאלי היחידי הרוצה לקנות מלבד המעביר.

21.31 סביר להניח שתנאי המגביל את המקבל שנכפה על ידי המעביר מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית. תנאי המגביל את המקבל, אך לא נכפה על ידי המעביר, יכול שיעניק למעביר הטבה שגדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית, ויכול שלא. לדוגמה, אם המעביר נמנע מלכפות על העברה מסוימת את המגבלות החוזיות המקובלות אצלו כיוון שהוא יודע שצד שלישי כבר הטיל על המקבל מגבלות דומות, סביר להניח שהוא מקבל הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית. עם זאת, המעביר אינו יכול ליהנות ממגבלה אם, במועד ההעברה, הוא אינו מודע לכך שהמקבל מוגבל.

זכויות או מחויבויות של מעביר לרכוש חזרה נכסים שהועברו או זכויות מוטב

21.32 זכויות או מחויבויות מסוימות לרכוש חזרה נכסים פיננסיים שהועברו או זכויות מוטב מגבילות את המקבל וגם מעניקות למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית, ובכך שוללות חשבונאות מכירה לפי סעיף ב.21.9. זכות הנובעת מאופציית רכש העומדת בפני עצמה (freestanding call option) שכתב המקבל למעביר, יכול שתעניק למעביר הטבה, ואם הנכסים הפיננסיים שהועברו אינם זמינים להשגה בשוק (not readily obtainable), סביר שמגבילה את המקבל מכיוון שהמקבל עלול להיכשל בקיום מחויבותו אם זכות הרכש תמומש לאחר שהמקבל שיעבד או החליף את הנכסים הפיננסיים. לדוגמה, אם למעביר בעסקת איגוח אופציית רכש לרכוש חזרה זכויות מוטב של צדדים שלישיים במחיר ששולם ועוד תשואה שנקבעה, ההסדר הזה מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית (סעיפים 21.50 ו-21.51). אם צדדים שלישיים המחזיקים בזכויות המוטב שלו מוגבלים מלשעבד או להחליף את זכויות המוטב שלהם בגלל אופציית הרכש, המעביר לא יוכל לטפל חשבונאית כמכירה בהעברת הנכסים הפיננסיים לישות האיגוח. באופן דומה, חוזה אקדמה רכש-מכר העומד בפני עצמו (freestanding forward purchase-sale contract), בין המעביר ובין המקבל בגין נכסים פיננסיים שהועברו שאינם זמינים להשגה בשוק, מעניק למעביר הטבה וסביר שמגביל את המקבל באופן דומה. לחלופין, סביר להניח שזכויות העומדות בפני עצמן לרכישת נכסים זמינים להשגה בשוק (readily obtainable), אינן מגבילות את המקבל מלשעבד או להחליף אותם ולפיכך אינן שוללות חשבונאות מכירה לפי סעיף ב.21.9.

21.33 זכויות ומחויבויות אחרות לרכוש חזרה נכסים פיננסיים שהועברו, בין אם הן מגבילות את המקבל ובין אם לאו, יכולות לגרום לשימור שליטה אפקטיבית של המעביר על הנכסים

הפיננסיים שהועברו, כפי שנידון בסעיפים 21.א46 – 21.א54, ובכך למנוע חשבונאות מכירה לפי סעיף ג.21.9. לדוגמה, **אופציית רכש מצורפת (attached call)**, כשלעצמה, אינה מגבילה מקבל אשר יכול להחליף או לשעבד את הנכס שלגביו מתייחסת אופציית הרכש, ובדרך זו לקבל, במהות, את כל ההטבות הכלכליות שלו. עם זאת, אופציית רכש מצורפת יכולה להביא לשימור שליטה אפקטיבית של המעביר על הנכס/ים שהועברו/ו מכיוון שאופציית רכש מצורפת נותנת למעביר את היכולת לגרום באופן חד צדדי לכך שכל מי שמחזיק בנכס המסוים יחזיר אותו.

21.34-21.46 בוטל במקור.

שליטה אפקטיבית על נכסים פיננסיים שהועברו או על זכויות מוטב

21.46. נדרש שיקול דעת כדי להעריך אם המעביר משמר שליטה אפקטיבית על הנכסים הפיננסיים שהועברו או על זכויות מוטב של צד שלישי. המעביר חייב לבחון האם צירוף של מספר הסדרים גורם לכך שתישמר השליטה האפקטיבית על הנכסים הפיננסיים שהועברו. כאשר המקבל מנפיק זכויות מוטב בנכסים הפיננסיים שהועברו, בהערכה האם המעביר משמר שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים שהועברו, יש גם להביא בחשבון האם המעביר משמר שליטה אפקטיבית על הנכסים הפיננסיים שהועברו באמצעות שליטתו על זכויות מוטב שבידי צד שלישי. כדי להעריך האם המעביר משמר שליטה אפקטיבית על הנכסים הפיננסיים שהועברו, כל מעורבות נמשכת על ידי המעביר, על ידי התאגידים המאוחדים הכלולים בדוחותיו הכספיים המוצגים, או על ידי סוכניו תיחשב למעורבות נמשכת על ידי המעביר. בעת הערכת השליטה האפקטיבית, המעביר יביא בחשבון את המעורבות של סוכן רק כאשר הסוכן פועל עבור ובשם המעביר. במילים אחרות, אם למעביר ולמקבל אותו סוכן, המעביר לא יתחשב בפעילויות הסוכן בשם המקבל בבואו להעריך אם יש לו שליטה אפקטיבית על הנכס הפיננסי שהועבר. לדוגמה, מנהל השקעות עשוי לפעול כנאמן (fiduciary) (סוכן) עבור המעביר והמקבל גם יחד; לפיכך, המעביר צריך להביא בחשבון רק את המעורבות של מנהל ההשקעות כאשר מנהל ההשקעות פועל בשמו.

הסכם לרכוש חזרה או לפדות נכסים פיננסיים שהועברו

21.47. הסכם המקנה למעביר זכות וגם מחייב אותו לרכוש חזרה מהמקבל או לפדות נכסים פיננסיים שהועברו משמר את השליטה האפקטיבית של המעביר על אותם נכסים כמתואר בסעיף 21.9.ג(1) כאשר כל התנאים הבאים מתקיימים:

- א. הנכסים הפיננסיים שיירכשו חזרה או ייפדו זהים או זהים במהות (substantially the same) לנכסים שהועברו (סעיף 21.48).
- ב. בוטל במקור.
- ג. ההסכם הוא לרכוש אותם חזרה או לפדות אותם לפני מועד הפירעון, במחיר קבוע או במחיר הניתן לקביעה (determinable).
- ד. ההסכם נערך בעת ובעונה אחת עם ההעברה, או כשהשלמה להעברה (in contemplation).

21.48. כדי שהנכס שהועבר והנכס הפיננסי שירכש חזרה או שיפדה יחשבו זהים במהות²⁶, הם צריכים להיות בעלי כל המאפיינים הבאים:

²⁶ הערה מספר 18 לתקן 166: בסעיף זה, השימוש במונח זהים במהות עקבי לשימוש שנעשה במונח זה ב-AICPA Statement of Position 90-3, Definition of the Term Substantially the Same for Holders of Debt Instruments, as Used in Certain Audit Guides and a Statement of Position.

- א. אותו חייב עיקרי (למעט חוב בערבות ממשלה, בנק מרכזי, גוף שנתמך על ידי ממשלה או על ידי סוכנות שלה - במקרים אלו הערב ותנאי הערבות חייבים להיות זהים)
- ב. צורה וסוג זהים, באופן שהם יספקו אותם סיכונים וזכויות
- ג. אותה תקופה לפירעון (או, במקרה של ניירות ערך מגובי משכנתא מסוג של העבר-באמצעות (pass-through) ושלם-באמצעות (pay-through), יתרה דומה של תקופות ממוצעות לפירעון, כך שמתקבלת בקירוב אותה תשואה בשוק)
- ד. שיעורי ריבית חוזיים זהים
- ה. נכסים דומים כביטחון
- ו. אותו סכום מצרפי של יתרות קרן בלתי מסולקות (או, בארה"ב, יתרות קרן שעומדות בתקנים של "מסירה טובה" ("good delivery") של נייר ערך מסוג זה).

21.49. בוטל במקור.

יכולת חד צדדית לגרום להחזרה של נכסים פיננסיים מסוימים שהועברו

21.50. מעביר משמר שליטה אפקטיבית על נכסים פיננסיים שהועברו כאשר יש למעביר את היכולת החד צדדית לגרום למחזיק להחזיר נכסים פיננסיים ספציפיים ויכולת זו מעניקה למעביר הטבה גדולה מאשר הטבה טריוויאלית. יחד עם זאת, אופציית רכש מנקה (a cleanup call) מותרת כחריג לעיקרון כללי זה. אופציית רכש על נכס פיננסי שהועבר מעניקה למעביר שליטה אפקטיבית על הנכס הפיננסי אם, בשל מחירה ותנאיה האחרים, אופציית הרכש מעניקה למעביר את היכולת החד-צדדית לדרוש חזרה את הנכס הפיננסי שהועבר ומעניקה למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית. אופציית רכש או זכות אחרת מעניקה הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית אם המחיר שישולם קבוע, ניתן לקביעה, או עשוי להעניק יתרון בדרך אחרת (potentially advantageous), אלא אם בעת כתיבת האופציה צפוי שהמעביר לא יממש אותה, כתוצאה מכך שמחירה כל כך רחוק מחוץ לכסף או מסיבות אחרות. היכולת החד צדדית של מעביר לגרום לישות איגוח להחזיר למעביר או לממש בדרך אחרת נכסים פיננסיים ספציפיים שהועברו, לדוגמה, בתגובה להחלטתו לצאת משוק מסוים או מפעילות מסוימת, תקנה למעביר שליטה אפקטיבית על הנכסים הפיננסיים שהועברו אם היא מעניקה למעביר הטבה גדולה מאשר הטבה טריוויאלית. עם זאת, יתכן שאופציית רכש על נכסים זמינים להשגה בשוק (readily obtainable) בשווי הוגן לא תעניק למעביר הטבה גדולה מאשר הטבה טריוויאלית. (סעיף 21.53 מביא דוגמה שבה, עקב צירוף של הסדרים, המעביר ישמר שליטה אפקטיבית).

21.51. שליטה אפקטיבית על נכסים פיננסיים שהועברו יכולה להתקיים גם אם הזכות לדרוש חזרה היא עקיפה. לדוגמה, אם אופציית רכש מתירה למעביר לקנות חזרה, במחיר קבוע, את זכויות המוטב, אזי יתכן שנותרת למעביר שליטה אפקטיבית על הנכסים שעומדים בבסיס זכויות מוטב אלו. אם המקבל הינו ישות שמטרתה היחידה היא לעסוק בפעילויות איגוח או בפעילויות מימון מגובה-נכסים, אזי ייתכן שישות זו מוגבלת מלבחור לשעבד או להחליף את

הנכסים הפיננסיים שהועברו. בנסיבות אלו, כל זכות רכש על זכויות מוטב של צד שלישי המוחזקת על ידי המעביר היא אופציית רכש מצורפת אפקטיבית לנכסים הפיננסיים שהועברו. בהתאם למחירה ולתנאים אחרים של זכות הרכש, יכול שהמעביר ישמר שליטה אפקטיבית על הנכסים הפיננסיים שהועברו.

21.52. **אופציית רכש משובצת (embedded call)** אינה גורמת לשימור שליטה אפקטיבית של המעביר, מכיוון שהמנפיק מחזיק באופציית הרכש ולא המעביר, ואופציית הרכש אינה מעניקה הטבה גדולה מאשר הטבה טריוויאלית למעביר. לדוגמה, אופציית רכש המשובצת על ידי המנפיק של איגרות חוב שניתנות לפירעון מוקדם על ידי המנפיק (callable bonds) או על ידי החייב בהלוואת משכנתא הניתנת לפירעון מוקדם לא תעניק למעביר שליטה אפקטיבית על הנכס הפיננסי שהועבר.

21.53. זכות לדרוש חזרה נכסים פיננסיים מסוימים שהועברו, על ידי תשלום של שוויים ההוגן בעת הרכישה החוזרת, בדרך כלל אינה משמרת שליטה אפקטיבית כאשר היא לא מעניקה למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית. עם זאת, מעביר משמר שליטה אפקטיבית אם יש לו זכות כאמור ובנוסף הוא מחזיק בזכות שייר (residual interest) בנכסים הפיננסיים שהועברו. לדוגמה, אם המעביר מחזיק בזכות שייר בנכסים פיננסיים שאוגחו, ויכול בעת החיסול של ישות האוגח לדרוש חזרה את הנכסים הפיננסיים שהועברו, על ידי רכישתם במכירה פומבית, במחיר שלכאורה נחזה להיות שוויים ההוגן, לא ניתן לרשום כמכירה את ההעברה של אותם נכסים פיננסיים שהוא יכול לדרוש חזרה. נסיבות אלו מעניקות למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית ושליטה אפקטיבית על הנכסים הפיננסיים, משום שבמכירה הפומבית הוא יכול לשלם כל מחיר שיבחר, ולהשיב לעצמו באמצעות זכות השייר בנכסים הפיננסיים שהועברו כל סכום עודף ששילם מעבר שוויים ההוגן.

21.54. הוראות מסוימות להסרת הנכסים אינן משמרות שליטה אפקטיבית של המעביר, כפי שנידון בסעיפים 21.85-21.88. לדוגמה, מחויבות לחזור ולרכוש מישות אוגח נכסים פיננסיים שהועברו, אינה משמרת שליטה אפקטיבית של המעביר, אם הרכישה החוזרת יכולה להתרחש רק לאחר כשלון שנקבע במפורש של נותן השירות במתן שירות נאות לנכסים הפיננסיים שהועברו, אשר עשוי לגרום להפסד של ערבות של צד שלישי, או רק לאחר שמחזיקי זכויות מוטב מצד שלישי דורשים מישות אוגח לרכוש חזרה את זכות המוטב שלהם, משום שהמעביר אינו יכול לגרום באופן חד צדדי לרכישה מחדש.

הסדרים לרכישה בחזרה של נכסים פיננסיים שהועברו

21.54. מעביר משמר שליטה אפקטיבית על נכס פיננסי שהועבר כמתואר בסעיף 21.9.ג(3) באמצעות הסכם המתיר למקבל לדרוש מהמעביר לרכוש בחזרה את הנכס הפיננסי שהועבר במחיר המעניק למקבל תנאים כה עדיפים במועד ההעברה, עד כי צפוי שהמקבל ידרוש מן המעביר

לרכוש מחדש את הנכס הפיננסי שהועבר. לדוגמה, אופציית מכר (put option) שנכתבת למקבל בדרך כלל אינה נותנת למעביר שליטה אפקטיבית על הנכס הפיננסי שהועבר. אולם,

אופציית מכר תעניק למעביר שליטה אפקטיבית על הנכס הפיננסי שהועבר, אם במועד כתיבתה היא מספיק עמוק בתוך הכסף כך שצפוי שהמקבל יממש אותה והמעביר ידרש לרכוש חזרה את הנכס הפיננסי שהועבר. בניגוד לכך, אופציית מכר שנמצאת מספיק מחוץ לכסף, המוחזקת על ידי המקבל, לא תעניק למעביר שליטה אפקטיבית על הנכס הפיננסי שהועבר אם במועד כתיבתה צפוי שהאופציה לא תמומש. בדומה לכך, אופציית מכר בשוויו הוגן המוחזקת על ידי המקבל לא תעניק למעביר שליטה אפקטיבית על הנכס הפיננסי שהועבר.

שינויים שתוצאתם חזרת השליטה של המעביר על נכסים פיננסיים שנמכרו

21.55. שינוי בחוק או נסיבות אחרות יכולים להביא לכך שחלק שהועבר בנכס פיננסי שלם לא יקיים עוד את התנאים של זכות משתתפת (סעיף 21.38) או שהמעביר יחדש את שליטתו בנכסים פיננסיים שהועברו לאחר שהעברה טופלה קודם לכן כמכירה, מכיוון שאחד או יותר מהתנאים שבסעיף 21.9 אינם מתקיימים יותר. שינויים כאלה, למעט אם הם נובעים רק מיישום לראשונה של סעיף זה, מאיחוד של ישות המעורבת בהעברה לאחר הרישום לראשונה (סעיף 21.55א), או משינוי במחירי שוק (לדוגמה, עליית מחיר הגורמת לאופציית רכש העומדת בפני עצמה על נכס פיננסי שהועבר ואינו זמין להשגה בשוק, שבמקור הייתה מספיק מחוץ לכסף ולכן נקבע שאינה מגבילה את המקבל, להיות בתוך הכסף), מטופלים באותו אופן שבו מטופלת רכישה של הנכסים הפיננסיים שהועברו מהמקבלים/הקודם/ים בתמורה להתחייבויות שנלקחו (סעיף 21.10 או 21.11). לאחר שינוי כזה, המעביר רושם במאזן שלו נכסים פיננסיים אלו שהועברו יחד עם התחייבויות למקבלים/הקודם/ים או למחזיקי זכויות מוטב של המקבלים/הקודם/ים. בעת הרישום לראשונה המעביר מודד את הנכסים הפיננסיים שהועברו ואת התחייבויות האלו לפי שוויים ההוגן במועד השינוי, כאילו המעביר רכש את הנכסים הפיננסיים שהועברו ונטל את התחייבויות באותו מועד. המקבל הקודם יגרע את הנכסים הפיננסיים שהועברו באותו מועד, כאילו מכר את הנכסים הפיננסיים שהועברו בתמורה לחוב של המעביר.

21.55א. אם לאחר הרישום לראשונה, המעביר מאחד ישות שהייתה מעורבת בהעברה שטופלה כמכירה, הוא יטפל חשבונאי באיחוד בהתאם לכללי החשבונאות החלים לעניין האיחוד.

מדידה של זכויות מוחזקות לאחר ההעברה של נכסים פיננסיים**נכסים שהתקבלו והתחייבויות שנגרמו כתמורה**

21.56. תקבולים ממכירה של נכסים פיננסיים כוללים מזומן ואת כל הנכסים האחרים שהתקבלו בהעברה, לרבות זכויות מוטב ונכסי שירות המוכרים בנפרד, בניכוי כל ההתחייבויות שנגרמו, לרבות התחייבויות שירות המוכרות בנפרד. כל נכס שהתקבל מהווה חלק מתקבולי המכירה. כל התחייבות שנגרמה, גם אם היא קשורה לנכסים הפיננסיים שהועברו, היא הפחתה של התקבולים. כל מכשיר פיננסי נגזר שנקשר בעת ובעונה אחת עם ההעברה של נכסים פיננסיים הוא נכס שהתקבל או התחייבות שנגרמה ומהווה חלק מהתקבולים שהתקבלו בהעברה. בעת הרישום לראשונה, נדרש למדוד לפי שווי הוגן את כל התקבולים ואת הקטנת התקבולים ממכירה.

21.57. לא נכלל.

זכויות משתתפות בנכסים פיננסיים הנשמרות על ידי המעביר

21.58. זכויות משתתפות בנכסים פיננסיים שהמעביר ממשיך להחזיק בהן אינן חלק מהתקבולים בגין ההעברה, והיתרה המאזנית של זכויות משתתפות אלה תימדד במועד ההעברה על ידי הקצאה של היתרה המאזנית הקודמת בין הזכויות המשתתפות שהועברו ונמכרו, לבין הזכויות המשתתפות שלא הועברו והמעביר ממשיך להחזיק בהן, בהתבסס על השווי ההוגן היחסי שלהם.

21.59. בוטל במקור.

21.60. לא נכלל.

נכסי שירות והתחייבויות שירות

21.61. שירות של משכנתאות, חייבים בכרטיסי אשראי או נכסים פיננסיים אחרים כולל בדרך כלל, אך אינו מוגבל ל: גבייה מלווים של תשלומי קרן, ריבית ונאמנות (escrow); תשלומי מיסים וביטוח מתוך חשבונות נאמנות (escrowed funds); ניהול חובות בפיגור (delinquencies); תפיסת נכסים אם נדרש; השקעה זמנית של כספים לפני חלוקתם; תשלומי עמלה לערבים, לנאמנים ולנותני שירות אחרים; רישום חשבונאי והעברה של תשלומי קרן וריבית לבעלי זכויות מוטב או זכויות משתתפות בנכסים הפיננסיים. שירות גלום בכל הנכסים הפיננסיים; השירות הופך להיות נכס נפרד או התחייבות נפרדת למטרות חשבונאיות רק בנסיבות המתוארות בסעיף 21.62. אם מעביר מוכר זכות משתתפת בנכס פיננסי שלם, עליו להכיר בנכס שירות או בהתחייבות שירות הקשורים אך ורק לזכות המשתתפת שנמכרה.

21.62. תאגיד בנקאי יכיר בנכס שירות או בהתחייבות שירות בכל פעם שיקבל על עצמו מחויבות לשרת נכס פיננסי אשר (א) נוצר כתוצאה מהעברה על ידי נותן שירות של נכס פיננסי שלם, קבוצה של נכסים פיננסיים שלמים, או זכות משתתפת בנכס פיננסי שלם, המקיימת את הדרישות לטיפול כמכירה, או (ב) נרכש או נלקח והמחויבות לשירות אינה קשורה לנכסים פיננסיים של נותן השירות או של התאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים. אולם, אם המעביר מעביר את הנכסים לישות שאינה מאוחדת, בהעברה הכשירה לרישום כמכירה, שבה המעביר מחזיק בכל איגרות החוב שנוצרו, ומסווג אותן כאיגרות חוב מוחזקות לפדיון בהתאם להוראות הדיווח לציבור, ניתן לדווח על נכס השירות או התחייבות השירות ביחד עם הנכס שלו ניתן השירות ולא להכיר בו בנפרד. נותן שירות לנכסים פיננסיים מקבל בדרך כלל הטבות בגין שירות (benefits of servicing) – הכנסות מעמלות שירות שנקבעו במפורש בחוזה, חלק מהריבית מהנכסים הפיננסיים, תשלומים בגין איחורים, ומקורות נלווים אחרים, לרבות בגין סכומים במעבר (float), שאת כולם הוא זכאי לקבל רק אם הוא מבצע את השירות – ונושא בעלויות השירות של הנכסים הפיננסיים. התוצאה של כל חוזה שירות היא נכס שירות או התחייבות שירות. צפוי שבדרך כלל ההטבות בגין השירות יהיו גבוהות מתיגמול נאות (adequate compensation) לנותן השירות בעבור ביצוע השירות והחוזה יוצר נכס שירות. עם זאת, אם צפוי שהטבות בגין מתן השירות לא יפצו באופן נאות את נותן השירות בעבור ביצוע השירות, התוצאה של החוזה היא יצירת התחייבות שירות. (נכס שירות יכול שיהפוך להתחייבות שירות, או להיפך, אם נסיבות משתנות, והמדידה של שירות בעת הרישום לראשונה יכולה להיות אפס אם ההטבות בגין השירות מספיקות בדיוק כדי להעניק לנותן השירות את התיגמול הנאות בעבור אחריותו (לשירות). תאגיד בנקאי נותן שירות יטפל בחוזה השירות שלו, אשר כשיר להכרה נפרדת, כנכס שירות או כהתחייבות שירות הנמדדים לפי שוויים ההוגן במועד הרישום לראשונה, בלא קשר אם הועברה תמורה מפורשת.

21.א62. תאגיד בנקאי נותן שירות אשר מעביר או מאגח נכסים פיננסיים בהעברה שאינה מקיימת את הדרישות לטיפול כמכירה ומטופלת כחוב מובטח, כאשר הנכסים הפיננסיים שבבסיס נשארים במאזן של המעביר, לא יכיר בנכס שירות או בהתחייבות שירות.

21.63. תאגיד בנקאי נותן שירות, המכיר בנכס שירות או בהתחייבות שירות ירשום את חוזה השירות של הנכסים הפיננסיים בנפרד מאותם נכסים, כמפורט להלן:

- א. יציג במאזן נכסי שירות בנפרד מהתחייבויות שירות (סעיף 21.ב13).
- ב. ימדוד לראשונה נכסי שירות והתחייבויות שירות לפי שווי הוגן (סעיפים 21.10.ג ו-21.11.ג).
- ג. ירשום בנפרד זכויות להכנסות ריבית עתידיות מהנכסים לגביהם יינתן שירות, העולות על עמלות השירות שנקבעו במפורש בחוזה²⁷. זכויות אלה אינן נכסי שירות; הן נכסים פיננסיים, למעשה רצונות ריבית-בלבד, שירשמו כאמור בסעיף 21.14. (רצונות ריבית-בלבד מונעות מחלק של נכס פיננסי לקיים את ההגדרה של זכות משתתפת; ראה סעיף 21.ו26).
- ד. יזהה סוגים של נכסי שירות והתחייבויות שירות על סמך (1) זמינות נתוני שוק המשמשים לקביעת שוויים ההוגן של נכסי השירות והתחייבויות השירות, (2) השיטה שמשמשת את התאגיד הבנקאי לניהול הסיכונים של נכסי השירות או התחייבויות השירות שלה, או (3) שניהם.

ה. לאחר הרישום לראשונה, ימדוד כל סוג של נכסי שירות והתחייבויות שירות שהוכרו בנפרד לפי שוויים ההוגן או על ידי הפחתת הסכום שהוכר באופן יחסי לאומדן ההכנסה נטו בגין השירות לנכסים (עודף הכנסות משירות על עלויות השירות) או לאומדן ההפסד נטו בגין השירות להתחייבויות (עודף עלויות השירות על הכנסות מהשירות), ולאורך התקופה שבה תתקבל ההכנסה נטו או ייגרם ההפסד נטו בגין השירות. ניתן לבחור באפשרויות שונות לסוגים שונים של נכסי שירות והתחייבויות שירות. תאגיד בנקאי רשאי לקבל החלטה בלתי הפיכה למדוד, לאחר הרישום לראשונה, סוג של נכסי שירות והתחייבויות שירות לפי שוויים ההוגן בתחילת שנה פיסקלית כלשהי. מהמועד שבו נכס שירות או התחייבות שירות דווחו בסוג מסוים של נכסי שירות והתחייבויות שירות, שתאגיד בנקאי בחר למדוד לאחר הרישום הראשונה לפי שווי הוגן, לא ניתן לסווג את אותו נכס שירות או אותה התחייבות שירות לסוג של נכסי שירות או התחייבויות שירות שנמדד לאחר הרישום לראשונה בשיטת ההפחתה. שינויים בשווי ההוגן ידווחו בדוח רווח והפסד בגין נכסי שירות והתחייבויות שירות שנמדדים לאחר הרישום לראשונה לפי שוויים ההוגן (סעיף 21.א13.ב).

²⁷ סעיף 287 לתקן 140: יש להבחין בין הטבות בגין שירות – סכומים אשר יתקבלו רק אם השירות יבוצע לשביעות רצונו של בעל הנכסים או המוטב – לבין סכומים אחרים שנשמרו לאחר איגוח או העברה אחרת של נכסים פיננסיים. כתוצאה מכך, רצונות ריבית בלבד שנשמרו באיגוחים, אשר אינן תלויות בביצוע השירות באופן משביע רצון, ימדדו לאחר הרישום לראשונה באופן שונה מנכסי שירות הנוצרים מאותם איגוחים.

ו. לאחר הרישום לראשונה, יעריך וימדוד ירידת ערך של כל סוג של נכסי שירות שהוכרו בנפרד, שנמדד לאחר הרישום לראשונה בשיטת ההפחתה המתוארת בסעיף (א) 21.13.א. כדלקמן:

(1) ירבד (startify) נכסי שירות בהתבסס על מאפיין סיכון בולט אחד או יותר של הנכסים הפיננסיים המתייחסים. מאפיינים אלה יכולים לכלול: סוג²⁸ הנכס פיננסי, גודלו, שיעור הריבית, מועד ההתקשרות לראשונה, משך חייו (term) ומיקומו הגיאוגרפי.

(2) יכיר בירידת ערך באמצעות הפרשה לירידת ערך לרובד בודד. סכום ירידת הערך שיוכר יהיה הסכום בו היתרה המאזנית של נכסי השירות לרובד מסוים עולה על שוויים ההוגן. בהערכת ירידת הערך אין להביא בחשבון שווי הוגן של נכסי שירות שלא הוכרו.

(3) יתאים את יתרת ההפרשה כדי לבטא שינויים במדידת ירידת ערך לאחר המדידה המקורית של ירידת הערך. עם זאת, אין להכיר בעודף של השווי ההוגן מעבר ליתרה המאזנית של נכסי שירות לרובד מסוים. סעיף זה אינו מתייחס לשאלה מתי תאגיד בנקאי ירשום מחיקה חשבונאית של נכסי שירות שהוכרו.

ז. עבור התחייבויות שירות הנמדדות לאחר הרישום לראשונה לפי שיטת ההפחתה, אם אירועים לאחר הרישום לראשונה הגדילו את השווי ההוגן של התחייבות שירות מעבר ליתרתה המאזנית, לדוגמה כתוצאה משינויים מהותיים בסכום או בעיתוי תזרימי מזומן שנצפו קודם, על התאגיד הבנקאי נותן השירות לעדכן את הערכתו הקודמת ולהכיר בגידול במחויבות כהפסד בדוח רווח והפסד (סעיף 21.13.א).

21.64. כפי שצוין לעיל, מעבירים לעיתים מסכימים לקבל על עצמם אחריות שירות כאשר הטבות השירות העתידיות אינן צפויות לפצות אותם באופן נאות בגין השירות. במקרים אלה, הדבר מביא להתחייבות שירות ולא לנכס שירות. [ההתייחסות לדוגמה בסעיף 21.57 הושמטה]

21.65. לא נכלל.

21.66. לא נכלל.

21.67. לא נכלל.

21.68-72. בוטלו במקור.

²⁸ הערה מספר 19 לתקן 166: לדוגמה, לגבי הלוואות משכנתא, סוג הנכס הפיננסי מתייחס להלוואות רגילות או בערבות או בביטחון ממשלה וגם להלוואות בריבית משתנה או בריבית קבועה.

איגוחים

21.73. נכסים פיננסיים כגון: הלוואות משכנתא, הלוואות לרכב, חייבים מסחריים, חייבים בגין כרטיסי אשראי, וחשבונות חיוב מתחדשים אחרים הם נכסים פיננסיים, שבדרך כלל מקובלת העברתם באיגוחים. איגוחים של הלוואות משכנתא יכולים לכלול תיקים (pools) של הלוואות משכנתא למגורים של משפחה בודדת או סוגים אחרים של הלוואות משכנתא לנדל"ן, כגון הלוואות משכנתא למבני מגורים מרובי משפחות והלוואות משכנתא לרכוש מסחרי. שכיחים גם איגוחים של הלוואות המובטחות על ידי שעבוד של מיטלטלין כמו כלי רכב ורכוש אחר (לרבות חכירות מימוניות ישירות או חכירות מסוג מכירה). ניתן לאגח נכסים פיננסיים וגם נכסים לא פיננסיים; הלוואות למחזיקי פוליסות ביטוח חיים, תמלוגים מפטנטים וזכויות יוצרים, ואפילו רשיונות להפעלת מוניות הועברו באיגוחים. אבל, סעיף זה אינו חל על איגוחים של נכסים שאינם פיננסיים.

21.74. יזם (originator) באיגוח טיפוסי (המעביר) מעביר תיק של נכסים פיננסיים אל ישות איגוח (בארה"ב, בדרך כלל נאמנות). באיגוחים מסוג "העבר - באמצעות" (pass-through) ו-"שלם - באמצעות" (pay-through), חייבים מועברים אל הישות בתחילת האיגוח, ולא נעשות העברות נוספות; כל גביות המזומן משולמות למחזיקים בזכויות מוטב בישות. באיגוחים עם "תקופת מיחזור" (revolving-period), חייבים מועברים בתחילת האיגוח וגם במועדים קבועים (יומי או חודשי) לאחר מכן במשך תקופה מוגדרת (בדרך כלל שלוש עד שמונה שנים), שמקובל להתייחס אליה כאל תקופת המיחזור. במשך תקופת המיחזור, הישות משתמשת במרב גביות המזומן כדי לרכוש מהמעביר חייבים נוספים בתנאים שהוסדרו מראש.

21.75. זכויות מוטב בישות איגוח נמכרות למשקיעים והתקבולים משמשים כדי לשלם למעביר עבור הנכסים הפיננסיים שהועברו. יתכן שתהיה קבוצה אחת של זכויות מוטב עם מאפייני הון עצמי (equity), ויתכן שתהיינה קבוצות אחדות של זכויות, שלחלקן מאפיינים של חוב ולחלקן מאפייני הון עצמי. המזומן שנגבה מהתיק מחולק למשקיעים ולאחרים כפי שנקבע במפורש במסמכים המשפטיים שהקימו את הישות.

21.76. איגוחים מסוג העבר-באמצעות, שלם-באמצעות ועם תקופת מיחזור המקיימים את התנאים שבסעיף 21.9 כשירים לחשבוונאות מכירה בהתאם לפרק זה, ובתנאי שישות האיגוח אינה מאוחדת על ידי המעביר או על ידי התאגידים המאוחדים שלו בדוחות הכספיים המוצגים. כל הנכסים הפיננסיים שהתקבלו וההתחייבויות שנגרמו על ידי המעביר של איגוח הכשיר למכירה יוכרו ויימדדו בהתאם לאמור בסעיפים 21.10 ו-21.11; כולל הכרה בחוזה אקדמה משתמע (implicit forward contract) למכור נכסים פיננסיים נוספים במהלך תקופת המיחזור, אשר יכול שיהפוך בעל ערך למעביר או יגרום לו הפסד כתוצאה משינויים בשיעורי ריבית ובתנאי שוק אחרים.

איגוחים עם תקופת מיחזור

21.77. השווי של חוזה אקדמה משתמע באיגוח עם תקופת מיחזור נובע מההפרש בין שיעור התשואה שהוסכם מראש שינתן למשקיעים על זכויות המוטב שלהם בישות (בארה"ב – בנאמנות) לבין שיעורי תשואה שוטפים בשוק על השקעות דומות. לדוגמה, אם שיעור התשואה השנתי שהוסכם מראש שינתן למשקיעים בישות (בארה"ב – בנאמנות) הוא 6 אחוז, ולאחר מכן שיעורי תשואה בשוק על השקעות אלו עלו ל 7 אחוז, השווי של חוזה האקדמה למעביר (והנטל למשקיעים) יהיה בקירוב הערך הנוכחי של אחוז אחד מסכום ההשקעה לכל שנה שנותרה למבנה המתחדש לאחר שהחייבים שהועברו בעבר נגבו. אם חוזה אקדמה למכירת חייבים נעשה בתשואת השוק, שוויו במועד יצירתו הוא אפס. צפוי שהשינויים בשווי ההוגן של חוזה אקדמה שבו משקיעים מקבלים תשואה קבועה יהיו גדולים יותר לעומת משקיעים המקבלים שיעור משתנה בהתבסס על שינויים בתשואות שוק.

21.78. הכרה ברווח או הפסד בגין חייבים עם תקופת-מיחזור שנמכרו לישות (בארה"ב – לנאמנות) איגוח מוגבלת לחייבים הקיימים שנמכרו. בדומה, הכרה בנכסי שירות או בהתחייבויות שירות לחייבים בתקופת-מיחזור מוגבלת למתן שירות לחייבים הקיימים שנמכרו. כאשר נמכרים חייבים חדשים, הזכויות לשרת אותם יכול שיהפכו לנכסים או להתחייבויות המוכרים במאזן.

21.79. בוטל במקור.

בידוד של נכסים פיננסיים שהועברו באיגוחים

21.80. איגוח המבוצע באמצעות העברה אחת או באמצעות סדרה של העברות עשוי לבודד נכסים פיננסיים שהועברו מעבר להישג ידו של המעביר, של התאגידים המאוחדים שלו (למעט ישויות שתוכננו כך שקיימת סבירות קלושה שהן ייקלעו לפשיטת רגל או לכינוס נכסים אחר) הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, ושל נושיו, ועשוי שלא לבודד אותם. כדי לקבוע האם ההעברה מבודדת יש לבחון את המבנה של עסקת האיגוח בכללותה, תוך התחשבות בגורמים כגון סוג והיקף המעורבות הנמשכת בהסדרים להגנת המשקיעים מפני סיכון אשראי, סיכון ריבית וסיכונים אחרים, הזמינות של נכסים פיננסיים אחרים, והסמכויות שמוקנות לבתי משפט ולכונסי נכסים אחרים בפשיטות רגל. הדיון בסעיפים 21.81-21.83 קשור רק לתנאי הבידוד המפורט בסעיף א.21.9 יש לבחון גם את התנאים בסעיפים ב.21.9 ו-ג.21.9 כדי לקבוע אם מעביר ויתר על שליטה בנכסים הפיננסיים שהועברו.

21.81. באיגוחים מסוימים, תאגיד שאם יכשל יהיה כפוף למצב חוקי כדוגמת חוק פשיטות הרגל בארה"ב (U.S. Bankruptcy Code), מעביר נכסים פיננסיים לישות איגוח (בארה"ב – נאמנות), בתמורה למזומן. הישות (בארה"ב – הנאמנות) מגייסת מזומן על ידי הנפקה למשקיעים של זכויות מוטב, שבאמצעותן מועברים כל תקבולי המזומן שיתקבלו מהנכסים הפיננסיים, ולמעביר אין מעורבות נמשכת כלשהי בישות (בארה"ב – בנאמנות) או בנכסים

הפיננסיים שהועברו. נראה שאיגוחים אלו יחשבו בדרך כלל כעסקאות שבודדו את הנכסים, מפני שבשל העדר מעורבות נמשכת כלשהי קיים ביטחון סביר (reasonable) שימצא שהעברה היא מכירה אמיתית לפי חוק (true sale at law) המבודדת את הנכסים מעבר להישג ידם של המעביר, של התאגידים המאוחדים שלו (למעט ישויות שתוכננו כך שקיימת סבירות קלושה שהן ייקלעו לפשיטת רגל או לכינוס נכסים אחר) הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, ושל נושיו, אפילו בפשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר.

21.82. באיגוחים אחרים, תאגיד דומה מעביר נכסים פיננסיים אל ישות איגוח כנגד מזומן וזכויות מוטב בנכסים הפיננסיים שהועברו. הישות מגייסת את המזומן על ידי הנפקה למשקיעים של ניירות ערך מסחריים, אשר מעניקים למשקיעים זכות מוטב בכורה למזומן המתקבל מהנכסים הפיננסיים. זכויות המוטב שהתקבלו על ידי התאגיד המעביר מייצגות זכות נחותה שתקטן בעקבות הפסדי אשראי כלשהם בשל הנכסים הפיננסיים שבישות. זכויות המוטב הבכירות (ניירות ערך מסחריים) מקבלות דירוג גבוה על ידי סוכנויות דירוג אשראי רק אם (א) תמיכת האשראי (credit enhancement) הנובעת מהזכות הנחותה היא מספקת, וגם (ב) למעביר דירוג אשראי גבוה. בהתחשב בעובדות ובנסיבות, נראה שאיגוחים כאלו של "שלב אחד" ("single step"), יחשבו לעתים קרובות בארה"ב כעסקאות שלא בודדו את הנכסים הפיננסיים, מפני שלאור האופי של המעורבות הנמשכת בנכסים, קשה להשיג ביטחון סביר שייקבע שהעברה הינה מכירה אמיתית לפי חוק, המניחה את הנכסים הפיננסיים מעבר להישג ידם של המעביר, של התאגידים המאוחדים שלו (למעט ישויות שתוכננו כך שקיימת סבירות קלושה שהן ייקלעו לפשיטת רגל או לכינוס נכסים אחר) הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, ושל נושיו בפשיטת רגל בארה"ב (סעיף 21.113). אם המעביר יכנס לפשיטת רגל וימצא שהעברה אינה מכירה אמיתית לפי חוק, משקיעים בנכסים הפיננסיים שהועברו עשויים להיות כפופים לצו הקפאת הליכים (automatic stay) אשר יעכב תשלומים המגיעים להם, והם עשויים להידרש לקחת חלק בהוצאות פשיטת הרגל ולספוג הפסדים נוספים אם ההעברה תאופיין מחדש כהלוואה מובטחת.

21.83. באיגוחים אחרים, עושים שימוש במספר העברות שנועדו כדי לבדד נכסים פיננסיים שהועברו מעבר להישג ידם של המעביר, של התאגידים המאוחדים שלו (למעט ישויות שתוכננו כך שקיימת סבירות קלושה שהן ייקלעו לפשיטת רגל או לכינוס נכסים אחר) הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, ו נושיו, אפילו במקרה של פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר. לדוגמה, במבנים "דו שלביים" ("two step") :

א. ראשית, התאגיד מעביר קבוצה של נכסים פיננסיים אל תאגיד למטרה מיוחדת, אשר, למרות היותו בבעלות מלאה, נבנה כך שקיימת סבירות קלושה שהמעביר, התאגידים המאוחדים שלו (למעט ישויות שתוכננו כך שקיימת סבירות קלושה שהן ייקלעו לפשיטת רגל או לכינוס נכסים אחר) הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, או נושיו יוכלו לחזור ולדרוש את הנכסים הפיננסיים. העברה ראשונה זו מתוכננת כך שיימצא שהיא מכירה אמיתית לפי חוק, בין היתר לאור העובדה שהמעביר לא מעניק לתאגיד

למטרה מיוחדת הגנה "עודפת" על אשראי או על תשואה, וסביר שייקבע משפטית שאפילו בעת פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר, הנכסים הפיננסיים שהועברו בודדו מעבר להישג ידם של המעביר, של התאגידים המאוחדים שלו (למעט ישויות שתוכננו כך שקיימת סבירות קלושה שהן ייקלעו לפשיטת רגל או לכינוס נכסים אחר) הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, או של נושיו.

ב. שנית, התאגיד למטרה מיוחדת מעביר קבוצת נכסים פיננסיים לנאמנות או לישות משפטית אחרת עם תוספת מספקת של הגנת האשראי או התשואה בהעברה השניה (באמצעות זכות מוטב נחותה למעביר או בשיטה אחרת) בכדי לקבל את דירוג האשראי הגבוה שצדדים שלישיים משקיעים מבקשים כאשר הם קונים זכויות מוטב בכירות בישות (בארה"ב – בנאמנות). בשל מאפיין זה של תכנון המבנה, יתכן שיקבע משפטית שההעברה השנייה אינה מכירה אמיתית לפי חוק, ולפיכך, לפחות בתיאוריה, נאמן פשיטת רגל של התאגיד למטרה מיוחדת יוכל להשיג את הנכסים הפיננסיים שהועברו.

ג. עם זאת, התאגיד למטרה מיוחדת תוכנן כך שקיימת סבירות קלושה שהוא ייקלע לפשיטת רגל, שלו עצמו או כתוצאה של איחוד במהות (substantive consolidation) אם תתרחש פשיטת רגל של חברת האם שלו. לדוגמה, מסמכי ההתאגדות שלו אוסרים עליו לעסוק בעסקים אחרים כלשהם או ליטול התחייבויות כלשהן, כך שלא יכולים להיות נושים אשר יבקשו להגדירו כפושט רגל. יתר על כן, אפילו במצב שבו התאגיד יוגדר כפושט רגל בדרך כלשהי, המגבלה של היותו תאגיד למטרה אחת מיועדת לגרום לכך שזה יהיה לא סביר באופן קיצוני, לפי המצב החוקי כדוגמת חוק פשיטות הרגל בארה"ב, שכונס נכסים יוכל לדרוש חזרה את הנכסים הפיננסיים שהועברו משום שאין לו נכסים פיננסיים אחרים שיחליפו את הנכסים שהועברו.

נראה שלפי החוקים הקיימים היום בארה"ב, איגוחים "דו שלביים" המתוארים לעיל, כשרואים אותם כמכלול אחד, יחשבו בדרך כלל כאיגוחים שבודדו את הנכסים הפיננסיים מעבר להישג ידם של המעביר, של התאגידים המאוחדים שלו (למעט ישויות שתוכננו כך שקיימת סבירות קלושה שהן ייקלעו לפשיטת רגל או לכינוס נכסים אחר) הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים ושל נושיו, אפילו בעת פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר²⁹. עם זאת, יש לבחון כל אחת מן הישויות המעורבות בהעברה בהתאם לכללים החשבונאות הרלוונטיים בנושא איחוד. בהתאם לכך, יתכן שמעביר יידרש לאחד את הנאמנות או את הישות המשפטית האחרת המשמשת בשלב השני של האיגוח, למרות ניתוח הבידוד של ההעברה.

²⁹ כדי לבחון האם הראיות הזמינות מספקות ביטחון סביר לכך שהנכסים שהועברו בודדו מעבר להישג ידו של המעביר ושל נושיו, רואה חשבון מבקר של תאגיד בנקאי יישם את האמור בהבהרה שפורסמה בנושא על ידי ה-AICPA בחודש דצמבר 2001, כפי שעודכנו בהתאמות הנדרשות:

Au Section 9336 - "Using the Work of a Specialist: Auditing Interpretations of Section 336 – 1. The Use of Legal Interpretations As Evidential Matter to Support Management's Assertion That a Transfer of Financial Assets Has Met the Isolation Criterion in Paragraph 9(a) of Financial Accounting Standards Board Statement No. 140."

21.84. הסמכויות של כונסי נכסים של יישויות שאינן כפופות לחוק פשיטות הרגל בארה"ב (לדוגמה, בנקים בארה"ב שכפופים לכינוס נכסים על ידי ה-FDIC) שונות באופן ניכר, ולפיכך כונסי נכסים מסוימים עשויים להיות מסוגלים להשיג נכסים פיננסיים מסוימים שהועברו בהסכם ספציפי, בעוד שכונסי נכסים אחרים לא יהיו מסוגלים. איגוח עשוי לבדוד נכסים פיננסיים שהועברו ממעביר הכפוף לכונס נכסים כזה ומנושיו גם אם האיגוח מבוצע באמצעות העברה ישירה אחת אל ישות איגוח שמנפיקה זכויות מוטב למשקיעים, כאשר המעביר מספק הגנת אשראי או תשואה. כאשר הישות כפופה בארה"ב או באזורי שיפוט אחרים, להליכי פשיטת רגל או כינוסי נכסים אחרים יש להפעיל שיקול דעת בכדי לקבוע האם נכסים פיננסיים שהועברו בודדו, בהתחשב בסמכויות המוקנות באזור השיפוט הרלבנטי לבתי משפט או לנאמנים בפשיטות רגל ולכונסי נכסים.

הוראות להסרת נכסים – ה"נ" (Removal-of-Accounts Provisions - ROAP)

21.85. העברות רבות של נכסים פיננסיים הכרוכות בהעברות של קבוצת נכסים פיננסיים שלמים לישות שמטרתה היחידה היא לעסוק בפעילויות איגוח או בפעילויות של מימון מגובה-נכסים, מסמיכות את המעביר לדרוש חזרה נכסים בכפוף למגבלות מסוימות. סמכות מסוג זה נקראת לעתים "הוראה להסרת נכסים" – ה"נ". הקביעה האם הוראה להסרת נכסים מונעת חשבונאות מכירה תלויה האם ההוראה גורמת למעביר לשמר שליטה אפקטיבית בנכסים פיננסיים שהועברו (סעיף ג.21.9).

21.86. להלן דוגמאות של ה"נ" שמונעות רישום של העברות כמכירה:

א. ה"נ" בלתי מותנה, או הסכם רכש חוזר, המאפשרים למעביר לציין במפורש את הנכסים הפיננסיים שניתן להסירם ומעניקים למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית, משום שהוראה כזו מאפשרת למעביר להסיר נכסים פיננסיים מסוימים (specific assets) באופן חד צדדי.

ב. ה"נ" המותנה בהחלטה של מעביר לצאת מחלק מסוים של עסקיו המעניקה למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית, בין אם היא מונעת על ידי ביטול של יחסי קרבה (affinity relationship), פיצול (spin off) של מגזר עסקי, או קבלה של הצעת צד שלישי לרכישה של חלק (לדוגמה: גיאוגרפי) שנקבע במפורש של עסקיו, משום שהוראה כזו מאפשרת למעביר להסיר נכסים פיננסיים מסוימים (specific assets) באופן חד צדדי.

21.87. להלן דוגמאות של ה"נ" שאינן מונעות רישום של העברות כמכירה:

א. הוראה להסרה אקראית של נכסים פיננסיים עודפים, אם ההוראה מוגבלת מספיק כך שהמעביר לא יכול להסיר נכסים פיננסיים מסוימים שהועברו, לדוגמה על ידי הגבלה של הסרת הנכסים להסרה אחת בכל חודש ולסכום הזכויות של המעביר.

ב. הל"נ של חייבים עם כשל אשראי, משום שההסרה תתאפשר רק לאחר פעולה של צד שלישי (כשל אשראי) ולא תוכל להיגרם באופן חד צדדי על ידי המעביר.³⁰

ג. הל"נ המותנה בביטול על ידי צד שלישי, או בפקיעה ללא חידוש, של הסדר קבוצת לקוחות או של הסדר מותג-פרטי (an affinity or private-label arrangement)³¹, משום שההסרה תהיה מותרת רק לאחר פעולה של צד שלישי (ביטול) או לאחר החלטה של צד שלישי שלא לפעול (פקיעה) ולא תוכל להיגרם באופן חד צדדי על ידי המעביר.

21.88. הל"נ שניתן לממשה רק בתגובה לפעולה של צד שלישי שלא התרחשה עדיין אינה משמרת שליטה אפקטיבית של המעביר על נכסים פיננסיים שפוטנציאלית כפופים להל"נ זו. עם זאת, כאשר פעולה של צד שלישי (כגון כשל אשראי או ביטול) או החלטה של צד שלישי לא לפעול (פקיעה) מתרחשת ומאפשרת למעביר להסיר נכסים פיננסיים לפי יוזמה שלו לבדו ופעולה זו מעניקה למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית, על המעביר להכיר בכל הנכסים הפיננסיים הכפופים ל- הל"נ, בין אם ה- הל"נ ממומשת ובין אם לאו. אם ה- הל"נ ממומשת, הנכסים הפיננסיים מוכרים במאזן המעביר משום שהמעביר דרש את הנכסים הפיננסיים בחזרה. אם ה- הל"נ לא ממומשת, הנכסים הפיננסיים הכפופים ל- הל"נ מוכרים במאזן המעביר, משום שכעת המעביר יכול לגרום באופן חד צדדי לישות המקבלת להחזיר את הנכסים הפיננסיים המסוימים האלו ולפיכך המעביר משיג שוב שליטה אפקטיבית על נכסים פיננסיים אלו שהועברו (סעיף 21.55).

חייבים בגין חכירות מסוג מכירה וחכירות מימוניות ישירות

21.89. לא נכלל.

21.90. לא נכלל.

עסקאות השאלת ניירות ערך

21.91. עסקאות השאלת ניירות ערך מתבצעות ביוזמת ברוקרים-דילרים ומוסדות פיננסיים אחרים שזקוקים לניירות ערך מסוימים כדי לכסות מכירה בחסר או בגין כשל של לקוח למסור ניירות ערך שמכר. מקבלי ניירות ערך (שואלים - borrowers) נדרשים בדרך כלל לספק "ביטחון" למעביר ניירות הערך (משאיל - lender), בדרך כלל מזומן אך לעיתים ניירות ערך אחרים או כתבי ערבות בנקאית (standby letters of credit), עם ערך הגבוה במעט מזה של ניירות הערך.

³⁰ תאגיד בנקאי רשאי לרכוש חזרה הלוואה שאוגחה רק לפי כללים ברורים שנקבעו בעסקת האיגוח ואושרו על ידי המפקח על הבנקים.

³¹ הסדר קבוצת לקוחות מסוימת בקשר עם כרטיסי אשראי שהונפקו לקבוצה מתייחס לכרטיסים שהונפקו לחברי קבוצה מסוימת של לקוחות, לדוגמה ארגון בוגרי אוניברסיטה, ארגונים מקצועיים וכו'. הסדר מותג-פרטי בקשר עם כרטיסי אשראי מתייחס לכרטיסים שמכובדים על ידי ספק יחיד בלבד.

"שנשאלו". אם "הביטחון" הוא מזומן, המעביר בדרך כלל מרוויח תשואה על ידי השקעת אותו מזומן בשיעורים הגבוהים מהשיעור המשולם או ה"מוחזר" (rebated) למקבל. אם "הביטחון" אינו מזומן, המעביר מקבל בדרך כלל עמלה. מחזיקי ניירות ערך במשמורת (securities custodians) או סוכנים אחרים בדרך כלל מבצעים פעולות השאלת ניירות ערך בעבור לקוחותיהם. בגלל ההגנה של "הביטחון" (שככלל משוער יומית ומותאם לעיתים תכופות לשינויים במחיר שוק של ניירות הערך שהועברו) והתקופה הקצרה של העסקאות, מרבית עסקאות השאלת ניירות ערך כשלעצמן אינן יוצרות סיכונים אשראי משמעותיים לאף אחד מהצדדים. סיכונים אחרים נוצרים כתוצאה ממה שהצדדים לעסקה עושים עם הנכסים שהם מקבלים. לדוגמה, השקעות המבוצעות עם המזומן המשמש "ביטחון" יוצרות למעביר סיכונים שוק ואשראי.

21.92. אם מתקיימים תנאי המבחנים בסעיף 21.9, עסקאות השאלת ניירות ערך יירשמו (א) על ידי המעביר כמכירה של ניירות הערך ש"הושאלו" תמורת תקבולים הכוללים את "ביטחון" המזומן³² והתקשרות אקדמה לרכש חוזר (forward repurchase commitment) ו – (ב) על ידי המקבל כרכישה של ניירות הערך ה"מושאלים" בתמורה לביטחון והתקשרות אקדמה למכר חוזר (forward resale commitment). במשך תקופת ההסכם הזה, המעביר מסר את השליטה בניירות הערך שהועברו והמקבל השיג שליטה בניירות ערך אלה עם היכולת למוכרם או להעבירם לפי רצונו. במקרה זה, לנושים של המעביר יש תביעה רק ל"ביטחון" ולהתקשרות האקדמה לרכש חוזר.

21.93. עם זאת, בעסקאות רבות של השאלת ניירות ערך המעביר משמר שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים שהועברו באמצעות הסכם שנלווה לעסקה, המקנה למעביר זכות וגם מחייב אותו לרכוש חזרה או לפדות את הנכסים הפיננסיים שהועברו לפני מועד פירעונם (סעיפים 21.47-21.49). עסקאות אלו יירשמו כחוב מובטח, שבו מזומן (או ניירות ערך שהמחזיק³³ רשאי על פי חוזה או נוהג למכור או לחזור ולשעבד) שנתקבל כ"ביטחון" יחשב כסכום ההלוואה, ניירות הערך ש"הושאלו" יחשבו משועבדים כביטחון כנגד המזומן שנתקבל כהלוואה ויסווגו מחדש כאמור בסעיף א.21.15, וכל "הנחה מוחזרת" (rebate) שתשולם למקבל ניירות הערך היא ריבית על סכום המזומן שנחשב שהמעביר לוה.

³² הערה מספר 22 לתקן 166: אם ה"ביטחון" בעסקה המקיימת את המבחנים בסעיף 21.9 הוא נכס פיננסי שהמחזיק רשאי לפי חוזה או נוהג למכור או לחזור ולשעבד, נכס פיננסי זה הוא תקבולים ממכירת ניירות הערך ש"הושאלו". במידה בה ה"ביטחון" מורכב מערבות בנקאית או מכשירים פיננסיים אחרים שהמחזיק אינו רשאי לפי חוזה או נוהג למכור או לחזור ולשעבד, עסקת השאלת ניירות ערך אינה מקיימת את מבחני המכירה ותטופל כהלוואה של ניירות ערך (loan of Securities) שנתן המעביר למקבל.

מובהר כי עסקאות השאלת ניירות ערך המנוהלות כעסקאות אשראי, כלומר עסקאות השאלה או שאילה של ניירות ערך שבהן ההשאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי הכללית והביטחונות הכלליים של השואל, והשואל אינו מעביר אל המשאיל ביטחונות נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות הערך, יטופלו בהתאם לכללים המפורטים בנספח א' להוראות הדיווח לציבור.

³³ כלומר, משאיל ניירות הערך (המעביר).

21.94. המעביר של ניירות הערך ש"הושאלו" רושם את המזומן שנתקבל באותו אופן בין אם ההעברה נרשמת כמכירה ובין אם היא נרשמת כחוב מובטח. המזומן שנתקבל יוכר כנכס של המעביר – כמו גם ההשקעות שבוצעו במזומן זה, גם אם בוצעו על ידי סוכנים או במצורף (pools) עם משאילי ניירות ערך אחרים - יחד עם המחויבות להחזיר את המזומן. אם מתקבלים ניירות ערך שיכולים להימכר או להיות משועבדים מחדש, המעביר של ניירות הערך ש"הושאלו" רושם את ניירות הערך האלו באותו אופן בו היה רושם מזומן שהיה מתקבל³⁴.

21.95. לא נכלל.

הסכמי רכש חוזר ו-WASH SALES

21.96. דילרים של ניירות ערך ממשלתיים, תאגידים בנקאיים, מוסדות פיננסיים אחרים ותאגידים משקיעים (corporate investors) בדרך כלל משתמשים בהסכמי רכש חוזר כדי לקבל או להשתמש במקורות לטווח קצר. לפי הסכמים אלה, המעביר (הצד הרוכש חזרה repo party) מעביר נייר ערך למקבל (הצד הנגדי לרכש חוזר repo counterparty או reverse party) כנגד מזומן³⁵ ומסכים בעת ובעונה אחת לרכוש חזרה את אותו נייר ערך בתאריך עתידי בסכום השווה למזומן שקיבל בתוספת גורם "ריבית" שנקבע (stipulated "interest" factor).

21.97. אפשר לבצע הסכמי רכש חוזר במגוון דרכים. הסכמי רכש חוזר אחדים דומים לעסקאות השאלת ניירות ערך בכך שלמקבל יש זכות למכור או לחזור ולשעבד את ניירות הערך לצד שלישי במשך תקופת הסכם הרכש החוזר. בהסכמי רכש חוזר אחרים, למקבל אין זכות למכור או לחזור ולשעבד את ניירות הערך במשך תקופת הסכם הרכש החוזר. לדוגמה, בהסכם רכש חוזר תלת-צדדי (tri-party), המעביר מעביר ניירות ערך למשמורת של צד שלישי בלתי תלוי המחזיק את ניירות הערך במשך תקופת הסכם הרכש החוזר. בנוסף, מספר רב של הסכמי רכש חוזר הם לזמן קצר, לעתים קרובות לילה אחד (overnight), או לזמן בלתי מוגבל באופן שמאפשר לכל צד לסיים את ההסדר בהודעה קצרת מועד. עם זאת, הסכמי רכש חוזר אחרים הינם לתקופות ארוכות יותר, לעיתים עד לפירעון הנכס הפיננסי שהועבר. הסכמי רכש חוזר אחדים מאפשרים רכישה חוזרת של ניירות ערך שאינם צריכים להיות זהים לניירות הערך שהועברו.

21.98. אם התנאים שבסעיף 21.9 מתקיימים, המעביר (שאינו משמר שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים שהועברו) ירשום את הסכם הרכש החוזר כמכירה של נכסים פיננסיים והתקשרות

³⁴ כלומר, ניירות הערך אשר התקבלו מהשואל כ"ביטחון" ירשמו אצל המשאיל (המעביר) בסעיף "ניירות ערך".

³⁵ הערה מספר 23 לתקן 166: במקום מזומן, לעיתים מוחלפים ניירות ערך אחרים או כתבי ערבות בנקאית. עסקאות אלו נרשמות באותו אופן כמו עסקאות השאלת ניירות ערך (סעיפים 21.94-21.92).

אקדמה לרכישה חוזרת, והמקבל ירשום את ההסכם כרכישה של נכסים פיננסיים והתקשרות אקדמה למכירה חוזרת. העברות אחרות שנלווה להן הסכם רכש חוזר של הנכסים הפיננסיים שהועברו ואשר יכול שיירשמו כמכירה כוללות העברות עם הסכם לרכישה חוזרת במועד הפירעון.

21.99. נוסף על כך, "Wash sales", שקודם לכן לא הוכרו אם נכס פיננסי זהה נרכש בסמוך לפני או אחרי המכירה, ירשמו כמכירה בהתאם לפרק זה. המעביר משמר שליטה אפקטיבית בנכסים שהועברו, רק אם במקביל נעשה עם המקבל הסכם רכש חוזר או פדיון של הנכסים הפיננסיים שהועברו.

21.100. כמו בעסקאות השאלת ניירות ערך, בהסכמים רבים של רכש חוזר של נכסים פיננסיים שהועברו לפני מועד פירעונם, המעביר משמר שליטה אפקטיבית בנכסים פיננסיים אלה. הסכמי רכש חוזר שאינם מקיימים את כל התנאים בסעיף 21.9 יירשמו כחוב מובטח. הסכמי רכש חוזר מסוג fixed-coupon ומסוג dollar-roll, וחוזים אחרים שלפיהם ניירות הערך שירכשו חזרה אינם צריכים להיות זהים לניירות הערך שנמכרו, כשירים להירשם כקבלת חוב, אם ניירות ערך אלו זהים במהותם (סעיף 21.48) לאלו שהועברו. לפיכך, עסקאות אלו ירשמו כחוב מובטח על ידי שני הצדדים להעברה בתנאי שמתקיימים התנאים האחרים לשליטה אפקטיבית.

21.101. אם מעביר העביר ניירות ערך למשמורת של צד שלישי בלתי תלוי, או למקבל, בכפוף לתנאים שמונעים מהמקבל למכור או לחזור ולשעבד את הנכסים במשך תקופת הסכם הרכש החוזר (כמו במרבית הסכמי רכש חוזר תלת-צדדיים), המעביר לא ויתר על שליטה בנכסים אלה.

התאגדויות אשראי (Loan Syndications)

21.102. לווים מסוימים לווים לעיתים קרובות סכומים גבוהים יותר מהסכום שכל מלווה יחיד מוכן להלוות להם. לפיכך מקובל שקבוצות מלווים מממנות ביחד הלוואות אלו. זאת אפשר לבצע באמצעות התאגדות שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מלווה ללווה סכום מסוים ויש לו את הזכות להיפרע ממנו.

21.103. התאגדות אשראי אינה העברה של נכסים פיננסיים. כל מלווה בהתאגדות ירשום את הסכומים שאותם חייב לו הלווה. יתכן שהלווה יעביר את תשלומי הפירעון למלווה ראשי (lead lender), שיחלק לאחר מכן למלווים האחרים בהתאגדות את הסכומים שגבה. בנסיבות אלה, המלווה הראשי משמש כנותן שירות, ולפיכך לא יכיר בהלוואה המצרפית כנכס פיננסי.

השתתפויות באשראי (Loan Participations)

21.104. קבוצות של תאגידים בנקאיים או של תאגידים אחרים יכולות גם הן לממן ביחד הלוואות גדולות באמצעות השתתפויות בהלוואה בה מלווה יחיד מעמיד הלוואה גדולה ללווה ולאחר מכן מעביר לתאגידים אחרים זכויות בהלוואה.

21.105. העברות על ידי המלווה היוזם (originating lender) יכולות להתבצע משפטית בדרך של הקצאות (assignments) או בדרך של השתתפויות. ההעברות הן בדרך כלל ללא חזרה (nonrecourse), והמעביר (המלווה היוזם) ממשיך לשרת את ההלוואה. המקבל (לתאגיד המשתתף) יכול שתהיה או לא תהיה זכות למכור או להעביר את ההשתתפות שלו במשך תקופת ההלוואה בהתאם לתנאי הסכם ההשתתפות.

21.106. אם הסכם ההשתתפות בהלוואה מעביר זכות משתתפת בנכס פיננסי שלם (כמתואר בסעיף 21.38) ומתקיימים התנאים בסעיף 21.9, ההעברה תירשם על ידי המעביר כמכירה של זכות משתתפת. זכות סירוב ראשונה של המעביר להצעה בתום לב של צד שלישי, דרישה לקבל את ההסכמה של המעביר ושהמעביר לא יכול להימנע מלתת אותה מסיבות בלתי סבירות, או איסור לגבי מכירה למתחרה של המעביר אם קיימים קונים מרצון פוטנציאליים אחרים, הן מגבילות על הזכויות של המקבל אך סביר להניח שאינן מגבילות את המקבל מלממש את הזכות שלו לשעבד או להחליף. יחד עם זאת, אם הסכם ההשתתפות בהלוואה מגביל את המקבלים מלשעבד או מלהחליף את הזכות המשתתפת שלהם והגבלה זו מעניקה למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית, המעביר לא וויתר על שליטתו, וירשום את ההעברה כחוב מובטח.

קיבולים בנקאיים (Banker's Acceptances) והשתתפויות בסיכון שבהם

21.107. קיבולים בנקאיים מאפשרים לתאגיד בנקאי לממן ללקוח רכישה של סחורות מספק (vendor) לפרק זמן שבדרך כלל אינו עולה על ששה חודשים. על פי הסכם בין התאגיד הבנקאי, הלקוח והספק, התאגיד הבנקאי מסכים לשלם את ההתחייבות של הלקוח לספק בעת הצגת מסמכים שנקבעו במפורש שמהווים ראיה למסירה ולקבלה של הסחורות שנרכשו. המסמך הבסיסי הוא שטר חליפין (draft or bill of exchange) שערך הלקוח ונחתם על ידי התאגיד הבנקאי כסימון "לקבלת" ההתחייבות לשלם את השטר במועד הפירעון שלו.

21.108. מעת שבה תאגיד בנקאי קיבל שטר, הלקוח אחראי לשלם לתאגיד הבנקאי במועד שבו השטר נפרע. התאגיד הבנקאי מכיר באשראי בגין הלקוח והתחייבות בגין הקיבול שאותו הוא הנפיק לספק. השטר שקובל הופך למכשיר פיננסי סחיר. הספק בדרך כלל מוכר את השטר שקובל בניכיון לתאגיד הבנקאי המקבל או לגורם אחר בשוק.

21.109. השתתפות בסיכון היא חוזה בין התאגיד הבנקאי המקבל ובין התאגיד הבנקאי המשתתף, שבו התאגיד הבנקאי המשתתף מסכים, בתמורה לעמלה, לשפות את התאגיד הבנקאי המקבל במקרה שבו הלקוח ישל בביצוע ההתחייבות שלו לתאגיד הבנקאי המקבל הנובעת

מהקיבול הבנקאי. התאגיד הבנקאי המשתתף הופך להיות ערב לאשראי שניתן ללקוח של התאגיד הבנקאי המקבל.

21.110. תאגיד בנקאי מקבל שרוכש השתתפות בסיכון לא יגרע את ההתחייבות בגין הקיבול הבנקאי, למרות שהוא ישופה בגין הערבות של התאגיד הבנקאי המשתתף, משום שהתאגיד הבנקאי המקבל עדיין הינו החייב העיקרי למחזיק בקיבול הבנקאי. התאגיד הבנקאי המקבל לא יגרע את האשראי בגין הלקוח משום שהוא לא העביר אותו: הוא שולט בהטבות הגלומות באשראי הזה והוא עדיין זכאי לקבל תשלום מהלקוח. במקום זאת, התאגיד הבנקאי המקבל ירשום את הערבות שנרכשה, והתאגיד הבנקאי המשתתף ירשום התחייבות בגין הערבות שנכתבה.

21.111. לא נכלל.

הסכמי ניכיון (Factoring)

21.112. הסכמי ניכיון הינם אמצעי לנכות חייבים ללא זכות חזרה, על בסיס הודעה (notification basis). חייבים שלמים נמכרים באופן מוחלט, בדרך כלל למקבל (המנכה), שנוטל על עצמו את מלוא סיכון הגבייה, מבלי שתהיה זכות חזרה למעביר באירוע של הפסד. החייבים מקבלים הוראה להעביר את התשלומים למקבל. הסדרי ניכיון שמקיימים את התנאים בסעיף 21.9 ירשמו כמכירה של נכסים פיננסיים מאחר שהמעביר מוותר על שליטה בחייבים לטובת המקבל.

העברות של חייבים עם זכות חזרה

21.113. בהעברה עם זכות חזרה של חייב שלם (entire receivable), של קבוצת חייבים שלמים, או של חלק מחייב שלם, המעביר מעניק למקבל זכות חזרה מלאה או חלקית. העברת חלק בחייב עם זכות חזרה אינה מקיימת את התנאים לרישום כזכות משתתפת ותטופל חשבונאית כחוב מובטח. בנסיבות מסוימות, לפי תנאי זכות החזרה, המעביר מחויב לשלם למקבל או לרכוש חזרה את החייבים שנמכרו, בדרך כלל כאשר חלו כשלי אשראי עד אחוז מסוים שנקבע במפורש. ההשפעה של זכות החזרה על היישום של סעיף 21.9 יכולה להשתנות בין אזור שיפוט אחד למשנהו. באזורי שיפוט מסוימים, העברות עם זכות חזרה מלאה עשויות שלא לבודד נכסים פיננסיים שהועברו מעבר להישג ידו של המעביר, של תאגידים מאוחדים שלו (למעט ישויות שתוכננו כך שקיימת סבירות קלושה שהן ייקלעו לפשיטת רגל או לכינוס נכסים אחר) הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, ושל נושיו, לעומת העברות עם זכות חזרה חלקית שעשויות לבודד אותם. העברה עם זכות חזרה של חייבים שלמים תירשם כמכירה אם התנאים בסעיף 21.9 מתקיימים, תוך הפחתה של השווי ההוגן של המחויבות בגין זכות החזרה מהתקבולים שהתקבלו בגין המכירה. אם התנאים בסעיף 21.9 לא מתקיימים, העברה של חייבים עם זכות חזרה תירשם כקבלת חוב מובטח.

סילוק התחייבויות

21.114. אם מלווה משחרר חייב ממחויבות ראשונית בתנאי שצד שלישי נוטל את המחויבות ושהחייב המקורי הופך להיות אחראי באופן משני, פעולה זו מסלקת את ההתחייבות של החייב המקורי. יחד עם זאת, בנסיבות אלו החייב המקורי הופך להיות ערב, בין אם שולמה תמורה מפורשת עבור ערבות זו ובין אם לאו. כערב, עליו להכיר במחויבות בגין הערבות באופן זהה לערב שמעולם לא היה החייב העיקרי למלווה זה, ולבחון היטב את הסבירות שהצד השלישי יעמוד במחויבויות שלו. המחויבות בגין הערבות תימדד לראשונה לפי שווי הוגן, וסכום זה יקטין את הרווח או יגדיל את ההפסד שהוכר בשל סילוק ההתחייבות.

נספח ב' – לא נכלל**נספח ג' – לא נכלל****נספח ד' – לא נכלל**

נספח ה' - הגדרות

21.364. נספח זה מגדיר (לפי סדר א"ב) את המושגים שבהם נעשה שימוש בסעיף זה.

אופציית רכש העומדת בפני עצמה (Freestanding call) - אופציית רכש שאינה משובצת ואינה מצורפת לנכס הכפוף לאופציית רכש זו.

אופציית רכש מנקה (Cleanup call) - אופציה המוחזקת על ידי נותן השירות או ישויות קרובות אליו, שיכול שיהיה המעביר, לרכוש את היתרה של הנכסים הפיננסיים שהועברו, או את היתרה של זכויות המוטב בישות שאינן מוחזקות על ידי המעביר, ישויות קרובות אליו או סוכנים שלו (או בסדרות של זכויות מוטב בנכסים פיננסיים שהועברו בתוך ישות), אם יתרת הסכום של הנכסים הפיננסיים או זכויות המוטב יורדת לרמה שבה העלות בגין מתן השירות לנכסים או לזכויות מוטב אלו הופכת להיות לנטל ביחס להטבות בגין מתן השירות.

אופציית רכש מצורפת (Attached call) - אופציית רכש המוחזקת על ידי המעביר של נכס פיננסי שהופכת להיות חלק ממכשיר הבסיס ונסחרת עמו. במקום להיות מחויבות של המקבל, אופציית רכש מצורפת נסחרת עם מכשיר הבסיס שהועבר הכפוף לאופציית רכש זו ומפחיתה את שוויו.

אופציית רכש משובצת (Embedded call) - אופציית רכש המוחזקת על ידי המנפיק של מכשיר פיננסי שהיא חלק מהמכשיר המונפק ונסחרת עמו. לדוגמה, יכול שאיגרת חוב תאפשר למנפיק לרכוש אותה זמן רב לפני מועד הפירעון הנקוב שלה באמצעות הודעה לציבור הקוראת למי שמחזיק עתה באיגרת החוב למסור אותה לפדיון מוקדם וקובעת כי איגרת החוב תפסיק לצבור ריבית לאחר מועד הפדיון המוקדם. במקום להיות מחויבות של הרוכש הראשוני של איגרת החוב, אופציית רכש משובצת נסחרת עם אגרת החוב ומפחיתה את שוויה.

איגוה (Securitization) - התהליך שבו נכסים פיננסיים הופכים לניירות ערך.

ביטחון (Collateral) - רכוש אישי או רכוש מוחשי (personal or real property) אשר לגביו ניתנה זכות ביטחון (security interest).

גריעה (Derecognize) - הסרה מהמאזן של נכסים או התחייבויות שהוכרו קודם לכן.

הטבות בגין שירות (Benefits of servicing) - הכנסות מעמלות שירות שנקבעו במפורש בחוזה, תשלום בגין איחורים וממקורות נלווים אחרים, לרבות בגין סכומים במעבר (float)¹.

העברה (Transfer) - מסירה של נכס פיננסי שאינו מזומן על ידי ולמישהו אחר שאינו המנפיק של מכשיר פיננסי זה. בהתאם לכך, העברה כוללת מכירת חוב (receivable), העברתו לישות (בארה"ב -

¹ הכנסות בגין סכומים במעבר (float) הן הכנסות שמהן נהנה נותן שירות כתוצאה מפער הזמן בין המועד שבו הוא גובה את המזומן מהנכסים לגביהם ניתן השירות ובין המועד שבו כנותן השירות הוא מעביר את המזומן אל המשקיעים בזכויות מוטב.

נאמנות) איגון, או מסירתו כביטחון, אך אינה כוללת את יצירת החוב, סילוק החוב, או את הארגון מחדש של החוב כנייר ערך במסגרת ארגון מחדש של חובות בעייתיים.

מצגים ומחויבויות סטנדרטיים (Standard representations and warranties) – מצגים ומחויבויות המצהירים במועד ההעברה כי הנכס הפיננסי שמועבר הוא אכן הנכס שהוא מתיימר להיות. דוגמאות כוללות מצגים ומחויבויות בדבר (א) המאפיינים, המהות והאיכות של הנכס הפיננסי שבבסיס ההעברה, לרבות מאפיינים של הלווה שבבסיס ההעברה וסוג ומהות הביטחון המבטיח את הנכס הפיננסי שבבסיס ההעברה, (ב) האיכות, מידת הדיוק, והמסירה של תיעוד הקשור להעברה ולנכס הפיננסי שבבסיס ההעברה, ו- (ג) מידת הדיוק של מצגי המעביר ביחס לנכס הפיננסי שבבסיס ההעברה.

התחייבות פיננסית (Financial liability) – התחייבות שהינה מכשיר פיננסי - ראה הגדרת מכשיר פיננסי בסעיף 1 בהוראות הדיווח לציבור.

התחייבות שירות (Servicing liability) - חוזה שירות של נכסים פיננסיים שלפי האומדן של ההכנסות העתידיות מעמלות שירות שנקבעו במפורש בחוזה, מחויבים בגין איחורים וממקורות נלווים אחרים לא צפוי שיעניקו לנותן השירות פיצוי נאות בעבור ביצוע השירות.

זכויות מוטב (Beneficial interests) - זכויות לקבל, במלואם או בחלקם, תזרימי מזומנים שנקבעו במפורש שהתקבלו על ידי נאמנות או ישות אחרת, לרבות, בין היתר, זכויות בכורה וזכויות נחותות לריבית, קרן או תקבולי מזומנים אחרים המיועדים להיות "מועברים-באמצעות" ("passed-through") או "משולמים-באמצעות" ("paid-through"), עמלות לערבים, מחויבויות בגין ניירות ערך מסחריים וזכויות שייר; בין אם בצורה של חוב ובין אם בצורה של הון.

זכות ביטחון (Security interest) - צורה של זכות ברכוש לפיה במקרה כשל של המחויבות שבגינה ניתנה זכות הביטחון, הרכוש יכול להימכר כדי למלא אחר המחויבות הזו.

זכות משתתפת

לזכות משתתפת יש את כל המאפיינים הבאים:

א. מתאריך ההעברה ואילך, היא מייצגת זכות בעלות יחסית (pro rata) בנכס פיננסי שלם שלם. שיעור זכויות הבעלות בנכס הפיננסי השלם המוחזק על ידי המעביר עשוי להשתנות על פני זמן, בשעה שהנכס הפיננסי השלם עדיין לא נפרע (outstanding), ושהחלקים המוחזקים כתוצאה מכך על ידי המעביר (לרבות זכות משתתפת כלשהי הנשמרת על ידי המעביר, התאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, או על ידי סוכניו (agents)) ועל ידי המקבלים מקיימים את יתר המאפיינים של זכות משתתפת. לדוגמה, אם זכות המעביר בנכס פיננסי שלם משתנה מפני שלאחר מכן המעביר מוכר זכות אחרת בנכס הפיננסי השלם, הזכויות שהוחזקו על ידי המעביר בתחילה ולאחר מכן חייבות לענות על ההגדרה של זכות משתתפת.

ב. ממועד ההעברה ואילך, כל תזרימי המזומנים המתקבלים מהנכס הפיננסי השלם מחולקים באופן יחסי בין מחזיקי הזכויות המשתתפות בסכום השווה לחלקם בבעלות. תזרימי מזומנים שהוקצו כפיצוי בגין שירותים שבוצעו, אם קיימים, לא ייכללו בקביעה זו, בתנאי שאותם

תזרימי מזומנים אינם נדחים לעומת (subordinate) תזרימי המזומנים היחסיים של הזכות המשתתפת ואינם גבוהים משמעותית (not significantly above) מהסכום שהיה משולם כפיצוי נאות לספק שירות חלופי, הכולל גם הרווח שהיה נדרש בשוק במידה וספק חלופי היה נדרש. בנוסף, תזרימי מזומנים המתקבלים על ידי המעביר **כתקבולים** (proceeds) מהעברת הזכות המשתתפת יוחרגו מקביעת תזרימי המזומנים היחסיים בתנאי שהעברה אינה גורמת לכך שהמעביר יקבל זכות בעלות על הנכס הפיננסי, המאפשרת לו לקבל תזרימי מזומנים בלתי יחסיים.

ג. לזכויותיהם של כל אחד ממחזיקי הזכויות המשתתפות (לרבות המעביר, בתפקידו כמחזיק זכויות משתתפות) יש קדימות זהה, ולא קיימת זכות של מחזיק זכות משתתפת כלשהו, הנחותה לעומת זכות של מחזיק זכות משתתפת אחר. קדימות זו אינה משתנה במקרה של פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר (receivership) של המעביר, של בעל החייב, או של כל מחזיק זכות משתתפת אחר. למחזיקי זכויות משתתפות אין זכות חזרה למעביר (או לתאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים או לסוכניו) או זה לזה, למעט **מצגים ומחויבויות סטנדרטיים** (standard representations and warranties), מחויבויות חוזיות שוטפות לתת שירות לנכס הפיננסי השלם ולנהל (administer) את חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בהטבות קיזוז (set-off) כלשהן המתקבלות על ידי מחזיק זכות משתתפת כלשהו. כלומר, לא קיים מחזיק זכות משתתפת כלשהו הזכאי, מתוקף זכויותיו החוזיות כמחזיק זכות משתתפת, לקבל מזומן לפני מחזיק זכות משתתפת אחר. לדוגמה, אם מחזיק זכות משתתפת הוא גם נותן השירות (servicer) לנכס הפיננסי השלם, והוא מקבל מזומן מתוקף תפקידו כנותן שירות, הסדר זה לא יהווה הפרה של דרישה זו.

ד. לאף צד אין את הזכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי השלם, אלא אם כל מחזיקי הזכויות המשתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי השלם.

חזרה (Recourse) - הזכות של מקבל חייבים לקבל ממעביר החייבים תשלום, בגין (א) כשל של חייבים לשלם במועד, (ב) ההשפעות של פירעונות מוקדמים, או (ג) התאמות הנובעות מפגמים בכשירות (eligibility) של החייבים שהועברו.

ישות קרובה (Affiliate)¹ צד (party) השולט בתאגיד, נשלט על ידי תאגיד, או נמצא תחת שליטה משותפת עם תאגיד, באופן ישיר או עקיף באמצעות מתווך אחד או מספר מתווכים.

לעניין הגדרה זו, שליטה (control) – כהגדרתה בתקן דיווח כספי בינלאומי 3 (בהתאם להבהרות בסעיף 9 בהוראות הדיווח לציבור).

יכולת חד צדדית (Unilateral ability) - יכולת (capacity) פעולה שאינה מותנית בפעולות (או בכשל ביצוע פעולה) של כל צד אחר.

¹ ההגדרה לפי סעיף 24(a) של SFAS 57, Related Party Disclosures.

מוכר (Seller) – מעביר שמוותר על שליטה בנכסים פיננסיים על ידי העברתם למקבל כנגד קבלת תמורה עבורם.

מכשיר פיננסי נגזר (Derivative financial instrument) – מכשיר נגזר (כהגדרתו בחלק א'1 של הוראות הדיווח לציבור, בדבר מכשירים נגזרים ופעילויות גידור) שהינו מכשיר פיננסי, כהגדרתו בסעיף 1 של הוראות הדיווח לציבור.

מעביר (Transferor) – ישות שמעבירה נכס פיננסי, זכות בנכס פיננסי, או קבוצה של נכסים פיננסיים שעליהם היא שולטת (controls) לישות אחרת.

מעורבות נמשכת (Continuing involvement) – מעורבות כלשהי בנכסים הפיננסיים שהועברו המאפשרת למעביר לקבל תזרימי מזומנים או הטבות אחרות הנובעים מהנכסים הפיננסיים שהועברו או המחייבת את המעביר לספק תזרימי מזומנים נוספים או נכסים אחרים לצד כלשהו הקשור להעברה. יש להביא בחשבון את כל הראיות הזמינות, לרבות, בין היתר, הסדרים מפורשים בכתב, תקשורת בין המעביר למקבל או למחזיקי זכות המוטב בו, והסדרים לא כתובים הנהוגים בהעברות דומות. דוגמאות למעורבות נמשכת בנכסים פיננסיים שהועברו כוללות, בין היתר, הסדרי מתן שירות, הסדרי חזרה או ערבות, הסכמים לרכוש או לפדות נכסים פיננסיים שהועברו, אופציות שנכתבו או אופציות שמוחזקות, מכשירים פיננסיים נגזרים שנקשרו בעת ובעונה אחת עם ההעברה או כהשלמה להעברה (in contemplation of), הסדרים להענקת תמיכה פיננסית, שעבודים של ביטחון, וזכויות המוטב של המעביר בנכסים הפיננסיים שהועברו.

מקבל (Transferee) – ישות שמקבלת ממעביר נכס פיננסי, זכות בנכס פיננסי, או קבוצה של נכסים פיננסיים.

נכס פיננסי (Financial Asset) – נכס שהינו מכשיר פיננסי - ראה הגדרת מכשיר פיננסי בסעיף 1 של הוראות הדיווח לציבור.

נכס שירות (Servicing asset) – חוזה שירות של נכסים פיננסיים שלפי האומדן של ההכנסות העתידיות מעמלות שירות שנקבעו במפורש בחוזה, חיובים בגין איחורים ומקורות נלווים אחרים צפוי שיעניקו לנותן השירות יותר מאשר פיצוי נאות בעבור ביצוע השירות. חוזה שירות (א) נוצר בד בבד עם מכירה או איגוח של הנכסים הפיננסיים אשר לגביהם ינתן השירות, או (ב) נרכש או נגרם (assumed) בנפרד.

סוכן (Agent) - צד הפועל בעבור (for) ובשם (on behalf) צד אחר. לדוגמה, צד שלישי (third-party intermediary) הוא סוכן של המעביר אם הוא פועל בשמו של המעביר.

עמלות שירות שנקבעו במפורש בחוזה (Contractually specified servicing fees) – כל הסכומים, שלפי חוזה, נותן השירות יקבל בתמורה למתן שירות לנכס פיננסי ולא ימשיכו להתקבל על ידי נותן השירות אם הבעלים המוטבים של הנכסים שלהם ניתן השירות (או הנאמנים או הסוכנים שלהם) יממשו את סמכותם בפועל או בכח לפי החוזה להעביר את השירות לנותן שירות אחר. בהתאם לחוזה

השירות, עמלות אלו עשויות לכלול חלק או את מלוא ההפרש שבין שיעור הריבית הנגבית בגין הנכס הפיננסי שלגביו ניתן השירות לבין השיעור המשולם לבעלים המוטבים של אותם נכסים פיננסיים.

רצועת ריבית-בלבד (Interest-only strip) - זכות חוזית לקבל חלק או את מלוא הריבית בגין אגרת חוב, הלוואת משכנתא, מחויבות מגובת משכנתא (collateralized mortgage obligation) או נכס פיננסי נושא ריבית אחר.

שווי הוגן (Fair Value) - ראה הגדרת שווי הוגן בסעיף 1 בהוראות הדיווח לציבור.

תאגיד מאוחד של המעביר (Consolidated affiliate of the transferor) – ישות אשר נכסיה והתחייבויותיה נכללים ביחד עם הנכסים וההתחייבויות של המעביר בדוחות כספיים מאוחדים.

תגמול נאות (Adequate compensation) - סכום ההטבות בגין שירות אשר יפצו באופן הוגן נותן שירותים מחליף, באם ידרש כזה, הכולל את הרווח שיידרש בשוק.

תקבולים (Proceeds) – מזומנים, זכויות מוטב, נכסי שירות, נגזרים, או נכסים אחרים המתקבלים בהעברה של נכסים פיננסיים, בניכוי התחייבויות כלשהן שנגרמו.

רשימת ראשי תיבות בהן נעשה שימוש בסעיף זה (לפי סדר א"ב):

הל"נ – הוראה להסרת נכסים (Removal-of-Accounts Provision - ROAP).

22. איחוד ישויות בעלות זכויות משתנות לפי פרשנות אמריקאית (FIN 46(R), כפי שתוקנה על ידי תקן חשבונאות אמריקאי מספר 167 (להלן – תקן 167))

הקדמה

22.1. לא נכלל.

22.2. להלן הגדרתם של מונחים המשמשים בסעיף זה:

א. **ישות בעלת זכויות משתנות** (VIE) variable interest entity היא ישות הכפופה להוראות האיחוד בהתאם לסעיף זה.

ב. **הפסדים צפויים ותשואות שיעוריות צפויות** (Expected losses and expected residual returns) הם סכומים הנגזרים מתזרימי המזומנים הצפויים כמתואר בתקן FASB Concepts Statement No. 7, שימוש בתזרימי מזומנים וערך נוכחי במדידות חשבונאיות. אולם, הפסדים צפויים ותשואות שיעוריות צפויות מתייחסים לסכומים שהוונו והותאמו בדרכים אחרות לגורמים והנחות בשוק, ולא לאומדני תזרימי מזומנים שלא הוונו. סעיף 22.8 מציין אילו סכומים יובאו בחשבון בקביעת הפסדים צפויים ותשואות שיעוריות צפויות של ישות בעלת זכויות משתנות. **השוונת הצפויה** (Expected variability) היא סכום הערכים המוחלטים של התשואה השיעורית הצפויה ושל ההפסד הצפוי.

ג. **זכויות משתנות** (Variable interests) בישות בעלת זכויות משתנות הינן זכויות חוזיות, זכויות בעלות או זכויות כספיות אחרות בישות שמשתנות בהתאם לשינויים בשווי ההגון של הנכסים נטו של הישות, שאינם כוללים זכויות משתנות. זכויות בהון העצמי של הישות, עם או בלי זכויות הצבעה, יחשבו כזכויות משתנות, אם הישות היא ישות בעלת זכויות משתנות ובמידה שההשקעה היא בסיכון כמתואר בסעיף 22.5. סעיף 22.12 מסביר כיצד יש לקבוע אם זכות משתנה בנכסים מסוימים של ישות היא זכות משתנה בישות. נספח ב' בנספח ט"ו להוראות הדיווח לציבור מתאר סוגים שונים של זכויות משתנות ומסביר באופן כללי כיצד הן עשויות להשפיע על קביעת זהותו של הנהנה העיקרי של ישות בעלת זכויות משתנות.

ד. **נהנה עיקרי** (Primary beneficiary) הוא תאגיד שמאחד ישות בעלת זכויות משתנות בהתאם להוראות סעיף זה.

ה. **תמיכה פיננסית נחותה** (Subordinated financial support) מתייחסת לזכויות משתנות שיספגו את ההפסדים הצפויים של הישות, כולם או חלקם.

בחינה של תנאים, עסקאות והסדרים מהותיים

22.א2. לצורך יישום סעיף זה, יובאו בחשבון אך ורק תנאים, עסקאות והסדרים מהותיים (substantive), בין אם הם חוזיים ובין אם הם אינם חוזיים. ביישום הוראות סעיף זה יש להתעלם מכל תנאי, עסקה או הסדר שאין להם השפעה מהותית על (א) מעמדה של ישות כישות

* הערה: מספור הסעיפים הקטנים בסעיף זה תואם את מספור הסעיפים בתקן 167.

בעלת זכויות משתנות, (ב) כוחו (power) של תאגיד על ישות בעלת זכויות משתנות, או (ג) מחויבותו של תאגיד לספוג הפסדים או זכותו לקבל הטבות של הישות. יש להפעיל שיקול דעת, על סמך ניתוח של כל העובדות והנסיבות, כדי להבחין בין תנאים, עסקאות והסדרים מהותיים לבין תנאים, עסקאות והסדרים שאינם מהותיים.

השימוש במונח ישות (Entity)

22.3. לשם הנוחות, בסעיף זה, המונח ישות (entity) מתייחס לכל מבנה משפטי המשמש לניהול פעילויות או להחזקת נכסים. דוגמאות למבנים מסוג זה הם תאגידים, שותפויות, חברות בעירבון מוגבל, נאמנויות עם נותן מענק (grantor trusts) ונאמנויות אחרות. חלקים מישויות או קבוצת נכסים בתוך ישות לא יטופלו כישויות נפרדות לצורך יישום סעיף זה, אלא אם כן הישות כולה היא ישות בעלת זכויות משתנות. דוגמאות מסוימות כוללות: חטיבות, מחלקות, סניפים, וקבוצות נכסים הכפופים להתחייבויות שאינן מעניקות לנושה זכות חזרה (recourse) כלשהי לנכסים אחרים של הישות. חברות בנות בבעלות הרוב (majority-owned subsidiaries) הן ישויות נפרדות מחברות האם שלהן הכפופות לסעיף זה ועשויות להיות ישויות בעלות זכויות משתנות.

תחולה

22.4. סעיף זה מבהיר את היישום של סעיף 9 להוראות הדיווח לציבור. הסעיף חל על כל הישויות, למעט החריגים הבאים:

א. לא נכלל.

ב. לא נכלל.

ג. בוטל במקור.

ד. בוטל במקור.

ה. לא נכלל.^א

ו. לא נכלל.

ז. לא נכלל.

ח. תאגיד בנקאי אינו נדרש להעריך ישות המוגדרת כעסק (business) לפי הגדרת תקן דיווח כספי בינלאומי 3 בדבר צירופי עסקים (להלן בסעיף זה תקן 3), על מנת לקבוע אם הישות היא ישות בעלת זכויות משתנות לפי דרישות סעיף זה, אלא אם אחד או יותר מהתנאים הבאים מתקיימים (עם זאת, עבור ישויות שהורגו לפי סעיף קטן זה, יחולו כללי חשבונאות מקובלים אחרים):²

^א הערה a לתקן 167: לא נכלל.

² הערה מספר 2 לתקן 167: ישות שלא הוערכה בעבר כדי לקבוע אם היא ישות בעלת זכויות משתנות בשל סעיף קטן זה אינה נדרשת לעבור הערכה בתקופות עתידיות, כל עוד הישות ממשיכה לקיים את התנאים בסעיף קטן זה.

(1) התאגיד הבנקאי המדווח ו/או הצדדים הקשורים שלו (related parties)³ השתתפו באופן משמעותי בתכנון (design) או בתכנון מחדש (redesign) של הישות. אולם, תנאי זה לא יחול אם הישות היא מיזם משותף פעיל, הנשלט במשותף על ידי התאגיד הבנקאי המדווח ועל ידי צדדים בלתי תלויים, אחד או יותר, או על ידי זכייין (franchisee)⁴.

(2) הישות תוכננה כך שבמהות כל פעילויותיה כרוכות במעורבות של התאגיד הבנקאי המדווח והצדדים הקשורים שלו, או מבוצעות בשמם.

(3) התאגיד הבנקאי המדווח והצדדים הקשורים שלו מספקים לישות יותר ממחצית מהסכום של ההון העצמי, החוב הנחות וצורות אחרות של תמיכה פיננסית נחותה, בהתבסס על ניתוח של השווי ההוגן של הזכויות בישות.

(4) הפעילויות של הישות קשורות בעיקר לאיגוחים או לצורות אחרות של מימון מגובה נכסים (asset-backed) או להסכמי חכירה מסוג חוכר יחיד (single-lessee).

ט. תאגיד בנקאי לא יאחד ארגון ממשלתי או ישות פיננסית שהוקמה על ידי ארגון ממשלתי אלא אם הישות הפיננסית (1) אינה ארגון ממשלתי, ו- (2) משמשת את התאגיד העסקי באופן דומה לישות בעלת זכויות משתנות, תוך ניסיון לעקוף הוראות סעיף זה.

ישויות בעלות זכויות משתנות

22.5. ישות תהיה כפופה להוראות האיחוד בהתאם לסעיף זה, אם בהתאם לתכנון שלה (by design)⁵ מתקיים אחד או יותר מהתנאים המנויים בסעיפים א', ב' ו-ג' שלהלן:

א. סך ההשקעה בהון העצמי⁶ בסיכון אינה מספיקה כדי לאפשר לישות לממן את פעילויותיה מבלי שתמיכה פיננסית נחותה נוספת תסופק על ידי צדדים כלשהם, לרבות המחזיקים בהון העצמי (equity holders). למטרה זו, סך ההשקעה בהון העצמי שבסיכון:

(1) כוללת רק השקעות בהון העצמי בישות שמשתתפות באופן משמעותי ברווחים ובהפסדים, גם אם השקעות אלה אינן כוללות זכויות הצבעה.

(2) אינה כוללת זכויות בהון העצמי שהנפיקה הישות תמורת זכויות נחותות בישויות בעלות זכויות משתנות אחרות.

³ הערה מספר 3 לתקן 167: המונח **צדדים קשורים** (related parties), כפי שהוא משמש ברשימת תנאים זו, מתייחס לכל הצדדים המוגדרים בסעיף 22.16, למעט סוכנים דה-פקטו בהתאם לסעיף 22.16(ד).

⁴ הערה מספר 4 לתקן 167: המונח **זכייין** (franchisee) מוגדר בסעיף 26 של FASB 45, **הטיפול החשבונאי בהכנסות מעמלת זכייין**.

⁵ הערה מספר 5 לתקן 167: המונח "בהתאם לתכנון שלה" – מתייחס לישויות שמקיימות את התנאים המנויים בסעיף זה בגלל האופן שבו נבנו. לדוגמה ישות הנמצאת תחת שליטת המשקיעים בהון העצמי שלה, אשר במקור לא הייתה ישות בעלת זכויות משתנות, לא תיחפך לכזו בשל הפסדים תפעוליים.

⁶ הערה מספר 6 לתקן 167: ההשקעות בהון העצמי (equity investments) בישות הן זכויות שיש לדווח עליהן כהון עצמי (equity) בדוחות כספיים של ישות זו.

(3) אינה כוללת סכומים שניתנו למשקיע בהון העצמי במישרין או בעקיפין על ידי הישות או צדדים אחרים המעורבים בישות (לדוגמה באמצעות עמלות, תרומות או תשלומים אחרים וכו'), אלא אם נותן הסכום הינו חברה אם, חברה בת או ישות קרובה (affiliate) של המשקיע, אשר נדרש כי דוחותיהם הכספיים יכללו באותו סט של דוחות כספיים מאוחדים שבו נכללים הדוחות הכספיים של המשקיע.

(4) אינה כוללת סכומים שמימנו את המשקיע בהון העצמי (לדוגמה באמצעות הלוואות או ערבויות להלוואות) במישרין על ידי הישות או על ידי צדדים אחרים המעורבים בישות, אלא אם הצד האמור הינו חברה האם, חברה בת או ישות קרובה של המשקיע, אשר נדרש כי דוחותיהם הכספיים יכללו באותו סט של דוחות כספיים מאוחדים שבו נכללים הדוחות הכספיים של המשקיע.

סעיפים 22.9 ו- 22.10 דנים בסכום סך ההשקעה בהון העצמי בסיכון, הנדרשת על מנת לאפשר לישות לממן את פעילויותיה ללא תמיכה פיננסית נחותה נוספת.

ב. כקבוצה, חסר למחזיקים בהשקעה בהון העצמי בסיכון מאפיין כלשהו משלושת המאפיינים הבאים⁷:

(1) הכוח, באמצעות זכויות הצבעה או זכויות דומות, לכוון את הפעילויות של הישות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. למשקיעים אין כוח כאמור באמצעות זכויות הצבעה או זכויות דומות אם אין בעלים כלשהם המחזיקים בזכויות הצבעה או בזכויות דומות (כגון זכויות המוקנות לבעלי מניות רגילות בחברה או זכויות המוקנות לשותף כללי בשותפות).⁸ זכויות סילוק (kick-out rights)⁸ או זכויות משתתפות⁸ המוחזקות על ידי המחזיקים בהשקעה בהון העצמי בסיכון, לא ימנעו מזכויות, שאינן ההשקעה בהון העצמי, מלקיים מאפיין זה, אלא אם למחזיק יחיד בהון העצמי (לרבות צדדים קשורים וסוכנים בפועל (de facto) שלו) יש את היכולת החד-צדדית לממש זכויות כאלה. לחלופין, זכויות שאינן ההשקעה בהון העצמי בסיכון, אשר מקנות למחזיקי אותן זכויות סילוק או זכויות משתתפות, לא ימנעו מהמחזיקים בהון העצמי לקיים מאפיין זה, אלא אם לתאגיד יחיד (לרבות צדדים קשורים וסוכנים בפועל שלו) יש את היכולת החד-

⁷ הערה מספר 7 לתקן 167: אם זכויות שאינן ההשקעה בהון העצמי בסיכון, מקנות למחזיקים באותה השקעה מאפיינים אלה, או שזכויות שאינן ההשקעה בהון העצמי בסיכון מונעות מהמחזיקים בהשקעה להיות בעלי מאפיינים אלה, אזי הישות היא ישות בעלת זכויות משתנות.

⁸ הערה מספר 8 לתקן 167: תאגידים שאינם נשלטים על ידי המחזיק ברוב זכויות ההצבעה בגלל זכויות וטו של המיעוט, כפי שנידון ב- EITF Issue No. 96-16, "Investor's Accounting for an Investee When the Investor Has a Majority of the Voting Interest but the Minority Shareholder or Shareholders Have Certain Approval or Veto Rights", אינם ישויות בעלות זכויות משתנות, אם לבעלי המניות כקבוצה יש את הכוח לשלוט בתאגיד וההשקעה בהון העצמי מקיימת את הדרישות האחרות בסעיף זה.

⁸ הערה 8 לתקן 167: ראה הערות שוליים 15 ו-15 לתקן 167 בדבר הגדרות של זכויות סילוק (kick-out rights) וזכויות משתתפות (participating rights).

צדדית לממש זכויות אלה. בנוסף, מקבל ההחלטות (decision maker) לא ימנע מהמחזיקים בהון העצמי לקיים מאפיין זה, אלא אם העמלות המשולמות למקבל ההחלטות מייצגות זכות משתנה בהתבסס על סעיפים 22 ו- 23 בנספח ט"ו בהוראות הדיווח לציבור.

(2) המחויבות לספיגת הפסדים צפויים של הישות.⁹ למשקיע או למשקיעים אין מחויבות כזאת אם הם מוגנים במישרין או בעקיפין מפני ההפסדים הצפויים או שמובטחת להם תשואה על ידי הישות עצמה או על ידי צדדים אחרים שישי להם מעורבות בישות.

(3) הזכות לקבל את התשואות השיריות הצפויות של הישות. למשקיעים אין זכות זו אם תשואתם מוגבלת במסמכי ההתאגדות (governing documents) של הישות או בהסדרים עם מחזיקי זכויות משתנות אחרים או עם הישות.¹⁰

ג. בנוסף, המשקיעים בהון העצמי כקבוצה יחשבו כמשקיעים שאין להם את המאפיין שצוין בסעיף קטן ב. (1) לעיל אם (i) זכויות ההצבעה של חלק מהמשקיעים אינן פרופורציונאליות למחויבות שלהם לספוג את ההפסדים הצפויים של הישות, ו/או לזכויותיהם לקבל את התשואות השיריות הצפויות של הישות, וכן ו - (ii) במהות כל פעילויות הישות (לדוגמה, מתן מימון או רכישת נכסים) כרוכות במעורבות של או מנוהלות בשמו של, משקיע, שיש לו זכויות הצבעה מועטות באופן לא פרופורציונלי.¹¹ לצורך יישום דרישה זו, תאגידים בנקאיים צריכים להביא בחשבון את המחויבויות של כל צד לספוג הפסדים צפויים ואת הזכויות של כל צד לקבל תשואות שיריות צפויות, הקשורות לכל הזכויות של צד זה בישות, ולא רק להשקעה שלו בהון העצמי בסיכון.

22.6. ישות שחלות עליה הוראות סעיף זה נקראת ישות בעלת זכויות משתנות (Variable interest entity). ההשקעות או הזכויות האחרות שיספגו חלקים מההפסדים הצפויים של ישות בעלת זכויות משתנות או שיקבלו חלקים מהתשואות השיריות הצפויות של הישות נקראות זכויות משתנות (variable interests). הקביעה לראשונה אם ישות היא ישות בעלת זכויות משתנות תיעשה במועד שבו התאגיד הבנקאי הופך להיות מעורב (involved)¹² בישות. קביעה זו תתבסס

⁹ הערה מספר 9 לתקן 167: ראה דיון בהפסדים צפויים בסעיפים 22.8 ו-22.12.

¹⁰ הערה מספר 10 לתקן 167: לצורך זה, התשואה למשקיעים בהון העצמי אינה נחשבת מוגבלת כתוצאה מקיומן של אופציות למניות, חוב הניתן להמרה, או זכויות דומות מפני שאם האופציות במכשירים אלה ימומשו, המחזיקים בהן יהפכו למשקיעים נוספים בהון העצמי.

¹¹ הערה מספר 11 לתקן 167: הוראה זו הכרחית כדי למנוע מנהנה העיקרי להתחמק מאיחוד של ישות בעלת זכויות משתנות על ידי ארגון הישות עם זכויות הצבעה שאינן מהותיות. פעילויות, הכרוכות במעורבות או מנוהלות בשם, צדדים קשורים של משקיע שיש לו זכויות הצבעה מועטות באופן לא פרופורציונלי, יטופלו כאילו הן כרוכות במעורבות או מנוהלות בשם אותו משקיע. המונח **צדדים קשורים** בהערת שוליים זו מתייחס לכל הצדדים המוגדרים בסעיף 22.16, למעט סוכנים דה-פקטו תחת פריט 22.16(ד).

¹² הערה מספר 12 לתקן 167: לצורך סעיף זה, **מעורבות בישות** מתייחסת לזכויות בעלות, לזכויות חוזיות, או לזכויות כספיות אחרות שיתכן שיקבע שהן זכויות משתנות.

על הנסיבות באותו מועד, לרבות שינויים עתידיים הנדרשים במסמכי התאגדות קיימים ובהסדרים חוזיים קיימים.

- 22.7. סעיף זה לא יחול על ישות, שסעיף זה לא חל עליה בעבר, רק בגלל הפסדים שעולים על הפסדיה הצפויים שהקטינו את ההשקעה בהון העצמי. הקביעה לראשונה אם ישות הינה ישות בעלת זכויות משתנות תישקל מחדש אם מתרחש אחד או יותר מהאירועים הבאים:
- א. נערך שינוי במסמכי ההתאגדות של הישות או בהסדרים החוזיים, באופן שמשנה את המאפיינים או את ההלימות של ההשקעה בהון העצמי בסיכון בישות.
 - ב. ההשקעה בהון העצמי או חלק ממנה מוחזרים למשקיעים בהון העצמי, וזכויות אחרות הופכות להיות חשופות להפסדים צפויים של הישות.
 - ג. הישות מבצעת פעילויות נוספות או רוכשת נכסים נוספים, מעבר לאלו שהיו צפויים בעת הקמת הישות או במועד האחרון שבו התרחש אירוע שחייב לשקול מחדש, כמאוחר, אשר מגדילים את ההפסדים הצפויים של הישות.
 - ד. הישות קיבלה השקעה נוספת בהון העצמי בסיכון, או שהישות הפחיתה או שינתה את פעילויותיה באופן שהקטין את ההפסדים הצפויים שלה.
 - ה. שינויים בעובדות או בנסיבות התרחשו כך שמחזיקי ההשקעות בהון העצמי בסיכון, כקבוצה, איבדו את הכוח שנבע מזכויות הצבעה או מזכויות דומות באותן השקעות, לכוון (direct) את הפעילויות של הישות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.

הפסדים צפויים ותשואות שיוריות צפויות

- 22.8. הפסדים צפויים של ישות בעלת זכויות משתנות הינם השונות השלילית הצפויה בשווי ההוגן של הנכסים נטו שלה, שאינם זכויות משתנות. תשואות שיוריות צפויות של ישות בעלת זכויות משתנות הינן השונות החיובית הצפויה בשווי ההוגן של הנכסים נטו שלה, שאינם זכויות משתנות. השונות הצפויה בשווי ההוגן של הנכסים נטו כוללת שונות צפויה שנובעת מהתוצאות התפעוליות של הישות.
- 22.9. השקעה בהון עצמי בסיכון, הנמוכה מ- 10 אחוזים מסך נכסי הישות, לא תיחשב כמספקת כדי לאפשר לישות לממן את פעילויותיה ללא תמיכה פיננסית נחותה מעבר להשקעה בהון העצמי, אלא אם ניתן להוכיח (demonstrated) שההשקעה בהון העצמי מספקת. ההוכחה שההון העצמי מספק עשויה להתבסס על ניתוח כמותי או איכותי או צירוף של שניהם. במקרים מסוימים, הערכות איכותיות, לרבות, בין היתר, ההערכות האיכותיות המתוארות בסעיפים קטנים 9(א) ו-9(ב), יהיו ההערכות המכריעות בקביעה שההון העצמי בסיכון בישות הינו מספק. אם, לאחר מאמץ ראוי, לא ניתן להגיע למסקנה סבירה לגבי השאלה באיזו מידה ההון העצמי בסיכון בישות מספק, בהתבסס על שיקולים איכותיים בלבד, יש לבצע את הניתוחים כמותיים המשתמעים מסעיף קטן 9(ג) להלן. במקרים שבהם ההערכה האיכותית וההערכה הכמותית, כאשר הן נבחנות בנפרד, אינן מכריעות, יש לבסס את הקביעה בנוגע לשאלה האם ההון בסיכון מספק על שילוב של הניתוח האיכותי והכמותי.

- א. הישות הוכיחה שהיא יכולה לממן את פעילויותיה ללא תמיכה פיננסית נחותה נוספת.
- ב. לישות יש הון עצמי מושקע שגדול לפחות כמו ההון העצמי שיש לישויות אחרות המחזיקות רק נכסים דומים באיכות דומה, בסכומים דומים ופועלות ללא תמיכה פיננסית נחותה נוספת.
- ג. סכום ההון העצמי המושקע בישות עולה על אומדן ההפסדים הצפויים של הישות בהתבסס על ראיות כמותיות סבירות.
- 22.10. ישויות מסוימות עשויות לדרוש השקעה של הון עצמי בסיכון, העולה על 10 אחוזים מנכסיהן כדי לממן את פעילויותיהן, במיוחד אם הן עוסקות בפעילויות בעלות סיכון גבוה או מחזיקות בנכסים בעלי סיכון גבוה, או שיש להן חשיפה לסיכונים שאינם משתקפים בסכומים המדווחים של הנכסים או ההתחייבויות של הישויות. החזקה (presumption) בסעיף 22.9 אינה פוטרת תאגיד בנקאי מהאחריות לקבוע האם ישות מסוימת, שיש לתאגיד הבנקאי מעורבות בה, זקוקה להשקעה הונית בסיכון העולה על 10 אחוזים מנכסיה כדי לממן את פעילויותיה ללא תמיכה פיננסית נחותה מעבר להשקעה בהון העצמי.

תאגידים בשלב פיתוח

- 22.11. משום שבחינה מחדש האם על ישות חל סעיף זה נדרשת רק בנסיבות מסוימות, ישנה חשיבות רבה ליישום הפרשנות לראשונה לגבי ישות שנמצאת בשלב הפיתוח¹³. ישות בשלב פיתוח היא ישות בעלת זכויות משתנות אם מתקיים אחד התנאים בסעיף 22.5. ישות בשלב פיתוח אינה מקיימת את התנאי בסעיף 22.5(א) לעיל אם ניתן להראות שההון העצמי שהושקע בישות מספק כדי לאפשר לה לממן את פעילויותיה הנוכחיות (לדוגמה, אם ישות השיגה כבר מימון ללא תמיכה פיננסית נחותה נוספת) והוראות במסמכי ההתאגדות ובהסדרים חוזיים של הישות מאפשרים השקעות נוספות בהון העצמי. יחד עם זאת, השאלה האם קיימת כמות מספקת של השקעה בהון העצמי תיבחן מחדש כנדרש בסעיף 22.7, לדוגמה, כאשר הישות מבצעת פעילויות נוספות או רוכשת נכסים נוספים.

זכויות משתנות וזכויות בנכסים מסוימים (specified) של ישות בעלת זכויות משתנות

- 22.12. זכות משתנה בנכסים מסוימים (specified) של ישות בעלת זכויות משתנות (כגון ערבות או זכות שיוirית נחותה "subordinated residual interest") תיחשב כזכות משתנה בישות רק אם השווי ההוגן של הנכסים המסוימים עולה על מחצית מסך השווי ההוגן של נכסי הישות או אם למחזיק יש זכות משתנה אחרת בישות בכללותה (למעט זכויות שאינן משמעותיות או שהשונויות

¹³ הערה מספר 13 לתקן 167: קווים מנחים לזיהוי תאגיד בשלב הפיתוח מובאים בסעיפים 8 ו-9 לתקן 7 FASB, טיפול חשבונאי ודיווח על ידי ארגונים בשלב הפיתוח (Accounting and Reporting by Development Stage Enterprises).

שלהן נמוכה או לא קיימת).¹⁴ ההפסדים הצפויים והתשואות השיוריות הצפויות המיוחסים לזכויות המשתנות בנכסים מסוימים של ישות בעלת זכויות משתנות ייחשבו כהפסדים צפויים וכתשואות שיוריות צפויות של הישות, רק אם הזכות המשתנה הזו תיחשב לזכות משתנה בישות. הפסדים צפויים הקשורים לזכויות משתנות בנכסים מסוימים לא ייחשבו כחלק מההפסדים הצפויים של הישות כדי לקבוע את הלימות (adequacy) ההון בסיכון בישות או כדי לזהות את הנהנה העיקרי, אלא אם הנכסים המסוימים מהווים את מרבית נכסי הישות. לדוגמה, הפסדים צפויים שנספגים על ידי ערב (guarantor) לערך השירי של נכס מוחקר, לא ייחשבו להפסדים צפויים של ישות בעלת זכויות משתנות אם השווי ההוגן של הנכס המוכר לא מהווה את רוב השווי ההוגן מסך נכסי הישות.

22.13. תאגיד בנקאי עם זכות משתנה בנכסים מסוימים של ישות בעלת זכויות משתנות יטפל בחלק מהישות כישות נפרדת בעלת זכויות משתנות אם הנכסים המסוימים (וחיזוקי אשראי קשורים, אם ישנם) הינם במהות (essentially) המקור היחיד לתשלום התחייבויות מסוימות (specified) או זכויות אחרות מסוימות (specified).¹⁵ דרישה זו לא תחול אלא אם נקבע שהישות היא ישות בעלת זכויות משתנות. אם תאגיד אחד נדרש לאחד חלק נפרד מישות בעלת זכויות משתנות, שאר המחזיקים בזכויות משתנות לא יראו באותו חלק כחלק מהישות בעלת הזכויות המשתנות הגדולה יותר.

איחוד בהתבסס על זכויות משתנות

22.14. תאגיד בנקאי יאחד ישות בעלת זכויות משתנות, כאשר יש לתאגיד הבנקאי זכות משתנה (או צירוף (combination) של זכויות משתנות) המעניקה לתאגיד בנקאי זכות פיננסית שמקנה שליטה בהתבסס על הוראות סעיפים 22.14 – 22.14. התאגיד הבנקאי שמאחד ישות בעלת זכויות משתנות ייקרא הנהנה העיקרי (primary beneficiary) של אותה ישות.

22.14. תאגיד בנקאי שיש לו זכויות משתנות בישות בעלת זכויות משתנות יעריך האם התאגיד הבנקאי מחזיק בזכות פיננסית שמקנה שליטה בישות, והאם, כתוצאה מכך, הוא הנהנה העיקרי של הישות. הערכה זו תכלול בחינה של מאפייני הזכויות המשתנות של התאגיד הבנקאי ומעורבות אחרות (לרבות מעורבות של צדדים קשורים וסוכנים בפועל (de facto)¹⁵, אם קיימות, בישות בעלת הזכויות המשתנות, וכן בחינה של המעורבות של שאר מחזיקי הזכויות המשתנות. בנוסף, הערכה זו תביא בחשבון את מטרת הישות ואת תכנונה (design), לרבות הסיכונים שהישות תוכננה ליצור ולהעביר אל מחזיקי הזכויות המשתנות שלה. התאגיד

¹⁴ הערה מספר 14 לתקן 167: החרגה זו נחוצה כדי למנוע מתאגיד, שהיה עשוי להיחשב הנהנה העיקרי (primary beneficiary) של ישות בעלת זכויות משתנות, אפשרות לעקוף את דרישות האיחוד על ידי הסדרת החזקה בזכויות שוליות לצדדים אחרים בנכסים מסוימים בישות בעלת זכויות משתנות.

¹⁵ הערה מספר 15 לתקן 167: החלקים של ישות בעלת זכויות משתנות המוזכרים בסעיף זה לעתים נקראים "silos".

¹⁵ הערה מספר 15 לתקן 167: ראה בסעיף 22.16 הנחיות בדבר צדדים קשורים וסוכנים בפועל (de facto).

הבנקאי ייחשב לבעל זכות פיננסית שמקנה שליטה בישות בעלת זכויות משתנות אם יש לו את שני המאפיינים הבאים:

א. הכוח (the power) לכוון (direct) את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות, שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר (most significantly impact) על ביצועיה הכלכליים של הישות.

ב. המחויבות לספוג הפסדים של הישות, שעשויים פוטנציאלית להיות משמעותיים (potentially significant) לישות בעלת הזכויות המשתנות, או הזכות לקבל הטבות מהישות שעשויות פוטנציאלית להיות משמעותיות לישות בעלת הזכויות המשתנות. הגישה הכמותית המתוארת בסעיף 22.8 אינה נדרשת ולא תהיה הגורם היחיד שיקבע האם לתאגיד הבנקאי יש מחויבויות או זכויות כאמור.

רק תאגיד אחד, אם בכלל, צפוי להיות מזוהה כנהנה העיקרי (primary beneficiary) של ישות בעלת זכויות משתנות. למרות שיתכן שליותר מתאגיד אחד יהיה את המאפיין המפורט בסעיף 22.14 א.ב., רק לתאגיד אחד, אם בכלל, יהיה את הכוח לכוון את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות, שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.

22.14 ב. תאגיד בנקאי חייב לזהות אילו פעילויות משפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות, ולקבוע אם יש לו את הכוח לכוון פעילויות אלו. יכולת (ability) של תאגיד לכוון פעילויות של ישות כאשר עולות נסיבות או מתרחשים אירועים, מהווה כוח, אם יכולת זו מתייחסת לפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. תאגיד לא חייב לממש את כוחו כדי שיהיה בידיו הכוח לכוון את הפעילויות של ישות.

22.14 ג. הקביעה של תאגיד בנקאי, בנוגע לשאלה האם יש לו את הכוח לכוון את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות, שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות, לא תושפע מקיומן של זכויות סילוק (kick-out)²¹⁵ או זכויות משתנות²¹⁵, אלא אם לתאגיד יחיד (לרבות צדדים קשורים וסוכנים בפועל שלו) יש יכולת חד-צדדית לממש זכויות

²¹⁵ הערה מספר 15 בתקן 167: זכויות סילוק (kick-out rights) הן היכולת לסלק את התאגיד שיש לו את הכוח לכוון את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. דרישה זו מוגבלת לניתוח ספציפי זה ואינה חלה על עסקאות המטופלות בהתאם לכללי חשבונאות אחרים, כגון EITF Issue No. 04-5, "קביעה אם השותף הכללי, או השותפים הכלליים כקבוצה, שולטים בשותפות מוגבלת או בישות דומה כאשר לשותפים המוגבלים יש זכויות מסוימות"

²¹⁵ הערה מספר 15 בתקן 167: זכויות משתנות (participating rights) הן היכולת לחסום את הפעולות שבאמצעותן תאגיד מממש את יכולתו לכוון את פעילויות ישות בעלת זכויות משתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. דרישה זו מוגבלת לניתוח ספציפי זה ואינה חלה על עסקאות המטופלות בהתאם לכללי חשבונאות אחרים, כגון EITF Issue No. 96-16, "טיפול חשבונאי על ידי משקיע במושקע כאשר המשקיע מחזיק ברוב זכויות ההצבעה אך לבעל מניות המיעוט זכויות אישור מסוימות או זכויות וטו".

סילוק או זכויות משתתפות אלו. תאגיד יחיד (לרבות צדדים קשורים וסוכנים בפועל שלו), שיש לו יכולת חד-צדדית לממש זכויות סילוק או זכויות משתתפות, עשוי להיות הצד בעל הכוח לכוון את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתתפות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. זכויות הגנה (protective right) המוחזקות על ידי צדדים אחרים אינן שוללות מתאגיד את הכוח לכוון את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות, שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. זכויות הגנה מתוכננות כדי להגן על הזכויות של הצד המחזיק באותן זכויות, מבלי להעניק לצד זה זכות פיננסית שמקנה שליטה בישות אליה הן מתייחסות.. זכויות הגנה כוללות, לדוגמה :

א. זכויות אישור או זכויות וטו המוענקות לצדדים אחרים שאינן משפיעות על הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. לעיתים קרובות, זכויות הגנה חלות על שינויים יסודיים (fundamental changes) בפעילויות של ישות או חלות רק בנסיבות יוצאות דופן. לדוגמה :

(1) יתכן שלמלווה יהיו זכויות המגנות עליו מפני הסיכון שהישות תשנה את פעילויותיה לרעת המלווה, כגון מכירת נכסים חשובים או ביצוע פעילויות משמנות את סיכון האשראי של הישות.

(2) יתכן שלבעלי זכויות אחרים תהיה זכות לאשר יציאת הון מעל סכום מסוים או זכות לאשר הנפקת מניות או מכשירי חוב.

ב. היכולת להדיח את התאגיד שיש לו זכות פיננסית שמקנה שליטה בישות, בנסיבות כגון פשיטת רגל או הפרת חוזה על ידי אותו תאגיד.

ג. הגבלות על הפעילויות התפעוליות של ישות. לדוגמה, הסכם זיכיון, שבו הישות היא הזכיון (franchisee), עשוי להגביל פעילויות מסוימות של הישות, אך יתכן שלא ייתן למעניק הזיכיון (franchisor) זכות פיננסית שמקנה שליטה בזכיון. יתכן שזכויות אלו עשויות יגנו רק על המותג של מעניק הזיכיון.

22.14. אם תאגיד בנקאי קובע כי הכוח, למעשה, משותף (shared) בין מספר צדדים לא קשורים כך שלאף אחד מהצדדים אין את הכוח לכוון את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות, שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות, אזי אין צד כלשהו שהוא הנהנה העיקרי. הכוח משותף אם יש לשני צדדים לא קשורים או יותר, את הכוח לכוון ביחד את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות, ואם ההחלטות לגבי אותן פעילויות דורשות את הסכמת כל אחד הצדדים שחולקים את הכוח. אם תאגיד בנקאי הסיק כי הכוח אינו משותף, אך הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות מכוונות על ידי מספר צדדים לא קשורים, ואופי הפעילויות שכל אחד מהצדדים מכוון הוא זהה, אזי הצד, אם קיים, שיש לו את הכוח לגבי רוב הפעילויות הללו ייחשב לצד שיש לו את המאפיין המפורט בסעיף א.14.22.

14.ה22. אם הפעילויות שמשפיעות על ביצועיה הכלכליים של הישות מכוונות על ידי מספר צדדים לא קשורים, ואופי הפעילויות שכל אחד מהצדדים מכוון אינו זהה, אזי התאגיד הבנקאי יזהה לאיזה צד הכוח לכוון את פעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. לצד אחד יהיה את הכוח זה, ואותו הצד ייחשב לצד שיש לו את המאפיין המפורט בסעיף א.14.א22.

14.ו22. למרות שיתכן שתאגיד יהיה מעורב באופן משמעותי בתכנון (design) של ישות, מעורבות זו, כשלעצמה, אינה קובעת שתאגיד זה הוא התאגיד שיש לו את הכוח לכוון את הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. עם זאת, מעורבות זו עשויה להצביע על כך שלתאגיד היו הזדמנות ותמריץ לקבוע הסדרים שכתוצאה מהם התאגיד יהיה המחזיק בזכויות משתנות שיש לו כוח כאמור. לדוגמה, אם למממן (sponsor) יש אחריות פיננסית מפורשת או משתמעת (implicit) להבטיח שהישות פועלת כמתוכנן, יתכן שהמממן ערך הסדרים שכתוצאה מהם המממן הוא התאגיד שיש לו את הכוח לכוון את הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.

14.ז22. יש לתת את הדעת למצבים שבהם זכות כלכלית של תאגיד בישות בעלת זכויות משתנות, לרבות מחויבותו לספוג הפסדים או זכותו לקבל הטבות, גדולה באופן בלתי פרופורציונאלי מהכוח המוצהר שלו (stated power) לכוון את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. למרות שגורם זה לא נועד להיות גורם מכריע בזיהוי הנהנה העיקרי, רמת הזכות הכלכלית של תאגיד עשויה להיות אינדיקציה לכמות הכוח שמחזיק תאגיד זה.

15.22. בוטל במקור.

צדדים קשורים

16.22. לצורך הקביעה האם תאגיד בנקאי הוא הנהנה העיקרי בישות בעלת זכויות משתנות, תאגיד בנקאי עם זכויות משתנות יטפל בזכויות משתנות באותה ישות המוחזקות על ידי הצדדים הקשורים שלו כזכויות משתנות שלו. לצורך סעיף זה, המונח **צדדים קשורים** (related parties) כולל בעלי עניין וצדדים קשורים, כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור, וכן צדדים אחרים מסוימים שפועלים כסוכנים בפועל (de facto agents) של המחזיק בזכויות המשתנות, או שהמחזיק בזכויות המשתנות הוא סוכן בפועל שלהם (de facto principals). הצדדים המפורטים להלן ייחשבו סוכנים בפועל (de facto) של תאגיד :

א. צד שאינו יכול לממן את פעילויותיו ללא תמיכה פיננסית נחותה מהתאגיד, לדוגמא: ישות בעלת זכויות משתנות אחרת שבה התאגיד הינו הנהנה העיקרי.

ב. צד שקיבל את זכויותיו כתרומה או הלוואה מהתאגיד.

ג. מנהל, עובד או חבר בדירקטוריון של התאגיד (governing board).

ד. צד שיש לו הסכם לפיו הצד לא יכול למכור, להעביר או לשעבד את זכויותיו בישות ללא אישור מוקדם מהתאגיד. הזכות לאישור מוקדם יוצרת קשרי סוכנות בפועל רק אם זכות זו יכולה להגביל את היכולת של צד אחר לנהל את הסיכונים הכלכליים או לממש את ההטבות הכלכליות מהזכויות שלו בישות בעלת זכויות משתנות באמצעות מכירה, העברה או שעבוד של אותן זכויות. אולם, קשרי סוכנות בפועל לא יתקיימו, אם לתאגיד ולצד יש זכות לאישור מוקדם והזכויות מבוססות על תנאים שסוכמו הדדית בין צדדים בלתי תלויים שפועלים מרצון.

ה. צד שיש לו קשר עסקי קרוב כגון הקשר בין ספק שירות מקצועי לבין אחד מלקוחותיו המשמעותיים.

22.17. במצבים שבהם התאגיד הבנקאי מסיק כי אין לו ואין לאף אחד מהצדדים הקשורים שלו את המאפיינים המפורטים בסעיפים א.22.14 ו- ב.22.14, אך כקבוצה, התאגיד הבנקאי והצדדים הקשורים שלו (כולל הסוכנים בפועל המתוארים בסעיף 22.16) יש את המאפיינים הללו, אזי הצד בתוך הקבוצה של הצדדים הקשורים שקרוב באופן ההדוק ביותר (most closely associated) לישות בעלת הזכויות המשתנות, הוא הנהנה העיקרי. הקביעה איזה צד, בתוך קבוצה של צדדים קשורים, הוא הצד שקרוב באופן ההדוק ביותר לישות בעלת הזכויות המשתנות, דורשת שיקול דעת ותבוסס על ניתוח של כל העובדות והנסיבות הרלוונטיות, לרבות:

א. קיום של קשרי סוכנות (principal-agency) בין הצדדים בתוך הקבוצה של הצדדים הקשורים.

ב. הקשרים והחשיבות של פעילויות הישות בעלת הזכויות המשתנות לצדדים השונים בתוך קבוצת הצדדים הקשורים.

ג. החשיפה של צד לשונות הקשורה לביצועים הכלכליים הצפויים של הישות בעלת הזכויות המשתנות.

ד. התכנון של הישות בעלת הזכויות המשתנות.

מדידה לראשונה

22.18. במצב שבו הנהנה העיקרי של ישות בעלת זכויות משתנות והישות בעלת הזכויות המשתנות נמצאים תחת שליטה משותפת, הנהנה העיקרי ימדוד לראשונה את הנכסים, ההתחייבויות ואת הזכויות שאינן מקנות שליטה¹⁶ של הישות בעלת הזכויות המשתנות, בסכומים שבהם הם רשומים בספרי התאגיד ששולט בישות בעלת הזכויות המשתנות (או היו נרשמים אם התאגיד היה מפרסם דוחות כספיים הערוכים לפי כללי חשבונאות מקובלים).

22.19. סעיפים 22.20 ו- 22.21 קובעים הנחיות למקרים שבהם הנהנה העיקרי והישות בעלת הזכויות המשתנות אינם נמצאים תחת שליטה משותפת.

¹⁶ הערה מספר 16 לתקן 167: לא נכלל.

22.20. האיחוד לראשונה של ישות בעלת זכויות משתנות המהווה עסק (business)^{N16} הינו צירוף עסקים ויטופל חשבונאית בהתאם להוראות סעיף 9 להוראות הדיווח לציבור ותקן 3.

22.21. אם תאגיד בנקאי הופך לנהנה העיקרי של ישות בעלת זכויות משתנות שאיננה עסק :

- א. התאגיד הבנקאי (הנהנה העיקרי) ימדוד ויכיר לראשונה בנכסים (למעט מוניטין) ובהתחייבויות של הישות בעלת הזכויות המשתנות בהתאם לסעיף 9 ותקן 3. אולם, הנהנה העיקרי ימדוד לראשונה נכסים והתחייבויות, שהוא העביר לאותה ישות בעלת זכויות משתנות במועד שבו התאגיד הבנקאי הפך לנהנה העיקרי, לאחריו או זמן קצר לפניו, בסכומים זהים לסכומים שבהם הנכסים וההתחייבויות היו נמדדים, אילו הם לא היו מועברים. לא יוכר רווח או הפסד כלשהו בשל ההעברות האמורות.
- ב. הנהנה עיקרי יכיר ברווח או בהפסד בגין ההפרש שבין (1) סכום השווי ההוגן של תמורה כלשהי ששולמה, השווי ההוגן של זכויות שאינן מקנות שליטה, והסכום המדווח של זכויות כלשהן שהוחזקו קודם לכן, לבין (2) הסכום נטו של הנכסים המזוהים וההתחייבויות של ישות בעלת זכויות משתנות שהוכרו ונמדדו בהתאם לסעיף 9 ותקן 3. אם הישות בעלת הזכויות המשתנות איננה עסק (business), לא יוכר מוניטין כלשהו.

הטיפול החשבונאי לאחר המדידה לראשונה

22.22. הכללים לאיחוד דוחות כספיים בסעיף 9 להוראות הדיווח לציבור ובתקן חשבונאות בינלאומי 27 בדבר דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים (להלן בסעיף זה - תקן 27) חלים על הטיפול החשבונאי של נהנה עיקרי בעת איחוד ישויות בעלות זכויות משתנות. לאחר המדידה לראשונה, הנכסים, ההתחייבויות והזכויות שאינן מקנות שליטה של ישות בעלת זכויות משתנות שאוחדה, יטופלו חשבונאית בדוחות הכספיים המאוחדים כאילו הישות אוחדה בהתבסס על זכויות הצבעה. כל הכללים החשבונאיים הייחודיים שחלים על סוג העסק שבו פועלת הישות בעלת הזכויות המשתנות, ייושמו באותו אופן שהיו מיושמים על חברה בת מאוחדת. התאגיד הבנקאי יפעל בדוחות הכספיים המאוחדים על פי הדרישות לעניין ביטול יתרות ועסקאות הדדיות ולעניינים אחרים המתוארים בסעיף 9 ותקן 27. עמלות או מקורות אחרים של הכנסות או הוצאות בין הנהנה העיקרי לבין הישות המאוחדת בעלת הזכויות המשתנות יבוטלו מול הוצאות או הכנסות קשורות של ישות בעלת הזכויות המשתנות. כתוצאה מכך ההשפעה של הביטול על ההכנסה או הוצאה נטו של ישות בעלת זכויות משתנות ייוחסו לנהנה העיקרי (ולא לזכויות שאינן מקנות שליטה) בדוחות הכספיים המאוחדים. אם התאגיד הבנקאי נדרש להפסיק לאחד (deconsolidate) ישות בעלת זכויות משתנות, הוא יפעל בהתאם להנחיות להפסקת איחוד של חברות בנות בהוראות הדיווח לציבור ובתקן 27.

הצגה

22.22. תאגיד בנקאי יציג בנפרד בגוף המאזן (א) נכסים של ישות מאוחדת בעלת זכויות משתנות שניתן להשתמש בהם רק לצורך סילוק מחויבויות של הישות המאוחדת בעלת הזכויות

^{N16} הערה מספר 16א לתקן 167 : תקן 3 כולל הנחיות לקביעה האם ישות הינה עסק.

המשתנות ו (ב) התחייבויות של ישות מאוחדת בעלת זכויות משתנות שעבורן לנושים (או למחזיקים בזכויות המוטב) אין חזרה לרכוש הכללי (general credit) של הנהנה העיקרי.

גילוי

22.22. המטרות העיקריות של הגילויים הנדרשים בסעיפים 22.26-22.22. הן לספק למשתמשי הדוחות הכספיים הבנה בדבר :

א. ההחלטות וההנחות המשמעותיות ששימשו את התאגיד בנקאי כדי לקבוע אם הוא חייב לאחד ישות בעלת זכויות משתנות ו/או לגלות מידע על מעורבותו בישות בעלת זכויות משתנות.

ב. מהות ההגבלות על נכסי ישות מאוחדת בעלת זכויות משתנות ועל הסילוק של התחייבויותיה שדווחו על ידי התאגיד הבנקאי במאזן, לרבות היתרות המאזניות של נכסים והתחייבויות אלה.

ג. המהות והסיכונים הקשורים למעורבות התאגיד הבנקאי בישות בעלת הזכויות המשתנות, והשינויים בהם.

ד. כיצד מעורבות התאגיד הבנקאי בישות בעלת הזכויות המשתנות משפיעה על מצבו הכספי של התאגיד הבנקאי, על ביצועיו הפיננסיים, ועל תזרימי המזומנים שלו. תאגיד בנקאי יתחשב במטרות כלליות אלו בעת מתן הגילויים הנדרשים בסעיף זה. כדי להשיג מטרות אלו, ייתכן שיהיה על התאגיד הבנקאי להוסיף על הגילויים הנדרשים כמפורט בסעיפים 22.26-22.22, בהתאם לעובדות ולנסיבות הקשורות לישות בעלת הזכויות המשתנות ובהתאם לזכויותיו של התאגיד הבנקאי באותה ישות.

22.22. ניתן לדווח על הגילויים על ישויות בעלות זכויות משתנות על ידי קיבוץ (in the aggregate) של ישויות דומות, אם הדיווח הנפרד לא יספק מידע שימושי יותר למשתמשי הדוחות הכספיים. התאגיד הבנקאי ייתן גילוי לאופן הקיבוץ של ישויות דומות ויבחין בין :

א. ישויות בעלות זכויות משתנות שלא אוחדו מפני שהתאגיד הבנקאי אינו הנהנה העיקרי, אך מחזיק בזכויות משתנות.

ב. ישויות בעלות זכויות משתנות שאוחדו.

בעת הקביעה האם לקבץ ישויות בעלות זכויות משתנות, התאגיד הבנקאי ישקול מידע כמותי ואיכותי אודות מאפייני הסיכונים וההטבות השונים של כל ישות בעלת זכויות משתנות ואת החשיבות של כל ישות בעלת זכויות משתנות לתאגיד הבנקאי. הגילויים יוצגו באופן שמבהיר היטב למשתמשי הדוחות הכספיים את מהות ואת מידת המעורבות של התאגיד הבנקאי בישויות בעלות זכויות משתנות.

22.22. תאגיד בנקאי יקבע, לאור העובדות והנסיבות, מהי רמת הפירוט שעליו לספק כדי למלא את הדרישות המפורטות בסעיף זה. תאגיד בנקאי יקבע גם כיצד עליו לקבץ מידע כדי להציג את המעורבויות הכוללות שלו בישויות בעלות זכויות משתנות שיש להן מאפייני סיכון שונים. על התאגיד הבנקאי למצוא את האיזון בין הסתרת מידע חשוב כתוצאה מקיבוץ מופרז לבין

העמסת יתר של הדוחות הכספיים בפרטים עודפים שיתכן שלא יסייעו למשתמשי הדוחות הכספיים בהבנת מצבו הכספי של התאגיד הבנקאי. לדוגמה, תאגיד בנקאי לא יסתיר מידע חשוב על ידי הכללתו יחד עם כמות גדולה של פרטים לא משמעותיים. בדומה, תאגיד בנקאי לא ייתן גילוי למידע שהוא כה מקובץ כך שהוא יטשטש הבדלים חשובים בין סוגי המעורבות או הסיכונים הנלווים.

ה22. בנוסף לגילויים הנדרשים בהוראות אחרות, תאגיד בנקאי שהינו הנהנה העיקרי של ישות בעלת זכויות משתנות¹⁶ או תאגיד בנקאי, המחזיק בזכויות משתנות בישות בעלת זכויות משתנות, אך אינו הנהנה העיקרי של הישות, ייתן גילוי בדבר:

א. השיטה שלו לקביעה האם התאגיד הבנקאי הינו הנהנה העיקרי של ישות בעלת זכויות משתנות, לרבות בין היתר, ההחלטות וההנחות המשמעותיות בהן נעשה שימוש. לדוגמה, אחת הדרכים למלא דרישת גילוי זו תהיה לספק מידע לגבי סוגי המעורבויות שהתאגיד הבנקאי חושב שהן משמעותיות, בתוספת מידע על האופן בו נבחנו מעורבויות משמעותיות כדי לקבוע אם התאגיד הבנקאי הוא הנהנה העיקרי.

ב. אם חל שינוי בעובדות ובנסיבות, כך שבדוחות הכספיים האחרונים השתנתה המסקנה לאחד ישות בעלת זכויות משתנות (לדוגמה, ישות בעלת זכויות משתנות אוחדה בעבר וכעת היא אינה מאוחדת), הגורמים העיקריים שגרמו לשינוי וההשפעה על הדוחות הכספיים של התאגיד הבנקאי.

ג. האם התאגיד הבנקאי סיפק לישות בעלת זכויות משתנות תמיכה פיננסית או תמיכה אחרת (במפורש או במשתמע) במהלך התקופות המוצגות, שלא נדרש ממנו לספק חוזית בעבר, או האם יש בכוונת התאגיד הבנקאי לספק תמיכה כזאת, לרבות:

- (1) סוג התמיכה וסכומה, לרבות מצבים שבהם התאגיד הבנקאי סייע לישות בעלת הזכויות המשתנות בהשגת סוג אחר של תמיכה.
- (2) הסיבות העיקריות להענקת התמיכה.

ד. מידע איכותי וכמותי לגבי מעורבות התאגיד הבנקאי(בהתחשב בהסכמים מפורשים ובזכויות משתנות משתמעות¹⁶) בישות בעלת זכויות משתנות, לרבות אך ללא רק, האופי, המטרה, ההיקף, והפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות, וכיצד הישות ממומנת.

ה22.23. הנהנה העיקרי של ישות בעלת זכויות משתנות שהיא עסק (business) ייתן את הגילויים הנדרשים בסעיף 9 ותקן 3. הנהנה העיקרי של ישות בעלת זכויות משתנות שאינה עסק ייתן גילוי לסכום רווח או הפסד כלשהו שהוכר באיחוד לראשונה של ישות בעלת זכויות משתנות.

¹⁶ הערה מספר 16 לתקן 167: ישות בעלת זכויות משתנות יכולה להנפיק זכויות הצבעה הוניות, והתאגיד שמחזיק במרבית זכויות ההצבעה עשוי גם להיות הנהנה העיקרי של הישות. במצב האמור, ואם הישות עונה על ההגדרה של עסק (business) כמפורט בתקן 3 ונכסי הישות יכולים לשמש למטרות אחרות מלבד לצורך סילוק מחויבויות הישות, לא נדרשים הגילויים המפורטים בסעיפים ה22.23 ו-22.23.

¹⁶ הערה מספר 16 לתקן 167: תקן FSP FIN 46(R)-5, זכויות משתנות משתמעות תחת פרשות FASB 46 (מתוקן בדצמבר 2003), מספק הנחיות כיצד לקבוע אם תאגיד מחזיק בזכויות משתנות משתמעות בישות בעלת זכויות משתנות.

22.א.23. בנוסף לגילוי שנדרש לפי הוראות הדיווח לציבור וכללי חשבונאות מקובלים, הנהנה העיקרי של ישות בעלת זכויות משתנות¹⁷ ייתן גילוי בדבר :

א. היתרות המאזניות והסיווג של הנכסים וההתחייבויות של ישות בעלת זכויות משתנות במאזן שאוחדו בהתאם לסעיף זה, לרבות מידע איכותי בדבר הקשרים בין נכסים והתחייבויות אלו. לדוגמה, אם ניתן להשתמש בנכסי הישות בעלת הזכויות המשתנות אך ורק לצורך סילוק מחויבויות של ישות בעלת זכויות משתנות, התאגיד הבנקאי יגלה מידע איכותי על מהות ההגבלות על נכסים אלו.

ב. אם לנושים (או למחזיקי זכויות המוטב) של ישות בעלת זכויות משתנות שאוחדה אין חזרה לרכוש הכללי (general credit) של הנהנה העיקרי, יש לתת גילוי לעובדה זו.

ג. תנאי ההסדרים, תוך מתן ביטוי להסדרים מפורשים ולזכויות משתנות משתמעות שעשויות לדרוש מהתאגיד הבנקאי לספק תמיכה פיננסית (לדוגמה, הסדרי נזילות ומחויבויות לרכישת נכסים) לישות בעלת הזכויות המשתנות, לרבות אירועים או נסיבות שעשויים לחשוף את התאגיד הבנקאי להפסד.

22.24. בנוסף לגילויים הנדרשים בהוראות הדיווח לציבור וכללי חשבונאות מקובלים אחרים, תאגיד בנקאי שמחזיק זכויות משתנות בישות בעלת זכויות משתנות, אך אינו הנהנה העיקרי בישות בעלת זכויות משתנות, ייתן גילוי בדבר :

א. היתרות המאזניות והסיווג של הנכסים וההתחייבויות במאזן התאגיד הבנקאי הקשורים לזכויות המשתנות של התאגיד הבנקאי בישות בעלת הזכויות המשתנות.

ב. החשיפה המקסימלית של התאגיד הבנקאי להפסדים כתוצאה ממעורבותו בישות בעלת הזכויות המשתנות, לרבות האופן שבו נקבעת החשיפה המקסימלית והמקורות המשמעותיים של חשיפת התאגיד הבנקאי לישות בעלת הזכויות המשתנות. אם לא ניתן לכמת את החשיפה המקסימלית של התאגיד הבנקאי להפסד כתוצאה ממעורבותו בישות בעלת הזכויות המשתנות, ייתן גילוי לעובדה זו.

ג. השוואת היתרות המאזניות של הנכסים וההתחייבויות בטבלה, כנדרש בסעיף קטן (א) לעיל, והחשיפה המקסימלית של התאגיד הבנקאי להפסד, כנדרש בסעיף קטן (ב) לעיל. תאגיד בנקאי יספק מידע איכותי וכמותי כדי לאפשר למשתמשי הדוחות הכספיים להבין את ההבדלים בין שני הסכומים. דיון זה יכלול, בין היתר, את תנאי ההסכמים, תוך מתן ביטוי להסכמים מפורשים וגם לזכויות משתנות משתמעות, שעשויות לחייב את התאגיד לספק תמיכה פיננסית (לדוגמה, הסכמי נזילות ומחויבויות לרכישת נכסים) לישות בעלת הזכויות המשתנות, לרבות אירועים או נסיבות שעשויים לחשוף את התאגיד הבנקאי להפסד.

¹⁷ הערה מספר 17א לתקן 167 : ראה הערת שוליים 16ג.

ד. מומלץ לתת מידע אודות הסדרי נזילות כלשהם, ערבויות ו/או מחויבויות אחרות מצדדים שלישיים שעשויים להשפיע על השווי ההוגן או על הסיכון של הזכויות המשתנות של התאגיד הבנקאי בישות בעלת הזכויות המשתנות.

ה. אם רלוונטי, גורמים משמעותיים שנשקלו והחלטות משמעותיות שהתקבלו לצורך הקביעה כי קיים שיתוף בכוח לכוון את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות, בהתאם להוראות המפורטות בסעיף 22.14 ד.

22.25 הגילוי הנדרש בסעיף זה יכול להינתן במספר ביאורים לדוחות הכספיים, כל עוד מתקיימות המטרות המפורטות בסעיף 22.ב.22. אם ניתנו גילויים ביותר מביאור אחד לדוחות הכספיים, התאגיד הבנקאי יכלול הפניה לביאורים האחרים לדוחות הכספיים שכוללים את הגילויים הנדרשים בסעיף זה עבור ישויות דומות.

נספח	תיאור	סימוכין	עמוד	עמוד
		עמוד	סעיף	
י'	תהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי ודרישות תיעוד	662-6	29	669-102
י"א	שאלות ותשובות ודוגמאות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי	662-6	29	669-103
י"ב	הנחיות לגילוי ולחישוב הפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיוור	662-7	ב29	669-104
י"ג	תוספת ד' - הדגמת אופן החישוב של משך חיים ממוצע אפקטיבי ומשך חיים ממוצע מתוקנן	640-3	2(ד)2	669-105
י"ד	מדידות שווי הוגן	661-20.1	19	669-107
ט"ו	ישויות בעלות זכויות משתנות	661-21.53	22	669-137

העמוד הבא - עמ' 669-75

נספח א' – טיפול חשבונאי בעסקאות השאלת ניירות ערך המנוהלות כעסקאות אשראי

הוראות נספח זה יחולו רק על עסקאות השאלה או שאילה של ניירות ערך שבהן ההשאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי הכללית והביטחונות הכלליים של השואל, כאשר השואל אינו מעביר אל המשאיל כביטחון מכשירים נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות הערך, אשר המשאיל רשאי למכור או לשעבד אותם (להלן שאילות או השאלות לא מובטחות).

1. טיפול בהשאלה לא מובטחת של ניירות ערך מהתיק הזמין למכירה או מהתיק למסחר –

1.1. ביום שבו תאגיד בנקאי משאיל ניירות ערך לצורך כיסוי מכירה בחסר של השואל עליו לגרוע את ניירות הערך שהושאלו, ולהכיר באשראי בסכום שווים בשוק של ניירות הערך ביום ההשאלה.

1.2. לאחר יום ההשאלה, התאגיד הבנקאי ימדוד את האשראי שניתן באותו אופן שבו נמדד נייר הערך לפני שהושאל: האשראי ימדד לפי שווי שוק, הכנסות על בסיס צבירה ירשמו כהכנסות ריבית מאשראי ושינויים בשווי השוק (מעבר לשינויים בבסיס צבירה) ירשמו במסגרת הכנסות מימון שאינן מריבית כאשר מדובר בניירות ערך בתיק למסחר, או ברווח כולל אחר, כאשר מדובר בניירות ערך זמינים למכירה.

1.3. בסיום ההשאלה התאגיד הבנקאי יכיר מחדש בנייר הערך ויגרע את האשראי.

1.4. השאלה לא מובטחת של אג"ח מהתיק המוחזק לפדיון תחשב למכירה לעניין סעיף 24.(3) להוראות הדיווח לציבור.

2. טיפול בשאילה לא מובטחת של ניירות ערך –

2.1. כל שאילה לא מובטחת של ניירות ערך על ידי תאגיד בנקאי תירשם במועד השאילה כפיקדון (לדוגמא, אם השאילה היא מהציבור, ירשם בסעיף פיקדונות הציבור), לפי השווי ההוגן של נייר הערך שהתקבל במועד השאילה. נייר הערך שקיבל התאגיד הבנקאי בעסקת השאילה הלא מובטחת יוכר בסעיף ניירות ערך, ויסווג בתיק למסחר.

2.2. כל עוד הבנק לא מכר בחסר את נייר הערך שהוא שאל, יש לרשום בכל מועד דיווח לאחר מועד השאילה, בסעיף פיקדונות הציבור (או פיקדונות של אחרים, אם השאילה אינה מהציבור), את ההבדל, בין אם הוא חיובי ובין אם הוא שלילי, בין שווי השוק למועד הדיווח של נייר הערך ששאל הבנק לבין היתרה בגין עסקת השאילה הלא מובטחת שכלולה בסעיף פיקדונות הציבור. שינויים בתקופת הדיווח בסעיף זה הנובעים משינויים בשווי השוק של הנייר ירשמו כנגד הכנסות מימון שאינן מריבית (שינויים אלה יקזזו את הרווחים או ההפסדים שנרשמו בדוח רווח והפסד בגין נייר הערך שעדיין לא נמכר בחסר).

2.3. אם התאגיד הבנקאי משאיל לצד אחר, בעסקת השאלה לא מובטחת, נייר ערך ששאל בעסקת שאילה לא מובטחת, עליו לטפל בעסקת ההשאלה הלא מובטחת בהתאם לסעיף 1 לעיל.

2.4. אם התאגיד הבנקאי מוכר בחסר נייר ערך ששאל, בכל מועד דיווח יש לרשום כנגד הכנסות מימון שאינן מריבית בדוח רווח והפסד את ההפרש, רק אם הוא חיובי, בין שווי השוק למועד הדיווח של נייר הערך שנמכר בחסר לבין היתרה בגין עסקת השאילה הלא מובטחת שכלולה בסעיף פיקדונות הציבור (או פיקדונות של אחרים, אם השאילה אינה מהציבור).

- 9.1.3. שיערוך היתרות לא היווה הצעה לביצוע עסקה זוהה, או עסקה הפוכה, עם הצד הנגדי במועד הדוחות הכספיים ;
- 9.1.4. התאגיד הבנקאי לא ידע באיזה מודל, מהם הפרמטרים, ואלו הנחות שימשו כדי לקבוע את השיערוך ;
- 9.1.5. שיערוך היתרות לא הביא בחשבון את סיכון האשראי הספציפי של הבנק או של הצד הנגדי, שראוי להביאו בחשבון בחישוב השווי ההוגן.
- 9.2. במקרים אחרים תאגיד בנקאי קבע את השווי ההוגן של מכשיר פיננסי על סמך מחיר שקיבל מחברה חיצונית, מבלי לבצע פעולות מספקות כדי לתקף את השווי ההוגן. זאת, למרות שהתקיים מכלול הנסיבות הבאות :
- 9.2.1. לא צוין בהסכם עם החברה החיצונית שהמחיר של המכשיר הפיננסי מתאים כדי לקבוע שווי הוגן בדוחות הכספיים ; בנוסף, המחיר של המכשיר הפיננסי לא היה מחיר מצוטט משוק פעיל, ולא היווה הצעה לרכישה או למכירה של המכשיר הפיננסי.
- 9.2.2. לא צוין בהסכם שהחברה החיצונית מסכימה שהתאגיד הבנקאי ישתמש במחיר כדי לקבוע שווי הוגן בדוחות הכספיים ;
- 9.2.3. התאגיד הבנקאי לא ידע באיזה מודל, מהם הפרמטרים, ואלו הנחות שימשו כדי לקבוע את השיערוך ;
- 9.3. במקרים אחרים, תאגיד בנקאי השתמש בבסיס צבירה כדי לאמוד את השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי, למרות שלא נערכה בדיקה מספקת שבסיס הצבירה מהווה קירוב סביר לשווי הוגן.

נספח ט"ו – ישויות בעלות זכויות משתנות (סעיף 22 להוראות הדיווח לציבור)**נספח א' – לא נכלל.****נספח ב' לסעיף 22 - זכויות משתנות****הקדמה**

11. סעיף 22 כולל הנחיות לזיהוי ישויות שעבורן ניתוח זכויות ההצבעה וניתוח החזקת זכויות הצבעה אלו, אינו אפקטיבי בקביעה אם קיימת זכות פיננסית שמקנה שליטה, מפני שמחזיקי ההשקעה בהון העצמי בסיכון אינם מחזיקים מספיק הון בסיכון כדי שהישות תוכל לממן את פעילויותיה ללא תמיכה פיננסית נחותה נוספת, או משום שאין להם (א) את הכוח, דרך זכויות הצבעה או זכויות דומות, לכוון את הפעילויות של הישות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות, (ב) את המחויבות לספוג את ההפסדים הצפויים של הישות, או (ג) את הזכות לקבל את התשואות השוריות הצפויות של הישות. ישויות אלו נקראות ישויות בעלות זכויות משתנות (Variable Interest Entity). כמו כן, סעיף 22 כולל הנחיות לקביעה האם על תאגיד לאחד ישות בעלת זכויות משתנות. תאגיד שמאחד ישות בעלת זכויות משתנות נקרא הנהנה העיקרי (primary beneficiary) של אותה ישות בעלת זכויות משתנות. נספח זה קובע הנחיות לזיהוי זכויות משתנות בישות בעלת זכויות משתנות.

12. זיהוי זכויות משתנות מחייב ניתוח כלכלי של זכויות ומחויבויות של נכסי ישות, התחייבויותיה, הונה העצמי, וחוזים אחרים. זכויות משתנות הן זכויות חוזיות, זכויות בעלות או זכויות כספיות אחרות בישות המשתנות עם שינויים בשווי ההון של הנכסים נטו של הישות, שאינם זכויות משתנות. סעיף 22 משתמש בביטויים הפסדים צפויים ותשואות שוריות צפויים כדי לתאר את השונות (variability) הצפויה בשווי ההון של הנכסים נטו של ישות, שאינם זכויות משתנות.

13. באשר לישות שאינה ישות בעלת זכויות משתנות (הנקראת לעתים ישות בעלת זכויות הצבעה (voting interest entity)), כל נכסי הישות, התחייבויותיה, וחוזים אחרים שלה ייחשבו כיוצרים שונות, וההשקעה בהון העצמי תיחשב מספקת לספיגת הכמות הצפויה של שונות זו. בניגוד לכך, ישויות בעלות זכויות משתנות מתוכננות כך שחלק מנכסי הישות, התחייבויותיה וחוזים אחרים יוצרים שונות, וחלק מנכסי הישות, התחייבויותיה וחוזים אחרים שלה (כמו גם ההון העצמי בסיכון) סופגים או מקבלים שונות זו.

14. זיהוי זכויות משתנות כרוך בקביעה אילו נכסים, התחייבויות או חוזים יוצרים את השונות של הישות, ואילו נכסים, התחייבויות, הון עצמי, וחוזים אחרים סופגים או מקבלים שונות זו. האחרונים הינם הזכויות המשתנות של הישות. תיוג פריט כנכס, כהתחייבות, כהון עצמי, או כהסדר חוזי לא יקבע אם פריט זה הוא זכות משתנה. תפקידו של הפריט – לספוג או לקבל את השונות של הישות – הוא שמייחד זכות משתנה. תפקיד זה, מצידו, תלוי לעתים קרובות בתכנון (design) של הישות.

55. נספח זה מתאר דוגמאות של זכויות משתנות בישויות שסעיף 22 חל עליהן. נספח זה לא נועד לספק רשימה מלאה של כל הזכויות המשתנות האפשריות. בנוסף, התיאורים לא נועדו להיות ממצים לגבי התפקידים האפשריים, והשונויות האפשריות, של הנכסים, ההתחייבויות, ההון, וחוזים אחרים. בפועל, מכשירים עשויים למלא תפקידים שונים ולהיות שונים מהדוגמאות המוצגות כאן. לסיום, נספח זה אינו מנתח את חשיבותן היחסית של זכויות משתנות שונות, מכיוון שהחשיבות היחסית של זכות משתנה תיקבע על ידי התכנון של ישות בעלת זכויות משתנות. הזיהוי והניתוח של זכויות משתנות חייבים להתבסס על כל העובדות והנסיבות של כל ישות.

66. נספח זה גם אינו דן בשאלה אם הזכות המשתנה היא זכות משתנה (א) בנכס מסוים (specified) של ישות בעלת זכויות משתנות או (ב) בישות בכללותה. ההנחיות לקביעה זו מובאות בסעיף 22.12. סעיף 22.13 מספק הנחיות מתי יש להפריד ישות בעלת זכויות משתנות ולהעריך כל חלק בה בנפרד על מנת לקבוע אם יש לה נהנה עיקרי.

השקעות בהון העצמי, זכויות מוטב, ומכשירי חוב

77. השקעות בהון העצמי (Equity investments) בישות בעלת זכויות משתנות הן זכויות משתנות במידה שהן בסיכון (השקעות בהון העצמי בסיכון מתוארות בסעיף 22.5). השקעות מסוימות בהון העצמי בישות בעלת זכויות משתנות שנקבע כי אינן בסיכון לפי הוראות סעיף 22.5, עשויות גם הן להיות זכויות משתנות אם הן סופגות או מקבלות חלק מהשונויות של הישות. אם לישות יש חוזה עם אחד מהמשקיעים בהון העצמי שלה (לרבות מכשיר פיננסי כדוגמת הלוואה), תאגיד בנקאי מדווח המיישם סעיף זה לאותה ישות יבחן אם חוזה זה גורם לכך שהשקעת המשקיע בהון העצמי לא תהיה בסיכון. אם החוזה עם המשקיע בהון העצמי מייצג את הנכס היחיד של ישות זו, השקעת הונית זו אינה בסיכון.

88. השקעות בזכויות מוטב נחותות או במכשירי חוב נחותים שהונפקו על ידי ישות בעלת זכויות משתנות, סביר שיהיו זכויות משתנות. הזכויות הנחותות ביותר (most subordinated interest) בישות יספגו את כל או חלק מההפסדים הצפויים של הישות. עבור ישות בעלת זכויות הצבעה, הזכות הנחותה ביותר היא ההון העצמי (equity) של הישות; עבור ישות בעלת זכויות משתנות זה יכול להיות חוב, זכויות מוטב, הון עצמי, או זכות אחרת כלשהי. התמורה על הזכות הנחותה ביותר היא בדרך כלל שיעור תשואה גבוה (ביחס לשיעור הריבית של מכשיר בעל תנאים דומים שייחשב ל"דרג השקעה") או צורה כלשהי של השתתפות בתשואות שירירות.

99. כל אחת מההתחייבויות של ישות בעלת זכויות משתנות עשויה להיות זכות משתנה מכיוון שהירידה בשווי ההון של נכסי הישות יכולה להיות כה גדולה כך שכל ההתחייבויות יספגו ירידה זו. עם זאת, זכויות מוטב בכירות ומכשירי חוב בכירים בעלי שיעורי ריבית קבועים או תשואות קבועות אחרות, יספגו בדרך כלל מעט מהשונויות הצפויה של הישות. בהגדרה, אם

קיימת זכות בכורה, זכויות הנחותות לזכויות הבכורה יספגו הפסדים תחילה. השונות של זכות בכורה בעלת שיעור ריבית משתנה אינה נגרמת בדרך כלל מהשינויים בשווי נכסי הישות, ולפיכך תוערך בדרך כלל באותו האופן שבו מעריכים זכות בכורה בריבית קבועה. זכויות בכורה אינן זכאיות בדרך כלל לחלק כלשהו מהתשואה השירית.

ערבויות, אופציות מכר שנכתבו, ומחויבויות דומות

10. ערבויות לשווי של נכסים או התחייבויות של ישות בעלת זכויות משתנות, אופציות מכר שנכתבו (written put options) על נכסי הישות, או מחויבויות דומות כגון מחויבויות או הסכמי נזילות (מפורשים או משתמעים) להחלפת נכסים פגומים (impaired) המוחזקים על ידי הישות, הן זכויות משתנות אם הן מגינות על מחזיקי זכויות אחרות מפני ספיגת הפסדים. במידה שהצדדים הנגדיים לערבויות, לאופציות מכר שנכתבו, או להסדרים דומים ייקראו לשלם את הערבות במקרה של התממשות הפסדים צפויים, אותם הסדרים יהיו זכויות משתנות, לרבות עמלות או פרמיות המשולמות לאותם צדדים נגדיים. גודל הפרמיה או העמלה הנדרשת על ידי הצד הנגדי להסכם כזה הוא אחת האינדיקציות לסכום הסיכון הצפוי להיספג על ידי אותו צד נגדי.

11. אם ישות בעלת זכויות משתנות היא הכותבת של ערבות, אופציית מכר שנכתבה, או הסדר דומה, הפריטים בדרך כלל ייצרו שונות. לפיכך, אותם פריטים בדרך כלל לא יהיו זכות משתנה של הישות (אך הם עשויים להיות זכות משתנה בצד הנגדי).

חוזי אקדמה

12. חוזי אקדמה (forward contracts) לקניית נכסים או למכירת נכסים שאינם בבעלות הישות, במחיר קבוע, יחשפו בדרך כלל את הישות לסיכונים שיגדילו את השונות הצפויה של הישות. לפיכך, רוב חוזי האקדמה לקניית נכסים או למכירת נכסים שאינם בבעלות הישות אינם זכויות משתנות בישות זו.

13. חוזה אקדמה למכירת נכסים בבעלות הישות במחיר קבוע יספוג בדרך כלל את השונות בשווי ההוגן של הנכס נשוא החוזה. לפיכך, רוב חוזי האקדמה למכירת נכסים בבעלות הישות הינם זכויות משתנות ביחס לנכסים הקשורים. מכיוון שחוזי אקדמה למכירת נכסים בבעלות הישות קשורים לנכסים מסוימים של הישות, יהיה הכרח ליישם את ההנחיות בסעיף 22.12 כדי לקבוע אם חוזה אקדמה למכירת נכס בבעלות הישות הינו זכות משתנה בישות, ולא זכות משתנה באותו נכס מסוים.

מכשירים נגזרים אחרים

14ב. מכשירים נגזרים המוחזקים או נכתבים על ידי ישות ינותחו במונחים של מאפייניהם דמויי האופציות (option-like), דמויי חוזי האקדמה (forward-like), או מאפייניהם המשתנים האחרים. אם המכשיר יוצר שונות, בכך שהוא חושף את הישות לסיכונים שיגדילו את השונות הצפויה, המכשיר אינו זכות משתנה. אם המכשיר סופג או מקבל שונות, בכך שהוא מפחית את חשיפת הישות לסיכונים שגורמים לשונות, המכשיר הוא זכות משתנה.

15ב. נגזרים, כולל חוזי החלפה לתשואה כוללת (total return swaps) והסדרים דומים, יכולים לשמש כדי להעביר, במהות, את כל הסיכון או התשואה (או שניהם) הקשורים לנכסים מסוימים של ישות מבלי להעביר את הנכסים בפועל. מכשירים נגזרים בעלי מאפיין זה יוערכו בקפדנות.

16ב. נכסים והתחייבויות מסוימים של ישות בעלת זכויות משתנות כוללים נגזרים משובצים. לצורך זיהוי זכויות משתנות, נגזר משובץ הקשור באופן ברור והדוק מבחינה כלכלית לנכס המארח או להתחייבות המארכת שלו, לא יוערך בנפרד.

נכסים של הישות

17ב. נכסים המוחזקים על ידי ישות יוצרים כמעט תמיד שונות, ועל כן אינם מהווים זכויות משתנות. אולם, כפי שנידון בנפרד בנספח זה, נכסים של ישות בצורת נגזרים, ערבויות, או חוזים דומים אחרים, עשויים להיות זכויות משתנות.

18-21ב. בוטל במקור

עמלות המשולמות למקבלי החלטות או לספקי שירות

22ב. עמלות המשולמות למקבלי החלטות או לספקי שירותים של הישות אינן זכויות משתנות אם מתקיימים כל התנאים הבאים :

א. העמלות הן תגמול (compensation) בגין שירותים שסופקו והן תואמות את רמת המאמצים שנדרשו כדי לספק שירותים אלה.

ב. במהות, כל העמלות הן באותה רמת בכירות (seniority) או שהן ברמת בכירות גבוהה יותר לעומת רמת הבכירות של התחייבויות תפעוליות אחרות של הישות הנוצרות במהלך הרגיל של פעילויות הישות, כגון ספקים (trade payables).

- ג. מקבל החלטות או ספק השירותים והצדדים הקשורים שלו,²⁶ אם ישנם, אינם מחזיקים בזכויות אחרות בישות בעלת זכויות משתנות, שכל אחת מהן בנפרד, או כולן ביחד במצטבר, יספגו יותר מסכום לא משמעותי (insignificant) מתוך ההפסדים הצפויים של הישות או יקבלו יותר מסכום לא משמעותי מהתשואות השוריות הצפויות של הישות.
- ד. הסדרי השירות כוללים רק תנאים, התניות או סכומים שנהוגים בהסדרים בגין שירותים דומים, שההתקשרות בהם אינה מושפעת מיחסים מיוחדים בין הצדדים.
- ה. הסכום הכולל של העמלות הצפויות אינו משמעותי יחסית לסכום הכולל של הביצועים הכלכליים הצפויים של הישות בעלת הזכויות המשתנות.
- ו. העמלות הצפויות צפויות לספוג סכום לא משמעותי מתוך השונות הקשורה לביצועים הכלכליים הצפויים של הישות.

23ב. עמלות המשולמות למקבלי החלטות או לספקי השירותים שאינם מקיימים את כל התנאים המפורטים בסעיף 22 הינן זכויות משתנות.

חכירות תפעוליות

24ב. חייבים (receivables) בגין חכירה תפעולית הם נכסים של הישות המחכירה והם מספקים תשואות לישות המחכירה בהתייחס לרכוש המוכר במהלך התקופה של חיי הנכס המכוסה על ידי החכירה. רוב החכירות התפעוליות אינן סופגות שונות בשווי ההוגן של הנכסים נטו של ישות, מפני שהן מהוות מרכיב בשונות זו. ערבויות לערכים שיוריים (residual values) של נכסים מוכרים (או הסדרים דומים הקשורים לנכסים מוכרים) ואופציות לרכישת נכסים מוכרים בסוף תקופת החכירה במחירים שנקבעו במפורש, עשויות להיות זכויות משתנות בישות המחכירה, אם הן מקיימות את התנאים המפורטים בסעיף 22.12. לחלופין, הסדרים כאלה עשויים להיות זכויות משתנות בחלקים של ישות בעלת זכויות משתנות כמתואר בסעיף 22.13. ההנחיות בסעיפים 8 ו-9 בקשר למכשירי חוב חלים על מלווים (creditor) של ישויות מחכירות.

זכויות משתנות של ישות בעלת זכויות משתנות אחת בישות בעלת זכויות משתנות אחרת

25ב. ישות בעלת זכויות משתנות אחת היא הנהנה העיקרי של ישות בעלת זכויות משתנות אחרת אם היא מקיימת את התנאים המפורטים בסעיף 22.14. ישות בעלת זכויות משתנות, אשר הינה הנהנה העיקרי של ישות בעלת זכויות משתנות שנייה, תאחד את ישות בעלת הזכויות המשתנות

²⁶ הערה מספר 26א לתקן 167: המושג צדדים קשורים מתייחס לכל הצדדים שזוהו בסעיף 22.16. עם זאת, לצורך תנאי זה, צדדים קשורים אינם כוללים עובדים של מקבל החלטות או של ספק השירותים, אלא אם העובדים משמשים לצורך ניסיון לעקוף את הוראות סעיף זה.

השנייה. אם תאגיד אחר מאחד את הישות בעלת הזכויות המשתנות הראשונה, הדוחות הכספיים המאוחדים של תאגיד זה יכללו את הישות בעלת הזכויות המשתנות השנייה, מכיוון שהישות השנייה כבר אוחדה על ידי הראשונה. לדוגמה, אם ישות X (ישות בעלת זכויות משתנות) היא הנהנה העיקרי של ישות Y (ישות בעלת זכויות משתנות), ישות X מאחדת את הישות Y. אם תאגיד Z הוא הנהנה העיקרי של ישות X, תאגיד Z יאחד את ישות X, והדוחות הכספיים המאוחדים של תאגיד Z יכללו את ישות Y, מכיוון שישות X איחדה את ישות Y.

26ב. [זכות שהמעביר ממשיך להחזיק בה] בנכסים פיננסיים שהועברו לישות בעלת זכויות משתנות היא זכות משתנה בישות המקבלת, אך היא איננה זכות משתנה בישות בעלת הזכויות המשתנות השנייה, שלה המקבלת מנפיקה (issues) זכות מוטב. הדוגמה הבאה ממחישה נקודה זו:

א. תאגיד א' מעביר נכסים פיננסיים לישות 1 (ישות בעלת זכויות משתנות שאינה מחזיקה נכסים אחרים), משמר זכות מוטב נחותה, ומדווח על ההעברה כמכירה בהתאם להוראות סעיף 21.

ב. ישות 1 מנפיקה את כל זכויות המוטב הבכירות שלה בנכסים שהועברו לישות 2 (ישות בעלת זכויות משתנות). ישות 2 מנפיקה סוגים שונים של זכויות בתמורה למזומן, ומשתמשת במזומן כדי לשלם לישות 1. ישות 1 משתמשת במזומן שקיבלה מישות 2 כדי לשלם לתאגיד א'.

ג. זכות מוטב נחותה של תאגיד א' היא זכות משתנה בישות 1, אך ישות 1 ותאגיד א' לא מחזיקים בזכות משתנה בישות 2.

נספח ג' לסעיף 22 - מדריך ליישום

1. הדוגמאות הבאות של העובדות וההערכות הקשורות אליהן מובאות אך ורק לשם המחשת יישום ההוראות המפורטות בסעיפים 22.14 – 22.14. זיהוי הנהנה העיקרי בדוגמאות הבאות, אם קיים, מבוסס באופן בלעדי על העובדות ועל הנסיבות הספציפיות המוצגות. הדוגמאות הן היפותטיות ולא נועדו לייצג עסקאות בפועל בשוק. אף שהיבטים מסוימים בדוגמאות עשויים להימצא בדפוסי עובדות בפועל, כל העובדות והנסיבות הרלוונטיות של דפוס עובדות או מבנה ספציפיים יחייבו הערכה כדי להגיע למסקנה חשבונאית. יש להניח כי כל הישויות בדוגמאות הן ישויות בעלות זכויות משתנות. יש להניח כי כל הזכויות המשתנות הן בישות בעלת הזכויות המשתנות (בכללותה), ואינן רק זכויות משתנות בנכסים מסוימים של הישות בעלת הזכויות המשתנות, על בסיס ההנחיות המפורטות בסעיפים 22.12 ו- 22.13. בחלק מן הדוגמאות, עמלות מסוימות מתוארות כעמלות המייצגות, או שאינן מייצגות, זכות משתנה על בסיס האמור בסעיפים 22 ו-23 לנספח ב' לסעיף 22. עם זאת, הדוגמאות לא נועדו להמחיש את יישום ההנחיות המפורטות בסעיפים 22 ו-23, ויידרשו עובדות נוספות על מנת לקבוע אילו תנאים/גורמים לכך שהעמלה תייצג זכות משתנה. לסיום, קביעת הנהנה העיקרי בהתאם להנחיות סעיף 22 מחייבת שיקול דעת והיא נעשית על בסיס עובדות ונסיבות ספציפיות של ישות בעלת זכויות משתנות ושל התאגיד הבנקאי עם זכות או זכויות משתנות.

דוגמה 1**עובדות ונסיבות**

2. הישות נוצרה ומומנה באמצעות אג"ח בדירוג השקעה בסך \$94 ל-7 שנים בריבית קבועה (המונפקות ב-3 רבדים (tranches) ו-\$6 הון עצמי. כל האג"ח מוחזקות בידי משקיעים שהם צדדים שלישיים. ההון העצמי מוחזק על ידי צד שלישי, שהוא גם נותן שירות מיוחד (special servicer). רובד (tranche) ההון העצמי תוכנן כך שהוא סופג את סיכון ההפסד הראשון ומקבלת כל תשואה שיוצרת מן הישות. הישות משתמשת בתקבולים כדי לרכוש מהמעביר (Transferor) הלוואות משכנתא מסחריות בריבית קבועה, בדירוג BB, על סך \$100, שמועד פירעון החוזי יחול בעוד 7 שנים. הלוואות המשכנתא המסחריות כוללות תנאים המחייבים כל אחד מן הלווים לשלם את מלוא הריבית והקרן לפי לוח הסילוקין (full scheduled interest and principal), אם ההלוואה תסולק לפני מועד הפירעון. העסקה שווקה למחזיקי אג"ח פוטנציאליים כהשקעה בתיק של הלוואות משכנתא מסחריות עם חשיפה לסיכון האשראי הקשור לכשל (default) אפשרי של הלווים.

33. בכל חודש, הריבית המתקבלת מכל ההלוואות בקבוצה (pooled loans) משולמת למשקיעים באג"ח בריבית קבועה, לפי סדר בכירות, עד שכל הריבית הנצברת על אג"ח אלו משולמת. אותה חלוקה מתבצעת כאשר מתקבלים תשלומי הקרן.

44. אם נוצר גירעון בתשלומים חוזיים מהלווים, או שביטחון ההלוואה מומש (liquidated) ואינו מייצר תקבולים מספקים כדי לעמוד בתשלומים על כל סוגי האג"ח, אזי רובד ההון העצמי ולאחר מכן סוג האג"ח הנחות ביותר יישאו בהפסדים, וכן ייגרמו הפסדים נוספים שישפיעו על סוגי האג"ח הבכירים יותר בסדר עדיפות הפוך.

54. המעביר משמר את האחריות העיקרית למתן שירות (servicing). הפעילויות העיקריות המבוצעות למתן שירות הן אדמיניסטרטיביות באופיין וכוללות העברת כספי התשלומים (remittance) על ההלוואות, ניהול חשבונות נאמנות (escrow), וגביית תביעות ביטוח. במקרה של פיגור (delinquency) או כשל של הלווה, האחריות לניהול ההלוואה מועברת מן המעביר כנותן השירות העיקרי (primary servicer) אל נותן השירות המיוחד (special servicer). בנוסף על כך, נותן השירות המיוחד, כמחזיק בהון העצמי, מחזיק בזכויות האישור לתקציבים, לחכירות, ולמנהלי הנכסים (של הנכסים המעוקלים).

64. נותן השירות המיוחד היה מעורב ביצירת הישות ודרש בתאריך היצירה שהלוואות מסוימות, הנחשבות לבעלות סיכון גבוה, יוצאו ממאגר ההלוואות (pool of loans) הראשוני שהיה עתיד להירכש על ידי הישות מן המעביר. נותן השירות המיוחד גם סקר את מסמכי ההתאגדות של הישות על מנת להבטיח שנותן השירות המיוחד יהיה רשאי לפעול במהירות וביעילות במצבים של כניסת הלוואה לפיגור (delinquent). נותן השירות המיוחד הגיע למסקנה שמסמכי ההתאגדות של הישות מתירים לנותן השירות המיוחד לנטר כראוי ולכוון את ביצועיהן של הלוואות הבסיס.

74. בגין שירותיו כנותן שירות עיקרי, המעביר זוכה (earns) בעמלה קבועה, המחושבת כאחוז מיתרת הקרן הבלתי משולמת על הלוואות הבסיס. גם נותן השירות המיוחד זוכה (earns) בעמלה קבועה, המחושבת כאחוז מיתרת הקרן שלא שולמה על הלוואות הבסיס. לאף צד אין יכולת להדיח את נותן השירות העיקרי או את נותן השירות המיוחד.

הערכה

תכנון הישות

84. תאגיד בנקאי חייב לקבוע את המטרה ואת התכנון (design) של ישות בעלת זכויות משתנות, לרבות הסיכונים שהישות תוכננה ליצור ולהעביר (pass through) אל מחזיקי הזכויות

המשתנות שלה. בקביעת הערכה זו, מחזיקי הזכויות המשתנות של הישות קבעו את הדברים הבאים:

א. המטרות העיקריות שלשמן נוצרה הישות היו לספק נזילות למעביר שמקורה בהלוואות נוספות, ולספק למשקיעים את היכולת להשקיע במאגר (pool) של הלוואות משכנתא מסחריות.

ב. הישות שווקה למשקיעים בחוב כישות שתהיה חשופה לסיכון האשראי המתקשר לכשל אפשרי של הלווים ביחס לתשלומי הקרן והריבית, כאשר רובד ההון העצמי תוכנן כך שהוא יספוג את סיכון ההפסד הראשון. בנוסף, בשיווק העסקה צוין כי סיכונים אלה ימותנו על ידי נחיתות (by subordination) של רובד ההון העצמי.

ג. הישות איננה חשופה לסיכון פירעון מוקדם (prepayment risk) מפני שהלוואות המשכנתא המסחריות כוללות תנאים המחייבים את הלווה לשלם את מלוא הריבית והקרן (full scheduled interest and principal) אם ההלוואה תסולק טרם מועד פירעונה.

קביעת הנהנה העיקרי

9. נותן השירות המיוחד ומחזיקי האג"ח הם מחזיקי הזכויות המשתנות בישות בעלת זכויות משתנות. העמלות המשולמות למעביר אינן מייצגות זכות משתנה בהתבסס על בחינת התנאים המפורטים בסעיפים 22 ו-23 ל' בנספח ב' לסעיף 22. העמלות המשולמות לנותן השירות המיוחד מייצגות זכות משתנה בהתבסס על בחינת התנאים המפורטים בסעיפים 22 ו-23 ל' בנספח ב' לסעיף 22.

10. תאגיד בנקאי חייב לזהות אילו פעילויות משפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות ולקבוע אם יש לו את הכוח לכוון פעילויות אלו. ביצועיה הכלכליים של הישות מושפעים באופן משמעותי ביותר מביצועי נכסי הבסיס שלה. לפיכך, הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות הן אותן פעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיהם של נכסי הבסיס. לנותן השירות המיוחד יש את היכולת לנהל את נכסי הישות שנכנסו לפיגור או לכשל כדי לשפר את ביצועיה הכלכליים של הישות. בנוסף, נותן השירות המיוחד, בתור מחזיק בהון העצמי, יכול לשפר תקציבים, חכירות, ומנהלי נכסים של נכסי נדל"ן מעוקלים. פעילויות נותן השירות המיוחד מבוצעות רק במקרה של פיגור או כשל של נכסי הבסיס. אולם, כוחו של התאגיד הבנקאי לכוון את פעילויות הישות כאשר נוצרות הנסיבות או מתרחשים אירועים מהוות כוח, אם יכולת זו קשורה לפעילויות המשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. תאגיד בנקאי אינו מחויב להפעיל את כוחו (power) על מנת שיהיה בידיו הכוח (power) לכוון את פעילויותיה של ישות.

מעורבותו של נותן השירות המיוחד בתכנון (design) הישות אינה, כשלעצמה, מביאה לכך שנותן השירות המיוחד יהיה הנהנה העיקרי של הישות. אולם במצב זה, מעורבות זו מצביעה על כך שלנותן השירות המיוחד הייתה הזדמנות והיה תמריץ לקבוע הסדרים שיביאו לידי כך, שנותן השירות המיוחד יהיה מחזיק הזכויות המשתנות עם הכוח (power) לכוון את פעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.

11ג. מחזיקי האג"ח של הישות אינם מחזיקים בזכויות הצבעה או בזכויות אחרות המקנות להם את הכוח לכוון את הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.

12ג. הפעילויות שלנותן השירות העיקרי הכוח להשפיע עליהן, הן אדמיניסטרטיביות באופיין ואינן בעלות השפעה משמעותית ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. בנוסף, נותן השירות העיקרי, והצדדים הקשורים אליו, אינם מחזיקים בזכות משתנה בישות. לפיכך, נותן השירות העיקרי אינו יכול להיות הנהנה העיקרי של הישות.

13ג. אם התאגיד הבנקאי בעל הכוח לכוון את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות, שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות, אזי תאגיד בנקאי זה נדרש גם לקבוע אם יש לו את המחויבות לספוג את הפסדי הישות שעשויים פוטנציאלית להיות משמעותיים לישות בעלת זכויות משתנות או את הזכות לקבל הטבות מן הישות שעשויות פוטנציאלית להיות משמעותיות לישות בעלת זכויות משתנות.

14ג. נותן השירות העיקרי, בגין פעילויות השירות שהוא מעניק, מקבל עמלה קבועה המקנה לו את הזכות לקבל הטבות של הישות. נותן השירות המיוחד הסיק שההטבות אינן יכולות להיות משמעותיות לישות. נותן השירות המיוחד, כמחזיק רובד (tranche) בהון העצמי, מחויב לספיגת הפסדים ובעל זכות לקבל הטבות, שכל אחד מהן עשויה להיות משמעותית לישות בעלת זכויות משתנות. בהיותו המחזיק רובד בהון העצמי, נותן השירות המיוחד הוא הרובד הנחות ביותר ולכן הוא סופג את סיכון ההפסד הראשון והוא בעל הזכות לקבל הטבות, לרבות התשואות השיוריות בפועל של הישות, אם ישנן.

15ג. בהתבסס על העובדות והנסיבות הספציפיות המוצגות לעיל ועל הניתוח שבוצע, נותן השירות המיוחד ייחשב לנהנה העיקרי של הישות בעלת הזכויות המשתנות מהסיבות הבאות:

א. הוא בעל הזכויות המשתנות שיש לו את הכוח לכוון את הפעילויות של הישות בעלת הזכויות המשתנות, שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.

ב. כמחזיק רובד (tranche) בהון העצמי, יש לו המחויבות לספוג את ההפסדים של הישות בעלת הזכויות המשתנות והזכות לקבל הטבות מהישות בעלת הזכויות המשתנות, שכל אחד מהם עשוי להיות משמעותי לישות בעלת הזכויות המשתנות.

דוגמה 2

עובדות ונסיבות

16ג. הישות נוצרה ומומנה באמצעות איגרות חוב בסך \$90 בריבית קבועה, בדירוג AAA, אגרות חוב בסך \$6 בריבית קבועה בדירוג BB, והון עצמי בסך \$4. כל האג"ח שהונפקו על ידי הישות מוחזקות על ידי משקיעים שהם צדדים שלישיים. רובד ההון העצמי מוחזק בשיעור של 35 אחוזים בידי מנהל הישות ("המנהל") ו-65 אחוזים בידי משקיע שהוא צד שלישי. הישות משתמשת בתקבולים לקניית תיק ניירות ערך מגובי-נכסים בעלי מועדי פירעון שונים ושיעורי ריבית שונים.

17ג. העסקה שווקה למשקיעים פוטנציאליים בחוב כהשקעה בתיק של ניירות ערך מגובי-נכסים עם חשיפה לסיכון האשראי המתקשר לכשל אפשרי של מנפיקי ניירות הערך מגובי-הנכסים בתיק, ולסיכון הריבית המתקשר לניהול התיק. רובד ההון העצמי תוכנן כך שהוא יספוג את סיכון ההפסד הראשון המתקשר לסיכון אשראי ולסיכון ריבית ויקבל תשואות שיעוריות כלשהן משינוי חיובי בשיעורי הריבית או בסיכון האשראי המשפיעים על התקבולים שיתקבלו ממכירת ההשקעות בתיק.

18ג. נכסי הישות מנוהלים במסגרת הפרמטרים שנקבעו על ידי מסמכי הנאמנות שבבסיס. הפרמטרים מספקים למנהל (Manager) מרחב פעולה לנהל את נכסי הישות תוך שמירה על דירוג ממוצע של התיק העומד על single B-plus או גבוה יותר. מסמכי ההתאגדות דורשים כי במקרה של ירידת הדירוג הממוצע של התיק, יוגבל שיקול הדעת של המנהל בניהול התיק.

19ג. תמורת שירותיו, המנהל מרוויח עמלה בסיסית קבועה ועמלה מבוססת ביצועים, שלפיה הוא מקבל חלק מרווחי הישות מעל תשואת יעד שנקבעה. מחזיקי האג"ח המדורגים AAA רשאים להדיח את המנהל מתפקידו, ללא עילה, באמצעות החלטת רוב פשוטה. היות שהחוב של הישות משולם לגורמים רבים, אין אף צד שיכול להדיח את המנהל באופן חד צדדי. במקרה של הדחת המנהל, המנהל ימשיך להחזיק 35 אחוזים מן הזכויות ההוניות בישות.

20ג. משקיע בהון העצמי, שהינו צד שלישי, מחזיק בזכויות המוגבלות לעניינים אדמיניסטרטיביים.

הערכה

תכנון הישות

21ג. תאגיד בנקאי חייב לקבוע את המטרה ואת התכנון (design) של הישות בעלת הזכויות המשתנות, לרבות הסיכונים שהישות תוכננה ליצור ולהעביר (pass through) אל מחזיקי הזכויות המשתנות שלה. בקביעת הערכה זו, מחזיקי הזכויות המשתנות של הישות קבעו את הדברים הבאים:

א. המטרות העיקריות שלשמן נוצרה הישות היו לספק למשקיעים את היכולת להשקיע במאגר של ניירות ערך מגובי נכסים, להרוויח מרווח (spread) חיובי בין הריבית שמרוויחה הישות על התיק שלה לבין הריבית המשולמת למשקיעי האג"ח, ולייצר דמי ניהול למנהל.

ב. העסקה שווקה למשקיעים פוטנציאליים בחוב כהשקעה בתיק ניירות ערך מגובי-נכסים עם חשיפה לסיכון האשראי המתקשר לכשל אפשרי של מנפיקי ניירות הערך מגובי-הנכסים בתיק, ולסיכון הריבית המתקשר לניהול התיק. בנוסף, שיווק העסקה הצביע כי סיכונים אלה יופחתו באמצעות תמיכה מרובד ההון העצמי.

ג. רובד ההון העצמי תוכנן כך שהוא יספוג את סיכון ההפסד הראשון הקשור לסיכון אשראי ולסיכון ריבית, ותקבל תשואות שיוריות כלשהן משינוי חיובי בשיעורי הריבית או בסיכון האשראי המשפיעים על התקבולים שיתקבלו ממכירת ניירות ערך מגובי-נכסים בתיק.

קביעת הנהנה העיקרי

22ג. המשקיעים במכשירי החוב, שהינם צדדים שלישיים, המשקיעים בהון העצמי, שהינם צדדים שלישיים, והמנהל הם מחזיקי הזכויות המשתנות בישות בעלת הזכויות המשתנות. העמלות המשולמות למנהל מייצגות זכות משתנה בהתבסס על בחינת התנאים בסעיפים 22ב-ו-23 ל בנספח ב' לסעיף 22.

23ג. תאגיד בנקאי חייב לזהות אילו פעילויות משפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות ולקבוע אם יש לו הכוח לכוון פעילויות אלו. ביצועיה הכלכליים של הישות מושפעים באופן המשמעותי ביותר מביצועי תיק הנכסים של הישות. לפיכך, הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות הן הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על תיק הנכסים. למנהל יש היכולת לנהל את נכסי הישות במסגרת הפרמטרים של מסמכי הנאמנות. מסמכי ההתאגדות דורשים כי במקרה של ירידת הדירוג הממוצע של התיק, יוגבל שיקול הדעת של המנהל בניהול התיק. אף שמחזיקי החוב בדירוג AAA רשאים להדיח את המנהל ללא עילה, אף אחד מהצדדים אינו בעל יכולת חד צדדית

לממש את זכויות ההדחה (kick-out rights) על המנהל. לפיכך, זכויות הדחה כאלו לא יובאו בחשבון בניתוח לקביעת הנהנה העיקרי.

24ג. מחזיקי החוב של הישות אינם מחזיקים בזכויות הצבעה או בזכויות אחרות המקנות להם את הכוח לכוון את הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. אף שמחזיקי החוב המדורג AAA רשאים להדיח את המנהל ללא עילה, אף אחד מהצדדים אינו בעל יכולת חד צדדית לממש את זכויות ההדחה על המנהל.

25ג. למשקיע בהון העצמי, שהינו צד שלישי, יש את הכוח לכוון פעילויות מסוימות. אולם, הפעילויות שמשקיע בהון העצמי, שהינו צד שלישי, מחזיק בכוח לכוון אותן הן אדמיניסטרטיביות ואינן משפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.

26ג. אם לתאגיד בנקאי יש את הכוח לכוון את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות, אזי תאגיד בנקאי זה נדרש גם לקבוע אם יש לו המחויבות לספוג הפסדים של הישות שעשויים להיות משמעותיים לישות בעלת הזכויות המשתנות, או את הזכות לקבל הטבות מהישות שעשויות להיות משמעותיות לישות בעלת הזכויות המשתנות. למנהל, כמחזיק רובד ההון העצמי בשיעור 35 אחוזים, המחויבות לספיגת הפסדים והזכות לקבלת הטבות. בתור מחזיק ברובד ההון העצמי, המנהל מחזיק ברובד הנחות ביותר, ולפיכך הוא סופג 35 אחוזים מסיכון ההפסד הראשון ומחזיק בזכות לקבל 35 אחוזים מהטבות שיוריות כלשהן. יתרה מכך, המנהל מקבל עמלה (fee) מבוססת-ביצועים המקנה לו את הזכות לקבל הטבות של הישות. באמצעות הזכות בהון העצמי והתשלום מבוסס-הביצועים, יש למנהל מחויבות לספוג הפסדים של הישות שעשויים פוטנציאלית להיות משמעותיים לישות בעלת הזכויות המשתנות ואת הזכות לקבל הטבות מהישות שעשויות פוטנציאלית להיות משמעותיות לישות בעלת הזכויות המשתנות.

27ג. בהתבסס על העובדות והנסיבות הספציפיות שהוצגו לעיל ועל הניתוח שבוצע, המנהל ייחשב לנהנה העיקרי של הישות בעלת הזכויות המשתנות מהסיבות הבאות :

- א. הוא מחזיק בזכויות המשתנות עם הכוח לכוון את הפעילויות של הישות בעלת הזכויות המשתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות (ולאף תאגיד יחיד אין יכולת חד צדדית לממש זכויות הדחה).
- ב. באמצעות זכותו בהון העצמי ועמלה מבוססת הביצועים, יש לו המחויבות לספיגת הפסדי הישות שעשויים פוטנציאלית להיות משמעותיים לישות בעלת הזכויות המשתנות והזכות לקבלת הטבות מהישות שעשויות פוטנציאלית להיות משמעותיות לישות בעלת הזכויות המשתנות.

דוגמה 3**עובדות ונסיבות**

28ג. הישות נוצרה ומומנה באמצעות אג"ח בסך \$94 קצרות מועד בריבית קבועה בדירוג AAA, שמועד פירעון יחול בעוד 6 חודשים, והון עצמי בסך \$6. הישות משתמשת בתקבולים כדי לרכוש תיק של חוב (debt) בריבית משתנה בעל אורך חיים ממוצע של ארבע שנים ושיעורי ריבית משתנים ופיקדונות קצרי מועד בבנקים בעלי דירוג גבוה. האג"ח קצרות מועד וההון העצמי מוחזקים על ידי מספר משקיעים שהינם צדדים שלישיים. בהגיע מועד הפירעון של האג"ח קצרות המועד, הישות תמחזר (refinance) את החוב עם המשקיעים הקיימים או תנפיק מחדש את החוב למשקיעים חדשים בריביות השוק הקיימות.

29ג. המטרה העיקרית של הישות היא לייצר רווחים על ידי מקסום המרווח (spread) שהיא מרוויחה על תיק הנכסים שלה וממוצע משוקלל של עלות המימון (weight-average cost of funding). העסקה שווקה למשקיעים פוטנציאליים בחוב כהשקעה בתיק אג"ח באיכות גבוהה עם חשיפה לסיכון האשראי המתקשר לכשל אפשרי של מנפיקי החוב בתיק. רובד ההון העצמי תוכנן כך שהוא יספוג את סיכון ההפסד הראשון הקשור לסיכוני אשראי, נזילות, שווי שוק, ושיעור הריבית, ויקבל כל הטבה משינוי חיובי באשראי, בשווי השוק, ובשיעורי הריבית.

30ג. הישות חשופה לסיכון נזילות מפני שהתקופה הממוצעת לפירעון (average tenor) של הנכסים ארוכה מזו של ההתחייבויות. כדי להפחית את סיכון הנזילות, הישות מחזיקה חלק מנכסיה בפיקדונות קצרי מועד בבנקים בעלי דירוג גבוה. הישות לא התקשרה במכשיר נזילות (liquidity facility) להפחתה נוספת של סיכון הנזילות.

31ג. המממן (Sponsor) של הישות היה מעורב משמעותית ביצירת הישות. המממן מבצע פונקציות שונות כדי לנהל את פעולות הישות, הכוללות:

א. ניהול השקעות – ניהול זה חייב לעמוד בהנחיות ההשקעה שנקבעו בעת הקמת הישות. ההנחיות כוללות תיאורים של השקעות מתאימות ודרישות בנוגע להרכב תיק האשראי (לרבות הגבלות על חשיפות לסיכון מדינה, הגבלות גיוון, ודרישות דירוג).

ב. ניהול מימון – פונקציה זו מספקת ניהול מימון ותמיכה תפעולית בהקשר לחוב המונפק ולהון העצמי מתוך מטרה למזער את עלות האשראי (cost of borrowing), ניהול סיכוני נזילות וריבית, וניהול הלימות ההון של הישות.

ג. ניהול הפרת התחייבות חוזית (defeasance) – אירוע של הפרה של התחייבות חוזית מתרחש במקרה של כשל מצד סוכנויות דירוג לשמור את הדירוגים של איגרות החוב

שהונפקו על ידי הישות מעל או ברמות מסוימות שנקבעו. במקרה של הפרה של התחייבות חוזית, המממן אחראי לפקח על פירוק מסודר של תיק ההשקעות ועל סילוק (discharge) מסודר של מחויבויות הישות. זה כולל ניהול סיכון שוק וסיכון אשראי של התיק.

32ג. תמורת שירותיו, המממן מקבל עמלה קבועה (fixed fee), המחושב כאחוז שנתי מתוך ההון המצטבר שלא נפרע, ותשלום מבוסס ביצועים, המחושב כאחוז מרווחי הישות מעל תשואת יעד.

33ג. מחזיקי אג"ח של הישות אינם מחזיקים בזכויות הצבעה. המחזיקים בהון העצמי מחזיקים בזכויות הצבעה מוגבלות, שבדרך כלל מוגבלות בהצבעה על תיקונים למסמכי ההתאגדות של הישות.

הערכה

תכנון הישות

34ג. תאגיד בנקאי חייב לקבוע את המטרה ואת התכנון (design) של ישות בעלת זכויות משתנות, לרבות הסיכונים שהישות תוכננה ליצור ולהעביר (pass through) אל מחזיקי הזכויות המשתנות שלה. בקביעת הערכה זו, מחזיקי הזכויות המשתנות של הישות קבעו את הדברים הבאים:

א. המטרות העיקריות שלשמן נוצרה הישות היו לספק למשקיעים את היכולת להשקיע במאגר של חוב בעל איכות גבוהה, למקסם את המרווח שהיא מרוויחה על תיק הנכסים שלה מעל ממוצע משוקלל של עלות המימון, ולייצר דמי ניהול עבור המממן.

ב. העסקה שווקה למשקיעים פוטנציאליים בחוב כהשקעה בתיק אג"ח באיכות גבוהה עם חשיפה לסיכון האשראי המתקשר לכשל אפשרי של מנפיקי החוב בתיק.

ג. רובד ההון העצמי תוכנן כך שהוא יספוג את סיכון ההפסד הראשון הקשור לסיכון אשראי, סיכון נזילות, סיכון שווי שוק וסיכון שיעור הריבית, ויקבל חלק מההטבה משינוי חיובי באשראי, בשווי השוק ובשיעורי הריבית.

ד. הסיכונים העיקריים שאליהם נחשפת הישות כוללים סיכון אשראי, סיכון שיעור ריבית, וסיכון נזילות.

קביעת הנהנה העיקרי

35ג. המשקיעים בחוב שהינם צדדים שלישיים, המשקיעים בהון עצמי, שהינם צדדים שלישיים, והמממן (Sponsor) הם מחזיקי זכויות משתנות ב ישות בעלת זכויות משתנות. העמלות המשולמות למממן מייצגות זכות משתנה בהתבסס על בחינת התנאים בסעיפים 22 ו-23 ל בנספח ב' לסעיף 22.

36ג. תאגיד בנקאי חייב לזהות אילו פעילויות משפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות ולקבוע אם יש לו את הכוח לכוון פעילויות אלו. ביצועיה הכלכליים של הישות מושפעים משמעותית מן הביצועים של תיק הנכסים של הישות ולפי תנאי החוב לטווח קצר. לפיכך, הפעילויות שמשפיעות באופן משמעותי על ביצועיה הכלכליים של הישות הן פעילויות שמשפיעות באופן משמעותי על ביצועי תיק הנכסים ועל תנאי החוב לטווח קצר (כאשר החוב ממוחזר או מונפק מחדש). המממן מנהל את פעילויות ההשקעה, המימון והפרה של התחייבות חוזית (defeasance) של הישות. העובדה שהמממן היה מעורב באופן משמעותי ביצירת הישות אינה, לכשעצמה, גורמת לכך שהמממן הוא הנהנה העיקרי של הישות. עם זאת, העובדה שהמממן היה מעורב ביצירת הישות מצביעה על כך שהיו למממן ההזדמנות והתמריץ לקבוע הסדרים שיביאו לידי כך שהמממן יהיה המחזיק בזכויות המשתנות עם הכוח לכוון את הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.

37ג. מחזיקי האג"ח (debt securities) של הישות אינם מחזיקים בזכויות הצבעה ואינם מחזיקים בזכויות אחרות עם הכוח לכוון את הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. אף שלמחזיקים בהון העצמי (equity holders) יש זכויות הצבעה, הם מוגבלים להצבעה על תיקונים למסמכי ההתאגדות של הישות; וזכויות אלו אינן מקנות למחזיקים בהון העצמי את הכוח לכוון את הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.

38ג. אם לתאגיד בנקאי יש את הכוח לכוון את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות, אזי תאגיד בנקאי זה נדרש גם לקבוע אם יש לו את המחויבות לספוג הפסדים של הישות שעשויים פוטנציאלית להיות משמעותיים לישות בעלת הזכויות המשתנות או הזכות לקבל הטבות מהישות שעשויות פוטנציאלית להיות משמעותיות לישות בעלת הזכויות המשתנות. המממן, באמצעות הסדר עמלה שלו המבוסס על ביצועים, מקבל הטבות שעשויות פוטנציאלית להיות משמעותיות לישות בעלת הזכויות המשתנות. היות שהישות מתוכננת כך שהיא מרוויחה מרווח בין התשואות על הנכסים לבין ההתחייבויות, המממן מקבל חלק משמעותי מן ההטבה העיקרית שהישות תוכננה ליצור. המממן נחשב גם כבעל אחריות פיננסית משתמעת להבטיח שהישות בעלת הזכויות המשתנות תפעל כמתוכנן. המממן קבע כי הוא בעל אחריות פיננסית משתמעת וכי מחויבות כזאת עשויה להיות משמעותית. קביעה זו הושפעה מן החשש של המממן לגבי הסיכון למוניטין (reputation) שלו בשוק אם הישות בעלת הזכויות המשתנות לא תפעל כמתוכנן.

ג39. על בסיס העובדות והנסיבות הספציפיות שהוצגו לעיל והניתוח שבוצע, המממן ייחשב לנהנה העיקרי של הישות בעלת הזכויות המשתנות מהסיבות הבאות :

- א. הוא מחזיק בזכויות המשתנות עם הכוח לכוון את הפעילויות של הישות בעלת הזכויות המשתנות שמשיפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.
- ב. באמצעות הסדר העמלה שלו המבוסס על ביצועים והאחריות הפיננסית המשתמעת לוודא שהישות בעלת הזכויות המשתנות תפעל כמתוכנן, יש לו מחויבות לספוג הפסדים של הישות שעשויים פוטנציאלית להיות משמעותיים לישות בעלת הזכויות המשתנות והזכות לקבל הטבות מהישות שעשויות פוטנציאלית להיות משמעותיות לישות בעלת הזכויות המשתנות.

דוגמה 4

עובדות ונסיבות

ג40. הישות נוצרה על ידי תאגיד בנקאי (המממן) ומומנה באמצעות חוב בסך \$98 לטווח קצר בריבית קבועה בדירוג AAA עם תקופה לפירעון של 3 חודשים, ושטרות נדחים בסך \$2 (subordinated notes). הישות משתמשת בתקבולים לרכישת תיק של נכסים לטווח הבינוני בעלי תקופת פירעון ממוצעת של שלוש שנים. תיק הנכסים נרכש ממוכרים רבים. החוב לטווח קצר והשטרות הנדחים מוחזקים על ידי משקיעים רבים שהינם צדדים שלישיים. בהגיע מועד הפירעון של החוב לטווח הקצר, הישות תמחזר את החוב עם המשקיעים הקיימים או תנפיק מחדש את החוב למשקיעים חדשים.

ג41. מממן הישות מספק חיזוק אשראי (credit enhancement) בצורת כתב אשראי (letter of credit) השווה ל-5% מנכסי הישות והוא מספק מכשיר נזילות כדי לממן את הגירעונות בתזרים המזומנים על 100 אחוזים מהחוב לטווח קצר. גירעונות בתזרים המזומנים יכולים להיווצר עקב אי הקבלה (mismatch) בין הגביות על נכסי הבסיס של הישות לבין התשלומים המגיעים למחזיקי החוב לטווח קצר, או עקב חוסר היכולת של הישות למחזר או להנפיק מחדש את החוב לטווח קצר במועד הפירעון.

ג42. כשל האשראי (credit default) של נכסי הישות הגורם לגירעון בתזרימי המזומנים נספג באופן הבא :

- א. ראשית על ידי מחזיקי שטרות נדחים.

ב. שנית על ידי כתב האשראי של המממן.

ג. שלישית על ידי מחזיקי חוב קצרי טווח.

מכשיר הנזילות של המממן אינו מספק מקדמה כנגד נכסים שכשלו.

43ג. הישות חשופה לסיכון נזילות מפני שאורך החיים הממוצע של הנכסים גדול מזה של ההתחייבויות. הישות נכנסת למכשיר נזילות עם המממן כדי להפחית את סיכון הנזילות.

44ג. העסקה שווקה למשקיעים פוטנציאליים בחוב כהשקעה בתיק נכסים בדירוג גבוה לטווח בינוני, עם חשיפה מזערית לסיכון האשראי המתקשר לכשל האפשרי של המנפיקים של הנכסים בתיק. השטרות הנדחים (subordinated notes) תוכננו לספוג את הסיכון ההפסד הראשון המתקשר לאשראי. הישות משווקת לכל המשקיעים כבעלת הסתברות נמוכה לחשיפת אשראי הודות למהות הנכסים שנרכשו. נוסף על כך, הישות משווקת למחזיקי חוב לטווח הקצר כמוגנת מפני סיכון נזילות הודות למכשיר הנזילות המסופק על ידי המממן.

45ג. המממן של הישות מבצע פונקציות שונות כדי לנהל את פעולות הישות. באופן ספציפי, המממן :

א. קובע את תנאי הישות

ב. מאשר את המוכרים המורשים למכור לישות

ג. מאשר את הנכסים שיירכשו על ידי הישות

ד. מקבל החלטות בנוגע למימון הישות, לרבות קביעת התקופה ומאפיינים אחרים של החוב המונפק לטווח קצר

ה. מנהל (Administers) את הישות על ידי ניטור הנכסים, ארגון הנפקת חוב, עריכת דוחות חודשיים, והבטחת ציות למדיניות האשראי וההשקעות של הישות.

46ג. עבור מתן קווי אשראי ומכשירי נזילות ושירותי ניהול, המממן מקבל עמלה קבועה המחושבת כאחוז שנתי מערך הנכס.

47ג. המחזיקים בחוב לטווח הקצר והמחזיקים בשטרות הנדחים אינם מחזיקים בזכויות הצבעה.

הערכה

תכנון הישות

48ג. תאגיד בנקאי חייב לקבוע את המטרה ואת התכנון (design) של ישות בעלת זכויות משתנות, לרבות הסיכונים שהישות תוכננה ליצור ולהעביר (pass through) אל מחזיקי הזכויות המשתנות שלה. בקביעת הערכה זו, מחזיקי הזכויות המשתנות של הישות קבעו את הדברים הבאים :

א. המטרות העיקריות שלשמן נוצרה הישות היו לספק למשקיעים את היכולת להשקיע במאגר של נכסים בדירוג גבוה לטווח בינוני, לספק למוכרים רבים לישות גישה למימון בעלות נמוכה, להרוויח מרווח חיובי בין הריבית שהישות מרוויחה על תיק נכסיה לבין הממוצע המשוקלל של עלות המימון, ולייצר עמלות למממן.

ב. העסקה שווקה למשקיעים פוטנציאליים בחוב כהשקעה בתיק נכסים בדירוג גבוה לטווח בינוני, עם חשיפה מזערית לסיכון האשראי המתקשר לכשל האפשרי של מנפיקי הנכסים בתיק. החוב הנחות מתוכנן לספוג את סיכון ההפסד הראשון המתקשר לסיכון אשראי ולסיכון שיעור הריבית. הישות משווקת לכל המשקיעים כבעלת הסתברות נמוכה להפסד אשראי הודות למהות הנכסים שנרכשו. נוסף על כך, הישות משווקת למחזיקי החוב לטווח קצר כמוגנת מפני סיכון נזילות הודות למכשיר הנזילות המסופק על ידי המממן.

ג. הסיכונים העיקריים שהישות חשופה אליהם כוללים סיכון אשראי, סיכון שיעור הריבית וסיכון נזילות.

קביעת הנהנה העיקרי

49ג. מחזיקי החוב לטווח קצר, מחזיקי השטרות הנדחים שהינם צדדים שלישיים, והמממן הם מחזיקי הזכויות המשתנות בישות בעלת הזכויות המשתנות. העמלות המשולמות למממן מייצגות זכות משתנה על בסיס בחינת התנאים בסעיפים 22 ו-23 ל בנספח ב' לסעיף 22.

50ג. תאגיד בנקאי חייב לזהות אילו פעילויות משפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות ולקבוע אם יש לו את הכוח לכוון פעילויות אלו. ביצועיה הכלכליים של הישות מושפעים משמעותית מביצועי תיק הנכסים של הישות ולפי תנאי החוב לטווח קצר. לפיכך, הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות הן פעילויות שמשפיעות באופן משמעותי על ביצועי תיק הנכסים ועל תנאי החוב לטווח קצר (כאשר החוב ממוחזר או מונפק מחדש). המממן מנהל את פעולות הישות. בפרט, המממן קובע את תנאי הישות, מאשר את המוכרים המורשים למכור לישות, מאשר את הנכסים שיירכשו על ידי הישות, מקבל החלטות לגבי מימון הישות, לרבות קביעת התקופה ומאפיינים אחרים של החוב המונפק לטווח קצר, ומנהל (administers) את הישות על ידי ניטור הנכסים, ארגון הנפקת חוב, והבטחת ציות למדיניות האשראי וההשקעות של הישות. העובדה שהמממן היה מעורב באופן משמעותי ביצירת הישות אינה, לכשעצמה, גורמת לכך שהמממן הוא הנהנה העיקרי של הישות. עם זאת, העובדה שהמממן היה מעורב ביצירת הישות עשויה להצביע על כך שהיו למממן ההזדמנות והתמריץ לקבוע הסדרים שיביאו לידי כך שהמממן יהיה המחזיק בזכויות המשתנות עם הכוח לכוון את הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.

51ג. המחזיקים בחוב לטווח קצר והמחזיקים בשטרות הנדחים של הישות אינם בעלי זכויות הצבעה או זכויות אחרות שמקנות להם את הכוח לכוון את הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.

52ג. אם לתאגיד בנקאי יש את הכוח לכוון את הפעילויות של הישות בעלת הזכויות המשתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות, התאגיד הבנקאי נדרש גם לקבוע אם יש לו המחויבות לספוג הפסדים של הישות שעשויים פוטנציאלית להיות משמעותיים לישות בעלת הזכויות המשתנות או הזכות לקבל הטבות מהישות שעשויות פוטנציאלית להיות משמעותיות לישות בעלת הזכויות המשתנות. המממן, באמצעות הסדר העמלה שלו, מקבל הטבות מהישות בעלת הזכויות המשתנות שעשויות פוטנציאלית להיות משמעותיות לישות בעלת הזכויות המשתנות. המממן, באמצעות כתב האשראי ומכשיר הנזילות שלו, הוא גם בעל המחויבות לספוג את הפסדי הישות בעלת הזכויות המשתנות שעשויים פוטנציאלית להיות משמעותיים לישות בעלת הזכויות המשתנות.

53ג. על בסיס העובדות והנסיבות הספציפיות שהוצגו לעיל ועל סמך הניתוח שבוצע, המממן ייחשב לנהנה העיקרי של הישות בעלת הזכויות המשתנות מהסיבות הבאות :

א. הוא מחזיק בזכויות המשתנות עם הכוח לכוון את הפעילויות של הישות בעלת הזכויות המשתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.

ב. באמצעות כתב האשראי ומכשיר הנזילות שלו, למממן יש מחויבות לספוג הפסדים שעשויים להיות משמעותיים לישות בעלת הזכויות המשתנות, ובאמצעות הסדר העמלה שלו, יש למממן זכות לקבל הטבות שעשויות להיות משמעותיות לישות בעלת הזכויות המשתנות.

דוגמה 5

עובדות ונסיבות

54ג. ישות נוצרה ומומנה באמצעות סוג (class) יחיד של אג"ח (debt securities) בדורג השקעה (investment-grade) בריבית קבועה ל-30 שנים בסך \$100. הישות משתמשת בתקבולים כדי לרכוש הלוואות משכנתא למגורים בסך \$100 בריבית קבועה ל-30 שנים מן המעביר. הישות נכנסת למכשיר ערבות הסופג 100 אחוזים מהפסדי האשראי הנגרמים לנכסי הישות. הנכסים שנרכשו על ידי הישות נוצרים (underwritten) על ידי המעביר בהתאם לפרמטרים שקבע הערב.

בנוסף, כל פעילויות הישות מוגדרות מראש בהסכם נאמנות ומדריך השירות (servicing guide), ששניהם נוסחו על ידי הערב. בדרך כלל לא נדרשות בישות החלטות קריטיות, אלא במקרה שניתן לצפות מראש באופן סביר כשל של נכס הבסיס או שכשל כזה התרחש.

55ג. העסקה שווקה למחזיקי אג"ח פוטנציאליים כהשקעה בתיק הלוואות משכנתא למגורים עם חשיפה לסיכון האשראי של הערב ולסיכון הפירעון המוקדם המתקשר להלוואות הבסיס של הישות. בכל חודש, מחזיקי האג"ח מקבלים תשלומי ריבית וקרן באופן יחסי לאחוז הבעלות שלהם בהלוואות הבסיס.

56ג. במקרה שנוצר גירעון בתשלומי הלוואה הנדרשים לפי חוזה מהלווים, או שההלוואה עוקלה וחיסול נכס הבסיס אינו מייצר תקבולים מספיקים כדי לעמוד בתשלומים הנדרשים על כל האג"ח, הערב יעביר תשלומים למחזיק האג"ח כדי להבטיח תשלום בזמן של הקרן ושל הריבית הנצברת על האג"ח.

57ג. הערב משמש גם כנותן שירות ראשי (Master Servicer) עבור הישות. בתור נותן שירות ראשי, הערב נותן שירות לאג"ח שהונפקו על ידי הישות. באופן כללי, אם הלוואת משכנתא נמצאת בפיגור של 120 יום (או 4 חודשים עוקבים), ואם מתקיימות נסיבות נוספות, לערב מוקנית הזכות לרכוש את ההלוואה מהישות. ניתן להדיח את נותן השירות הראשי אך ורק בגין הפרה מהותית של התחייבויותיו. כפיצוי על הערבות ועל השירותים המוענקים, מקבל הערב עמלה המחושבת על בסיס חודשי כאחוז מיתרת הקרן שלא שולמה על הלוואות הבסיס.

58ג. כנותן שירות ראשי, הערב אחראי גם על פיקוח וניטור על השירות של הלוואות המשכנתא למגורים (שירות עיקרי (primary servicing)). מסמכי ההתאגדות של הישות קובעים כי הערב אחראי לשירות העיקרי של ההלוואות; אולם, הערב רשאי להעסיק את המעביר לבצע פעילויות שירות המבוצעות תחת פיקוח של הערב, וכך הוא אכן נוהג. הערב מנטר את ביצועיו של נותן השירות העיקרי ויש לו את הזכות להדיח את נותן השירות העיקרי מתפקידו בכל זמן, אם הוא סבור שההדחה תשרת את האינטרסים של מחזיקי האג"ח.

59ג. פעילויות השירות העיקריות מבוצעות בהתאם למדריך שירות (servicing guide) שנקבע על ידי הערב. דוגמאות לפעילויות שירות עיקריות כוללות גבייה והעברה (remitting) של תשלומי קרן וריבית, ניהול חשבונות נאמנות (escrow), וניהול כשלים. כאשר הלוואה נכנסת לפיגור (delinquent) או שניתן לצפות מראש באופן סביר שהיא תיכנס לפיגור, נותן השירות העיקרי יכול להציע אסטרטגיית הפחתת הסיכון לכשל, שלפיה הערב רשאי לאשר, לדחות או לדרוש מהלך פעולה אחר אם הוא סבור שפעולה זו תשרת את האינטרסים של מחזיקי האג"ח. כפיצוי על השירות הניתן להלוואות הבסיס, המעביר מקבל עמלה המחושבת על בסיס חודשי כאחוז מיתרת הקרן שלא שולמה על הלוואות הבסיס.

הערכה

תכנון הישות

60ג. תאגיד בנקאי חייב לקבוע את המטרה ואת התכנון (design) של ישות בעלת זכויות משתנות, לרבות הסיכונים שהישות תוכננה ליצור ולהעביר (pass through) אל מחזיקי הזכויות המשתנות שלה. בקביעת הערכה זו, מחזיקי הזכויות המשתנות של הישות קבעו את הדברים הבאים :

א. המטרות העיקריות שלשמן נוצרה הישות היו להקנות למשקיעים את היכולת להשקיע במאגר של הלוואות משכנתא למגורים עם ערבות של צד שלישי ל-100 אחוזים מתשלומי הקרן והריבית המיועדים לתשלום על הלוואות המשכנתא בישות, להקנות למעביר אל הישות גישה לנזילות בגין הלוואות המקור ותשלום שוטף בגין שירות, ולייצר עמלות לערב.

ב. העסקה שווקה למחזיקי אג"ח פוטנציאליים כהשקעה בתיק של הלוואות משכנתא למגורים עם חשיפה לסיכון האשראי של הערב ולסיכון פירעון מוקדם המתקשר לנכסי הבסיס של הישות.

ג. הסיכונים העיקריים שאליהם חשופה הישות כוללים סיכון אשראי של נכסי הבסיס, סיכון פירעון מוקדם, והסיכון של תנודות בערך נדל"ן הבסיס. סיכון האשראי של נכסי הבסיס והסיכון של תנודות בערך נדל"ן הבסיס נספגים במלואם על ידי הערב.

קביעת הנהנה העיקרי

61ג. מחזיקי האג"ח והערב הם מחזיקי הזכויות המשתנות בישות בעלת הזכויות המשתנות. העמלות המשולמות למעביר אינן מייצגות זכות משתנה על סמך בחינת התנאים בסעיפים 22 ו-23ב ל בנספח ב' לסעיף 22.

62ג. תאגיד בנקאי חייב לזהות אילו פעילויות משפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות ולקבוע אם יש לו את הכוח לכוון פעילויות אלו. ביצועיה הכלכליים של הישות מושפעים באופן המשמעותי ביותר מביצועי נכסי הבסיס שלה. לפיכך, הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות הן הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועי נכסי הבסיס. לערב, שהוא גם נותן השירות הראשי (Master Servicer), יש יכולת (באמצעות קביעת תנאי השירות, מינוי והדחה של נותן השירות העיקרי (primary servicer), ניהול הפחתת כשלים, ורכישת נכסים שכשלו) לנהל את נכסי הישות

שנכנסים לפיגור (delinquent) (או שעשויים באופן סביר להיכנס לפיגור בעתיד הנראה לעין) על מנת לשפר את ביצועיה הכלכליים של הישות.

63ג. סיכון פירעון מוקדם גם הוא סיכון שהישות תוכננה ליצור ולהעביר (pass through). אולם, לא קיים בעל זכויות משתנות שיש לו את הכוח לכוון את הפעילויות הקשורות לסיכון מסוג זה.

64ג. היות שהערב רשאי למנות ולהחליף את נותן השירות העיקרי ולנהל הפחתת כשלים, נותן השירות העיקרי אינו מחזיק בכוח לכוון את הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. בנוסף, נותן השירות העיקרי והצדדים הקשורים אליו אינם מחזיקים זכות משתנה בישות. לפיכך, נותן השירות העיקרי אינו יכול להיות הנהנה העיקרי של הישות. בנוסף, מחזיקי האג"ח אינם מחזיקים בזכויות הצבעה, ועל כן אין להם את הכוח לכוון את הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.

65ג. אם יש לתאגיד בנקאי את הכוח לכוון את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות, אזי תאגיד בנקאי זה נדרש גם לקבוע אם יש לו המחויבות לספוג הפסדים של הישות שעשויים פוטנציאלית להיות משמעותיים לישות בעלת הזכויות המשתנות או הזכות לקבל הטבות מן הישות שעשויות פוטנציאלית להיות משמעותיות לישות בעלת הזכויות המשתנות. הערב, באמצעות הסדר העמלה שלו, מקבל הטבות שעשויות פוטנציאלית להיות משמעותיות או בלתי משמעותיות לפי ניתוח זה; אולם, יש לערב מחויבות לספוג הפסדים של הישות שעשויים להיות משמעותיים באמצעות התחייבות הערבות שלו.

66ג. על בסיס העובדות והנסיבות הספציפיות שהוצגו לעיל והניתוח שבוצע, הערב ייחשב לנהנה העיקרי של הישות מהסיבות הבאות:

א. הוא מחזיק בזכויות המשתנות עם הכוח לכוון את הפעילויות של הישות בעלת הזכויות המשתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.

ב. באמצעות הערבות שלו, יש לו את המחויבות לספוג הפסדים של הישות בעלת הזכויות המשתנות שעשויים פוטנציאלית להיות משמעותיים לישות בעלת הזכויות המשתנות.

דוגמה 6

עובדות ונסיבות

67ג. ישות נוצרה ומומנה באמצעות אג"ח בסך \$100 בריבית קבועה ל 30 שנים. האג"ח מונפקים בשני רבדים (רובד בכיר בסך \$90 ורובד שיוירי בסך \$10). האג"ח מהרובד הבכיר הן בדירוג השקעה

ומפוזרות במידה רבה בין משקיעים מצדדים שלישיים. הרובד השיורי מוחזק על ידי המעביר. הישות משתמשת בתקבולים לרכישת \$100 הלוואות משכנתא למגורים בריבית קבועה ל-30 שנים מן המעביר. כשל של הלוואות הבסיס נספג תחילה על ידי הרובד השיורי המוחזק על ידי המעביר. כל הפעילויות של הישות מוגדרות מראש על ידי הסכם צבירת המאגר (pooling) והשירות (servicing) עבור העסקה. לא נדרשות החלטות קריטיות כלשהן לישות, אלא במקרה שניתן לצפות באופן סביר כשל של נכס הבסיס או שכשל זה התרחש.

68ג. העסקה שווקה למחזיקי אג"ח פוטנציאליים כהשקעה בתיק של הלוואות משכנתא למגורים עם חשיפה לסיכון האשראי של הלווים של הלוואות הבסיס, ולסיכון הפירעון המוקדם המתקשר להלוואות הבסיס של הישות. בכל חודש, מחזיקי האג"ח מקבלים תשלומי ריבית וקרן באופן יחסי לאחוזי הבעלות שלהם בהלוואות הבסיס. הרובד השיורי תוכנן לספק חיזוק אשראי לעסקה ולספוג את סיכון ההפסד הראשון המתקשר לאשראי.

69ג. תחומי האחריות (responsibilities) של נותן השירות העיקרי נשארים אצל המעביר. לאף צד אין את היכולת להדיח את המעביר מתפקידו כנותן שירות.

70ג. פעילויות השירות מבוצעות בהתאם להסכם צבירת המאגר (pooling) והשירות (servicing). דוגמאות של פעילויות שירות כוללות גבייה והעברה (remitting) של תשלומי קרן וריבית, ניהול חשבונות נאמנות (escrow), מעקב אחר תשלומים בפיגור, וניהול כשלים כללי. ניהול כשלים כולל הערכה של המצב הפיננסי של הלווה כדי לקבוע איזו אסטרטגיית הפחתת הפסד (המוגדרת בהסכם הצבירה והשירות) תמקסם את ההחזרים על הלוואה ספציפית. אסטרטגיות ניהול הכשל המקובלות מוגבלות לפעולות שהוגדרו בהסכם הצבירה והשירות וכוללות את כל הפעולות הבאות:

א. שינוי תנאי ההלוואה כאשר ניתן לצפות באופן סביר כשל.

ב. ויתור (forbearance) זמני על גביות הקרן והריבית (סכומים אלה יתווספו ליתרת ההלוואה שלא שולמה).

ג. מכירות בחסר (Short sales), שבהן נותן השירות מתיר ללווה הבסיס למכור את הנכס הממושכן גם אם מחיר המכירה הצפוי לא יאפשר החזר מלא של סכומי ההלוואה החוזית.

כפיצוי על מתן השירות להלוואות הבסיס, המעביר מקבל עמלה המחושבת על בסיס חודשי כאחוז מיתרת הקרן שלא שולמה על הלוואות הבסיס. אף שפעילויות השירות, ובמיוחד ניהול כשלים, מחויבות להתבצע בהתאם להסכם הצבירה והשירות, למעביר, בתור נותן השירות, יש שיקול דעת לגבי

הקביעה באילו אסטרטגיות במסגרת הסכם הצבירה והשירות להשתמש כדי לנסות למקסם את הביצועים הכלכליים של הישות.

הערכה

תכנון הישות

71ג. תאגיד בנקאי חייב לקבוע את המטרה ואת התכנון (design) של ישות בעלת זכויות משתנות, לרבות הסיכונים שהישות תוכננה ליצור ולהעביר (pass through) אל מחזיקי הזכויות המשתנות שלה. בקביעת הערכה זו, מחזיקי הזכויות המשתנות של הישות קבעו את הדברים הבאים :

א. המטרות העיקריות שלשמן נוצרה הישות היו לספק למשקיעים את היכולת להשקיע במאגר של הלוואות משכנתא למגורים ולספק למעביר אל הישות גישה לנזילות עבור ההלוואות שיזם ועמלות שירות שוטפות ותשואות שירות פוטנציאליות.

ב. העסקה שווקה למחזיקים פוטנציאליים באג"ח בכירות כהשקעה בתיק הלוואות משכנתא למגורים עם חיזוק אשראי המסופק על ידי הרובד השיורי וסיכון הפירעון המוקדם המתקשר לנכסי הבסיס של הישות. בשיווק העסקה צוין כי סיכון האשראי יופחת באמצעות נחיתות (subordination) של הרובד השיורי.

ג. הסיכונים העיקריים שאליהם הישות נחשפת כוללים אשראי של נכסי הבסיס, סיכון פירעון מוקדם, והסיכון של תנודות בשווי נדל"ן הבסיס.

קביעת הנהנה העיקרי

72ג. מחזיקי האג"ח והמעביר הם מחזיקי הזכויות המשתנות בישות בעלת זכויות משתנות. העמלות המשולמות למעביר (בתפקידו כנותן שירות) מייצגות זכות משתנה בהתבסס על בחינת התנאים בסעיפים 22 ו-23 ל בנספח ב' לסעיף 22.

73ג. תאגיד בנקאי חייב לזהות אילו פעילויות משפיעות באופן המשמעותי ביותר על הביצועים הכלכליים של הישות ולקבוע אם יש לו את הכוח לכוון פעילויות אלו. ביצועיה הכלכליים של הישות מושפעים באופן המשמעותי ביותר מביצועי נכסי הבסיס שלה. לפיכך, הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות הן פעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועי נכסי הבסיס. למעביר, כנותן שירות, יש יכולת לנהל את נכסי הישות הנכנסים לפיגור (delinquent) (או שניתן לצפות מראש באופן סביר שייכנסו לפיגור) כדי

לשפר את ביצועיה הכלכליים של הישות. בנוסף, אף צד אינו רשאי להדיח את המעביר מתפקידו כנותן שירות. פעילויות ניהול הכשל מבוצעות רק לאחר כשל של נכסי הבסיס או כאשר ניתן לצפות באופן סביר שתתרחש כשל. אולם, יכולתו של התאגיד הבנקאי לכוון את הפעילויות של ישות כאשר עולות הנסיבות או מתרחשים אירועים מהווה כוח, אם יכולת זו קשורה לפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על הביצועים הכלכליים של הישות. ישות מדווחת אינה מחויבת לממש את כוחה על מנת שיהיה לה הכוח לכוון את פעילויותיה של ישות.

74ג. סיכון פירעון מוקדם גם הוא סיכון שהישות תוכננה ליצור ולהעביר. ואולם, לאף מחזיק זכויות משתנות אין את הכוח לכוון עניינים הקשורים לסיכון מסוג זה.

75ג. מחזיקי האג"ח הבכירות אינם מחזיקים בזכויות הצבעה, ולפיכך אין להם את הכוח לכוון את הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.

76ג. אם לתאגיד הבנקאי יש את הכוח לכוון את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות, אזי אותו תאגיד בנקאי נדרש גם לקבוע אם יש לו מחויבות לספוג הפסדים של הישות שעשויים להיות פוטנציאלית משמעותיים לישות בעלת הזכויות המשתנות או הזכות לקבל הטבות מהישות שעשויים פוטנציאלית להיות משמעותיים לישות בעלת הזכויות המשתנות. למעביר, באמצעות בעלותו על הרובד השיורי, המחויבות לספוג הפסדים והזכות לקבל הטבות, שכל אחת מהן עשויה להיות משמעותית לישות בעלת הזכויות המשתנות. המעביר, תמורת פעילויות השירות שלו, מקבל עמלה קבועה שמקנה לו את הזכות לקבל הטבות של הישות. המעביר מסיק כי הטבות אלה אינן יכולות להיות משמעותיות לישות.

77ג. על סמך העובדות והנסיבות הספציפיות שהוצגו לעיל והניתוח שבוצע, המעביר ייחשב לנהנה העיקרי של הישות מהסיבות הבאות :

א. הוא מחזיק בזכויות המשתנות עם הכוח לכוון את הפעילויות של הישות בעלת הזכויות המשתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על הביצועים הכלכליים של הישות.

ב. באמצעות בעלותו על הרובד השיורי, יש לו את המחויבות לספוג הפסדים והזכות לקבל הטבות, שכל אחת מהן עשויה להיות משמעותית לישות בעלת הזכויות המשתנות.

דוגמה 7**עובדות ונסיבות**

78ג. ישות נוצרה ומומנה באמצעות אג"ח בסך \$950 בריבית קבועה ל-5 שנים והון עצמי בסך \$50. הישות משתמשת בתקבולים מן ההנפקה לרכישת נכסים (property) שיוחכרו לחוכר בעל דירוג אשראי AA. ההון העצמי נחות (subordinated) לעומת החוב, מפני שהחוב משולם לפני שתזרימי מזומנים כלשהם זמינים למשקיעים בהון העצמי. החכירה היא לתקופה של חמש שנים, והיא מסווגת כחכירה מימונית ישירה על ידי המחכיר וכחכירה תפעולית על ידי החוכר. עם זאת, החוכר נחשב לבעליו של הרכוש לצורכי מס, ולפיכך מקבל הטבות מס בגין פחת.

79ג. החוכר נדרש לספק ערבות להפסד הראשון בגין הערך השיורי (first-loss residual value guarantee) עבור הערך העתידי הצפוי של הנכס המוחכר בתום חמש השנים (מחיר האופציה) עד לאחוז מוגדר של מחיר האופציה, ועומדת לו אופציית רכש במחיר קבוע לרכוש את הנכס במחיר האופציה. אם החוכר אינו מממש את אופציית הרכש במחיר קבוע בתום תקופת החכירה, החוכר נדרש לשווק מחדש את הנכס בשם הישות. אם הנכס (property) נמכר תמורת סכום נמוך ממחיר האופציה, החוכר נדרש לשלם לישות את ההפרש בין מחיר האופציה לתקבולי המכירה, שלא יעלה על אחוז מוגדר ממחיר האופציה. אם הנכס (property) נמכר בסכום גבוה ממחיר האופציה, החוכר זכאי לעודף תקבולי המכירה מעל מחיר האופציה. ערב שהוא צד שלישי לערך השיורי (residual value guarantor) מספק ערבות קטנה מאוד לערך שיורי נוסף, לישות המחכירה, המאפשרת למחכיר להשיג טיפול של חכירה מימונית ישירה.

80ג. מסמכי ההתאגדות של הישות אינם מתירים לישות לקנות נכסים נוספים או למכור נכסים קיימים במהלך תקופת האחזקה בת חמש השנים, ותנאי הסכם החכירה ומסמכי ההתאגדות של הישות אינם מקנים למחזיקים בהון העצמי את הכוח לכוון פעילויות כלשהן של ישות בעלת זכויות משתנות. הישות נוצרה כך לחוכר יהיו זכויות להשתמש בנכס תחת חכירה תפעולית וישמר את כל הסיכונים וההטבות (rewards) מעליה או ירידה בשווי הנכס המוחכר.

81ג. העסקה שווקה למשקיעים פוטנציאליים כהשקעה בתיק של נכסים בדירוג AA המובטחים (collateralized) על ידי נכס (property) מוחכר, שיספק תשואה בריבית קבועה למחזיקים בחוב שהיא שווה-ערך לנכסים בדירוג AA. התשואה למשקיעים בהון העצמי צפויה להיות גבוהה במקצת מהתשואה למשקיעים בחוב מכיוון שההון העצמי נחות לעומת החוב.

הערכה

מטרה ותכנון הישות

82ג. תאגיד בנקאי חייב לקבוע את המטרה ואת התכנון (design) של ישות בעלת זכויות משתנות, לרבות הסיכונים שהישות תוכננה ליצור ולהעביר (pass through) אל מחזיקי הזכויות המשתנות שלה. בקביעת הערכה זו, מחזיקי הזכויות המשתנות של הישות קבעו את הדברים הבאים :

א. המטרה העיקרית שלשמה נוצרה הישות בעלת הזכויות המשתנות הייתה לספק לחוכר שימוש בנכס לחמש שנים, יחד עם, במהות, כל הזכויות וההתחייבויות של הבעלות, לרבות הטבות מס.

ב. הישות שווקה למשקיעים פוטנציאליים כהשקעה בתיק של נכסים בדירוג AA המובטחים על ידי נכס מוחכר שיספק תשואה בריבית קבועה למחזיקים בחוב שהיא שווה-ערך לנכסים בדירוג AA. התשואה למשקיעים בהון העצמי צפויה להיות גבוהה במקצת מן התשואה למשקיעים בחוב מכיוון שההון העצמי נחות לעומת החוב.

ג. הערבות לערך השיווי משקל ביעילות, במהות את כל הסיכון המתקשר לנכס הבסיס (קרי, ירידות ערך) אל החוכר, ואופציית הרכישה במחיר קבוע מעבירה ביעילות במהות את כל ההטבות מנכס הבסיס (קרי, עליות ערך) אל החוכר.

ד. הישות מתוכננת כך שהיא חשופה לסיכונים הקשורים לשינוי מצטבר בשווי ההון של הנכס המוחכר בתום חמש שנים, כמו גם לסיכון האשראי המתקשר לכשל אפשרי מצד החוכר בנוגע לתשלומי החכירה הנדרשים ממנו לפי החוזה.

קביעת הנהנה העיקרי

83ג. משקיעים בחוב, משקיעים בהון העצמי, והחוכר הם מחזיקי הזכויות המשתנות בישות בעלת הזכויות המשתנות.

84ג. תאגיד בנקאי חייב לזהות אילו פעילויות משפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות ולקבוע אם יש לו את הכוח לכוון פעילויות אלו. ביצועיה הכלכליים של הישות בעלת הזכויות המשתנות מושפעים באופן משמעותי מן השווי ההון של נכס הבסיס ומהאשראי של החוכר. התחזוקה של החוכר ותפעול הנכס המוחכר משפיעים באופן ישיר על השווי ההון של נכס הבסיס, והחוכר מכוון את השיווק מחדש של הנכס. לחוכר יש גם את

היכולת להגדיל את ההטבות שהוא יכול לקבל ולהגביל את ההפסדים שהוא יכול לשאת באמצעות האופן שבו הוא משתמש בנכס וכיצד הוא משווק אותו מחדש.

85ג. למחזיקים בחוב אין את הכוח לכוון את הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. אף שמחזיקים בהון העצמי קובעים את תנאי הסכם החכירה, תנאי הסכם החכירה אינם מקנים למחזיקים בהון העצמי את הכוח לכוון את הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על הביצועים הכלכליים של הישות.

86ג. אם יש לתאגיד הבנקאי את הכוח לכוון את הפעילויות של הישות בעלת הזכויות המשתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות, אזי התאגיד הבנקאי נדרש גם לקבוע אם יש לו המחויבות לספוג הפסדים של הישות שעשויים פוטנציאלית להיות משמעותיים לישות בעלת הזכויות המשתנות או הזכות לקבל הטבות מהישות שעשויות פוטנציאלית להיות משמעותיות לישות בעלת הזכויות המשתנות. לחוכר יש הן את המחויבות לספיגת הפסדים שעשויים פוטנציאלית להיות משמעותיים לישות בעלת הזכויות המשתנות והן את הזכות לקבל הטבות שעשויות פוטנציאלית להיות משמעותיות לישות בעלת הזכויות המשתנות באמצעות הערבות לערך השירי ואופציית הרכש, בהתאמה.

87ג. על בסיס העובדות והנסיבות הספציפיות שהוצגו לעיל והניתוח שבוצע, החוכר ייחשב לנהנה העיקרי של הישות בעלת הזכויות המשתנות מהסיבות הבאות:

א. הוא מחזיק בזכויות המשתנות עם הכוח לכוון את הפעילויות ישות בעלת הזכויות המשתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.

ב. באמצעות הערבות לערך השירי ואופציית הרכש, יש לו את המחויבות לספוג הפסדים של הישות שעשויים פוטנציאלית להיות משמעותיים לישות בעלת הזכויות המשתנות והזכות לקבל הטבות מהישות שעשויות פוטנציאלית להיות משמעותיות לישות בעלת הזכויות המשתנות.

דוגמה 8

עובדות ונסיבות

88ג. חברה א' וחברה ב' מקימות ישות לייצור, הפצה ומכירה של משקה. הישות ממומנת באמצעות חוב בסך 95 מיליוני דולרים בריבית קבועה ל-20 שנים, והון עצמי בסך 5 מיליוני דולרים. החוב מפוזר במידה רבה בין משקיעים מצדדים שלישיים. הישות מוחזקת על ידי חברה א' וחברה ב'. חברה א' וחברה ב' אינן צדדים קשורים. חברה א', יצרנית ומפיצת משקאות, אחראית לייצור

המשקה. חברה ב', גם היא יצרנית ומפיצת משקאות, אחראית להפצת המשקה ולמכירתו. חברה א' וחברה ב' מחזיקות כל אחת ב 50% מזכויות ההצבעה, וכל אחת מהן מיוצגת בשיעור של 50% בדירקטוריון. החלטות לגבי הייצור, ההפצה והמכירה של המשקה מחייבת את הסכמת חברה א' וחברה ב'. כל יתר ההחלטות בעניין הישות מתקבלות במשותף על ידי חברה א' וחברה ב' באמצעות זכויות ההצבעה שלהן והייצוג השווה שלהן בדירקטוריון. עניינים שאין אפשרות להביאם לידי פתרון או הסכמה חייבים להיפתר באמצעות תהליך בורות על ידי צד שלישי.

הערכה

המטרה והתכנון של הישות

89ג. תאגיד חייב לקבוע את המטרה ואת התכנון (design) של ישות בעלת זכויות משתנות, לרבות הסיכונים שהישות תוכננה ליצור ולהעביר (pass through) אל מחזיקי הזכויות המשתנות שלה. בקביעת הערכה זו, מחזיקי הזכויות המשתנות של הישות קבעו כי המטרה העיקרית שלשמה נוצרה הישות בעלת הזכויות המשתנות הייתה לספק לחברה א' גישה לרשת ההפצה והמכירות של חברה ב', ולספק לחברה ב' גישה לתהליך וטכנולוגיית הייצור של חברה א'.

קביעת הנהנה העיקרי

90ג. חברה א' וחברה ב' (באמצעות השקעתן בהון העצמי) והמשקיעים בחוב הם בעלי הזכויות המשתנות בישות בעלת הזכויות המשתנות.

91ג. תאגיד חייב לזהות אילו פעילויות משפיעות באופן משמעותי ביותר על הביצועים הכלכליים של הישות ולקבוע אם יש לו את הכוח לכוון פעילויות אלו. ביצועיה הכלכליים של הישות מושפעים באופן משמעותי מייצור המשקה וממכירה והפצה של המשקה. לפיכך, הפעילויות שמשפיעות באופן משמעותי על ביצועיה הכלכליים של הישות הן הפעילויות שמשפיעות באופן משמעותי על ייצור המשקה ועל המכירה וההפצה של המשקה.

92ג. אם תאגיד קבע כי הכוח משותף, למעשה, בין מספר צדדים כך שאף צד אינו מחזיק בכוח לכוון את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות שמשפיעות באופן משמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות, אזי אף צד איננו הנהנה העיקרי. הכוח משותף, אם לשני צדדים או יותר שאינם קשורים יש ביחד את הכוח לכוון את הפעילויות של הישות בעלת הזכויות המשתנות שמשפיעות באופן משמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות, ואם ההחלטות בעניין פעילויות אלו מחייבות את הסכמת כל הצדדים החולקים בכוח.

93ג. חברה א' וחברה ב' חולקות את הכוח לכוון את הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות באמצעות יכולתן לקבל החלטות בעניין הייצור, ההפצה והמכירה של המשקה, ובשל העובדה שהחלטות אלו מחייבות הסכמה של כל אחד מהצדדים.

94ג. למחזיקים בחוב של הישות אין זכויות הצבעה או כל זכויות אחרות המקנות להם את הכוח לכוון את הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על הביצועים הכלכליים של הישות.

95ג. אם לתאגיד הכוח לכוון את הפעילויות של הישות בעלת הזכויות המשתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על הביצועים הכלכליים של הישות, אזי התאגיד נדרש גם לקבוע אם יש לו המחויבות לספוג הפסדים של הישות שעשויים פוטנציאלית להיות משמעותיים לישות בעלת הזכויות המשתנות או הזכות לקבל הטבות מהישות שעשויות פוטנציאלית להיות משמעותיות לישות בעלת הזכויות המשתנות. לשתייהן, לחברה א' ולחברה ב', יש מחויבות לספיגת הפסדים והזכות לקבלת הטבות, שעשויות פוטנציאלית להיות משמעותיות לישות בעלת זכויות משתנות באמצעות זכויותיהן בהון העצמי.

96ג. על בסיס העובדות והנסיבות הספציפיות שהוצגו לעיל והניתוח שבוצע, אין לישות נהנה עיקרי מפני שהכוח לכוון את הפעילויות של הישות בעלת הזכויות המשתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות משותף, למעשה, בין מספר צדדים (חברה א' וחברה ב') כך שלאף צד אין את הכוח לכוון את הפעילויות של הישות בעלת הזכויות המשתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.

דוגמה 8א

97ג. נניח שהחלטות בעניין הייצור, ההפצה והמכירה של המשקה אינן מחייבות את הסכמת חברה א' וחברה ב' יחד. כל תאגיד יידרש לזהות אילו פעילויות משפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות ולקבוע אם יש לו הכוח לכוון פעילויות אלו. הצד שיש לו את הכוח לכוון פעילויות אלו יהיה הנהנה העיקרי של הישות בעלת הזכויות המשתנות. היות שהחלטות בעניין פעילויות אלו אינן מחייבות את הסכמת חברה א' וחברה ב' יחד, הכוח לא ייחשב לכוח משותף, וגם חברה א' או חברה ב', ייחשבו לנהנה העיקרי של הישות על בסיס הצד שיש לו את הכוח לכוון את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.

דוגמה 8ב

98ג. נניח שחברה א' וחברה ב' מייצרות, מפיצות ומוכרות כל אחת את המשקה במקומות שונים, אך ההחלטות בעניין פעילויות אלה אינן מחייבות את הסכמת חברה א' וחברה ב' יחד. דהיינו, כל

אחת מן החברות אחראית לאותן פעילויות. היות שהחלטות בעניין פעילויות אלו אינן מחייבות את הסכמת חברה א' וחברה ב' יחד, הכוח לא ייחשב לכוח משותף.

ג99. אם תאגיד הסיק שהכוח אינו משותף, אלא שהפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות מכוונות על ידי מספר צדדים שאינם קשורים, ואופי הפעילויות שכל אחד מהצדדים מכוון דומה, אזי הצד, אם בכלל, שיש לו את הכוח על מרבית הפעילויות אלו, ייחשב לבעל הכוח לכוון את הפעילויות של הישות בעלת הזכויות המשתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על הביצועים הכלכליים של הישות. אם אף צד אינו מכוון את מרבית הפעילויות הללו, אזי אין לישות בעלת הזכויות המשתנות נהנה עיקרי.

ג100. אם לחברה א' או לחברה ב' יש את הכוח על מרבית פעילויות אלו, אזי אותו הצד הוא הנהנה העיקרי של הישות.

דוגמה 8

101ג. נניח שחברה א' וחברה ב' אחראיות כל אחת על ייצור המשקה, אך חברה ב' אחראית גם לכל הפצת המשקה ומכירתו, וההחלטות בעניין ייצור המשקה, הפצתו ומכירתו אינן דורשות את הסכמת חברה א' וחברה ב' יחד. כל תאגיד יידרש לזהות אילו פעילויות משפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות ולקבוע אם יש לו הכוח לכוון פעילויות אלו. הצד שיש לו את הכוח לכוון פעילויות אלו יהיה הנהנה העיקרי של הישות בעלת הזכויות המשתנות. קרי, הכוח לא ייחשב לכוח משותף, וגם חברה א' או חברה ב' ייחשבו לנהנה העיקרי של הישות. אולם, אם תאגיד הסיק שהכוח אינו משותף, אך הפעילויות משפיעות באופן משמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות מכוונות על ידי מספר צדדים שאינם קשורים, ואופי הפעילויות שכל צד מכוון דומה, אזי הצד, אם בכלל, שיש לו את הכוח על מרבית הפעילויות אלו ייחשב כבעל הכוח לכוון את הפעילויות של הישות בעלת הזכויות המשתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. אם אף צד אינו מכוון את מרבית הפעילויות הללו, אין לישות בעלת הזכויות המשתנות נהנה עיקרי.

102ג. חברה ב' עשויה להסיק שכוחה לגבי ייצור המשקה, בשילוב עם כוחה לגבי כל ההפצה והמכירה של המשקה, מביאה לידי כך שהיא הצד עם הכוח לכוון את הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. אולם, אם חברה ב' תסיק שההפצה והמכירה של המשקה אינן משפיעות באופן משמעותי על ביצועיה הכלכליים של הישות, אזי הנהנה העיקרי של הישות יהיה הצד, אם בכלל, בעל הכוח על מרבית הייצור של המשקה.

דוגמה 9**עובדות ונסיבות**

103ג. ישות נוצרה על ידי יצרן רהיטים ומשקיע פיננסי לשם ייצור ומכירה של רהיטי עץ ללקוחות קמעונאים באזור גיאוגרפי מסוים. הישות נוצרה מכיוון שליצרן הרהיטים לא היה ערוץ הפצה זמין באותו אזור גיאוגרפי. הישות נוצרת באמצעות הון עצמי בסך \$100, שסופק על ידי יצרן הרהיטים, וחוב בסך \$ 3 בריבית קבועה ל-10 שנים, שסופק על ידי משקיע פיננסי. יצרן הרהיטים קובע את אסטרטגיית המכירות והשיווק עבור הישות, מנהל את הפעילויות היומיומיות של הישות, ואחראי להכנת התקציב השנתי לישות וליישומו. לישות יש הסכם הפצה עם צד שלישי שאינו מייצג זכות משתנה בישות בעלת זכויות משתנות. למחזיק בחוב בריבית קבועה (המשקיע הפיננסי) משולמת ריבית מתוך הפעולות, לפני שמעמידים כספים לרשות המחזיק בהון העצמי. יצרן הרהיטים ערב לחוב בריבית קבועה למשקיע הפיננסי. הסכם החוב כולל סעיף שקובע, כי במקרה של שינוי מהותי לרעה שישפיע מהותית על היכולת של הישות ושל יצרן הרהיטים לשלם את החוב, יהיה המשקיע הפיננסי רשאי ליטול חזקה על כל נכסי הישות.

צד שלישי עצמאי חייב לקבוע באופן אובייקטיבי אם אירע שינוי מהותי לרעה על בסיס תנאי הסכם החוב (דוגמה לשינוי מהותי לרעה על פי הסכם חוב הוא פשיטת רגל של הישות).

הערכה

מטרה ותכנון של הישות

104ג. תאגיד חייב לקבוע את המטרה ואת התכנון (design) של ישות בעלת זכויות משתנות, לרבות הסיכונים שהישות תוכננה ליצור ולהעביר (pass through) אל מחזיקי הזכויות המשתנות שלה. בקביעת הערכה זו, מחזיקי הזכויות המשתנות של הישות קבעו את הדברים הבאים:

א. המטרה העיקרית לשמה נוצרה הישות הייתה לאפשר ליצרן הרהיטים להרחיב את הקו העסקי הקיים שלו לאזור גיאוגרפי מסוים שלא היה בו ערוץ הפצה זמין.

ב. הישות שווקה למשקיע הפיננסי כהשקעה בריבית קבועה בישות קמעונאית תפעולית, הנתמכת על ידי המומחיות והערבות של יצרן הרהיטים.

ג. הערבות של יצרן הרהיטים על החוב מעבירה בפועל את כל הסיכון התפעולי של הישות אל יצרן הרהיטים.

קביעת הנהנה העיקרי

105ג. יצרן הרהיטים והמשקיע הפיננסי (מחזיק החוב) הם בעלי זכויות משתנות בישות בעלת הזכויות המשתנות.

106ג. תאגיד חייב לזהות אילו פעילויות משפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות ולקבוע אם יש לו את הכוח לכוון פעילויות אלו. ביצועיה הכלכליים של הישות מושפעים באופן המשמעותי ביותר מפעולות הישות, מכיוון שתזרימי המזומנים התפעוליים של הישות משמשים כדי לשלם החזרים למשקיע הפיננסי. לפיכך, הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות הן הפעילויות התפעוליות של הישות. ליצרן הרהיטים יש יכולת לקבוע את אסטרטגיית המכירות והשיווק של הישות ולנהל את פעילויות היומיום של הישות.

107ג. למחזיק בחוב יש את הכוח ליטול חזקה על כל נכסי הישות אם אירע שינוי מהותי לרעה לפי תנאי הסכם החוב. אולם, זכויותיו של מחזיק בחוב לפי סעיף השינוי המהותי לרעה מייצגות זכויות הגנה. זכויות הגנה המוחזקות על ידי צדדים אחרים אינן שוללות מהתאגיד את הכוח

לכוון את פעילויות הישות בעלת הזכויות המשתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. זכויות הגנה מיועדות להגן על זכויות הצד המחזיק באותן זכויות מבלי להקנות לאותו צד זכות פיננסית שמקנה שליטה (controlling financial interest) בישות האמורה. זכויותיו של המחזיק בחוב מגינות על האינטרסים של מחזיק החוב; אולם, ביצועיה הכלכליים של הישות מושפעים באופן המשמעותי ביותר מהפעילויות שליצרן הרהיטים הכוח לגביהן. זכויות ההגנה של המחזיק בחוב אינן מונעות מיצרן הרהיטים את הכוח לכוון את הפעילויות של הישות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.

108ג. אם לתאגיד יש את הכוח לכוון את הפעילויות של הישות בעלת הזכויות המשתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות, אזי אותו תאגיד נדרש גם לקבוע אם יש לו את המחויבות לספוג הפסדים של הישות שעשויים פוטנציאלית להיות משמעותיים לישות בעלת הזכויות המשתנות או הזכות לקבל הטבות שעשויות פוטנציאלית להיות משמעותיות לישות בעלת הזכויות המשתנות. ליצרן הרהיטים יש את המחויבות לספוג הפסדים שעשויים להיות פוטנציאלית משמעותיים לישות בעלת הזכויות המשתנות באמצעות זכויותיו בהון העצמי והערבות לחוב, ויש לו הזכות לקבל הטבות שעשויות פוטנציאלית להיות משמעותיות באמצעות זכויותיו בהון העצמי.

109ג. על בסיס העובדות והנסיבות הספציפיות שהוצגו לעיל והניתוח שבוצע, יצרן הרהיטים יהיה הנהנה העיקרי בישות בעלת הזכויות המשתנות מהסיבות הבאות:

א. הוא בעל הזכויות המשתנות שיש לו את הכוח לכוון את הפעילויות של הישות בעלת הזכויות המשתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.

ב. באמצעות זכויותיו בהון העצמי והערבות שלו על החוב, יש לו את המחויבות לספוג הפסדים של הישות שעשויים פוטנציאלית להיות משמעותיים לישות בעלת הזכויות המשתנות, והזכות לקבל הטבות מהישות שעשויות פוטנציאלית להיות משמעותיות לישות בעלת הזכויות המשתנות.

תוספת א'4- תמצית דוח על תזרימי המזומנים לתקופות שהסתיימו ביום 30 ביוני 19X0 – בנק
(המשך – 2)

תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו

סכומים מדווחים

	<u>לשישה חודשים</u>			<u>לשלושה חודשים</u>	
	<u>שהסתיימו ביום 30 ביוני</u>			<u>שהסתיימו ביום 30 ביוני</u>	
	<u>לשנה שהסתיימה</u>	<u>19X-1</u>	<u>19X0</u>	<u>19X-1</u>	<u>19X0</u>
	<u>ביום 31 בדצמבר</u>				
	<u>19X-1</u>	<u>19X-1</u>	<u>19X0</u>	<u>19X-1</u>	<u>19X0</u>
	<u>(מבוקר)</u>	<u>(בלתי מבוקר)</u>	<u>במיליוני שקלים חדשים</u>	<u>(בלתי מבוקר)</u>	
<u>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</u>					
הנפקת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	0	0	0	0	0
פדיון איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	0	0	0	0	0
הנפקת הון (פירוט)	0	0	0	0	0
הנפקת הון בחברות מאוחדות לבעלי מניות					
חיצוניים	0	0	0	0	0
רכישה נוספת של מניות בחברות מאוחדות	0	0	0	0	0
תמורה ממימוש השקעות בחברות מאוחדות ללא					
איבוד שליטה	0	0	0	0	0
דיבידנד ששולם לבעלי מניות	0	0	0	0	0
דיבידנד ששולם לבעלי מניות חיצוניים בחברות					
מאוחדות	0	0	0	0	0
מזומנים נטו מפעילות מימון	0	0	0	0	0
<u>גידול (קטוץ) במזומנים</u>					
יתרת מזומנים לתחילת תקופה	0	0	0	0	0
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים	0	0	0	0	0
יתרת מזומנים לסוף תקופה	0	0	0	0	0
<u>ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו :</u>					
ריבית שהתקבלה	0	0	0	0	0
ריבית ששולמה	0	0	0	0	0
דיבידנדים שהתקבלו	0	0	0	0	0
מסים על הכנסה ששולמו	0	0	0	0	0

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד ממנה.

תוספת א'4- תמצית דוח על תזרימי המזומנים לתקופות שהסתיימו ביום 30 ביוני 19X0 – בנק
(המשך – 3)

תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו

סכומים מדווחים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
	19X-1	19X0	19X-1	19X0	
	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
					<u>במילוני שקלים חדשים</u>
<u>נספח א'-רכישת חברות בת שאוחדו לראשונה</u>					
נכסים והתחייבויות של חברות הבת שאוחדו וזרימת מזומנים לרכישת חברות בת שאוחדו, ליום הרכישה:					
0	0	0	0	0	מזומנים שנרכשו
0	0	0	0	0	נכסים (למעט מזומנים)
0	0	0	0	0	התחייבויות
0	0	0	0	0	נכסים והתחייבויות מזוהים
0	0	0	0	0	מוניטין
0	0	0	0	0	סה"כ עלות הרכישה
0	0	0	0	0	בניכוי – תמורה שלא במזומן לרכישת חברות בת שאוחדו
0	0	0	0	0	תמורה ששולמה במזומן
0	0	0	0	0	בניכוי – מזומנים שנרכשו
0	0	0	0	0	זרימת מזומנים לרכישת חברות בת שאוחדו לראשונה

נספח ב'- תמורה מממוש השקעות בחברות בת שאוחדו בעבר

נכסים והתחייבויות של חברות הבת שאוחדו בעבר וזרימת מזומנים מממוש השקעות בחברות בת שאוחדו בעבר, ליום המכירה:					
0	0	0	0	0	מזומנים שנגרעו
0	0	0	0	0	נכסים (למעט מזומנים)
0	0	0	0	0	התחייבויות
0	0	0	0	0	נכסים והתחייבויות מזוהים
0	0	0	0	0	מוניטין
0	0	0	0	0	נכסים והתחייבויות שנגרעו
0	0	0	0	0	רווח הון מממוש השקעות בחברות בת שאוחדו בעבר
0	0	0	0	0	סה"כ תמורה שהתקבלה מממוש השקעות בחברות בת שאוחדו בעבר
0	0	0	0	0	בניכוי – תמורה שלא במזומן מממוש חברות בת שאוחדו בעבר
0	0	0	0	0	תמורה שהתקבלה במזומן
0	0	0	0	0	בניכוי – מזומנים שנגרעו
0	0	0	0	0	זרימת מזומנים מממוש השקעות בחברות בת שיצאו מאיחוד

נספח ג'- פעולות השקעה ומימון שלא במזומן בתקופת הדוח.

.....(1)

.....(2)

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד ממנה.

ביאור 10 – מגזרי פעילות

סכומים מדווחים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני

20X-1								20X0									
סה"כ מאוחד	סכומים שלא הוקצו והתאמות	מגזר 7	מגזר 6	מגזר 5	מגזר 4	מגזר 3	מגזר 2	מגזר 1	סה"כ מאוחד	סכומים שלא הוקצו והתאמות	מגזר 7	מגזר 6	מגזר 5	מגזר 4	מגזר 3	מגזר 2	מגזר 1
במיליוני שקלים חדשים																	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
-	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

הכנסות ריבית, נטו - מחיצוניים
הכנסות שאינן מריבית - מחיצוניים
הכנסות בינמגזריות

סך הכנסות
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני

20X-1								20X0							
סכומים שלא הוקצו והתאמות								סכומים שלא הוקצו והתאמות							
סה"כ מאוחד	מגזר 7	מגזר 6	מגזר 5	מגזר 4	מגזר 3	מגזר 2	מגזר 1	סה"כ מאוחד	מגזר 7	מגזר 6	מגזר 5	מגזר 4	מגזר 3	מגזר 2	מגזר 1
במיליוני שקלים חדשים															
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
-	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

הכנסות ריבית, נטו - מחיצוניים
הכנסות שאינן מריבית - מחיצוניים
הכנסות בינמגזריות

סך הכנסות
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי

הערות:

- יש לפרט את הסכומים שלא הוקצו והתאמות לגבי הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי.
- כאשר חל שינוי משמעותי בסכום הנכסים של מגזר לעומת הסכום בדוח השנתי האחרון שפורסם, יש להוסיף גילוי על סך נכסי המגזרים.

(4/11) [19] 680-13	*(4/11) [19] 680-13
(11/11) [15] 680-16	*(11/11) [15] 680-16
(11/11) [1] 680-16.1	(3/12) [2] 680-16.1
(12/11) [3] 680-23	(3/12) [4] 680-23
(12/11) [3] 680-23.1	(3/12) [4] 680-23.1
(12/11) [17] 690-1	(3/12) [18] 690-1
(1/04) [11] 690-7	*(1/04) [11] 690-7
-----	(3/12) [1] 698C-1-11
-----	(3/12) [1] 699-90-92

* עמוד זה לא עודכן, אך הודפס מחדש בעקבות המעבר להדפסה דו צדדית.

עדכונים מחוזר מס' ח- 06-2336 מיום 7/5/2012 ("העברות ושירות של נכסים פיננסיים של ישויות בעלות זכויות משתנות")

<u>להוציא עמוד</u>	<u>להכניס עמוד</u>
(11/11) [16] 661-2	(5/12) [17] 661-2
(4/11) [1] 661-14.2	(5/12) [2] 661-14.2
(12/11) [2] 661-14.3	*(12/11) [2] 661-14.3
(4/11) [10] 661-19	(5/12) [11] 661-19
(4/11) [10] 661-20	*(4/11) [10] 661-20
(5/06) [9] 661-21	(5/12) [10] 661-21
(5/06) [1] 661-21.1-21.2	(5/12) [2] 661-21.1-21.2
(12/11) [2] 661-21.3	(5/12) [3] 661-21.3
(5/06) [1] 661-21.4	(5/12) [2] 661-21.4
(12/11) [2] 661-21.5	(5/12) [3] 661-21.5
(5/06) [1] 661-21.6-21.7	(5/12) [2] 661-21.6-21.7
(4/11) [2] 661-21.8	(5/12) [3] 661-21.8
(5/06) [1] 661-21.9-21.25	(5/12) [2] 661-21.9-21.25
(4/11) [2] 661-21.26-21.27	(5/12) [3] 661-21.26-21.27
(5/06) [1] 661-21.28-21.41	(5/12) [2] 661-21.28-21.41
(4/11) [2] 661-21.42	(5/12) [3] 661-21.42
-----	(5/12) [1] 661-21.43-21.69
(4/11) [1] 668-3	(5/12) [2] 668-3

*(12/11) [17] 669-74	(12/11) [17] 669-74
(5/12) [1] 669-75-76	-----
*(11/00) [8] 669-85	(11/00) [8] 669-85
*(4/11) [1] 669-135	(4/11) [1] 669-135
#(4/11) [1] 669-136	(4/11) [1] 669-136
(5/12) [1] 669-137-171	-----
*(11/11) [2] 680-14.2	(11/11) [2] 680-14.2
#(11/11) [3] 680-14.3	(11/11) [3] 680-14.3
*(12/11) [3] 680-24	(12/11) [3] 680-24
(5/12) [4] 680-25	(12/11) [3] 680-25
(5/12) [2] 699-92	(3/12) [1] 699-92
(5/12) [1] 699-93	-----

* עמוד זה לא עודכן, אך הודפס מחדש בעקבות המעבר להדפסה דו צדדית.
תיקון טכני.